ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Επιστημών Διοίκησης και Οικονομίας

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ»

«Ο ρόλος της λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου, των εξωτερικών ελεγκτικών λειτουργιών και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης»

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΕΛΜΕΠΑ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτησή Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσής στη Λογιστική και Ελεγκτική από την

Μαστοράκη Ιωάννα Ξένη

Φεβρουάριος 2026

Περιεχόμενα

Κατάλογος Σχημάτων **4**

Κατάλογος Πινάκων **4**

Περίληψη **6**

Abstract **7**

Ευχαριστίες **8**

1. Εισαγωγή **9**

2. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση **12**

2.1. Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση 12

2.1.1. Ορισμός χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 12

2.1.2. Αποδέκτες της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 12

2.1.3. Νομικό πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (ελληνικό και διεθνές) 13

2.1.4. Υποχρεωτικότητα εφαρμογής προτύπων 20

2.1.5. Σημασία και αξία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για τις επιχειρήσεις 22

2.2. Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος 25

2.2.1. Τι είναι ο Εσωτερικός Έλεγχος 25

2.2.2. Τι είναι ο Εξωτερικός Έλεγχος 27

2.2.3. Διαφορές μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου 29

2.2.4. Συνδυασμός Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 32

2.3. Επιτροπή Ελέγχου 35

2.3.1. Ορισμός και ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου 35

2.3.2. Σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου (ποια μέλη συμμετέχουν) 36

2.3.3. Λειτουργίες και αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου 37

2.3.4. Σημασία της Επιτροπής Ελέγχου στη διασφάλιση της ποιότητας του ελέγχου και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 38

3. Μεθοδολογία **40**

3.1. Ερευνητικός Σχεδιασμός 40

3.2. Συμμετέχοντες 41

3.3. Εργαλείο 42

3.4. Διαδικασία 44

3.5. Ηθική και Δεοντολογία 45
3.6. Στατιστική Ανάλυση 46
4. Αποτελέσματα 49
4.1. Περιγραφική στατιστική δείγματος 49
4.2. Περιγραφική στατιστική ερωτηματολογίου 54
4.3. Έλεγχος Κανονικότητας 59
4.4. Σχέση Ποιότητας Εσωτερικού Ελέγχου και Ποιότητας Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης σε Επιχειρήσεις με Εσωτερικό Έλεγχο 60
4.5. Αντιλήψεις για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης σε Επιχειρήσεις χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο 61
4.6. Διαφορές στην Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης μεταξύ Επιχειρήσεων με και χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο 62
4.7. Ο Ρόλος της Συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου στη Διαμόρφωση Ποιοτικής Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 63
4.8. Η Συμβολή της Επιτροπής Ελέγχου στην Αξιοπιστία της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 64
4.9. Σχέση Ποιότητας Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και Εμπιστοσύνης Μετόχων και Επενδυτών 65
4.10. Δημογραφικοί Παράγοντες και Αντιλήψεις για τον Εσωτερικό Έλεγχο και τη Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση 66
4.11. Αντιλήψεις για τους Ελεγκτικούς Μηχανισμούς και Στήριξη Αυστηρότερων Πολιτικών Εταιρικής Διακυβέρνησης 71
5. Συζήτηση 73
5.1. Συζήτηση Αποτελεσμάτων 73
5.2. Περιορισμοί της Έρευνας 81
5.3. Προτάσεις Μελλοντικής Έρευνας 82
6. Συμπεράσματα 84
7. Βιβλιογραφικές Αναφορές 86
8. Παράρτημα 95
8.1. Ερωτηματολόγιο 95

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1. Κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο 49
Σχήμα 2. Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία 50
Σχήμα 3. Κατανομή του δείγματος ως προς το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης 50
Σχήμα 4. Κατανομή του δείγματος ως προς τη θέση στην επιχείρηση 51
Σχήμα 5. Κατανομή του δείγματος ως προς την περιφέρεια δραστηριότητας 52
Σχήμα 6. Κατανομή του δείγματος ως προς τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης 53
Σχήμα 7. Κατανομή του δείγματος ως προς τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης 53
Σχήμα 8. Κατανομή του δείγματος ως προς την ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου 54

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Ερωτηματολόγιο για Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου 55
Πίνακας 2 Ερωτηματολόγιο για Αντιλήψεις για απουσία Εσωτερικού Ελέγχου 56
Πίνακας 3 Ερωτηματολόγιο για Αντιλήψεις για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 58
Πίνακας 4 Ερωτηματολόγιο για Προθέσεις και Προτάσεις Πολιτικής 59
Πίνακας 5 Αποτελέσματα ελέγχου κανονικότητας Shapiro Wilk των μεταβλητών της έρευνας 60
Πίνακας 6 Συσχέτιση ποιότητας Εσωτερικού Ελέγχου και ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις με Εσωτερικό Έλεγχο 61
Πίνακας 7 Συσχέτιση αντιλήψεων για την απουσία Εσωτερικού Ελέγχου και ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο 62
Πίνακας 8 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις με και χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου 63
Πίνακας 9 Αποτελέσματα ελέγχου Mann Whitney για διαφορές στην ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ επιχειρήσεων με και χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου 63
Πίνακας 10 Συσχέτιση συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 64
Πίνακας 11 Συσχέτιση ρόλου Επιτροπής Ελέγχου και Εξωτερικού Ελέγχου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 65

Πίνακας 12 Συσχέτιση ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εμπιστοσύνης μετόχων και επενδυτών 66
Πίνακας 13 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς το φύλο 66
Πίνακας 14 Αποτελέσματα ελέγχου Mann Whitney για διαφορές στην ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς το φύλο 67
Πίνακας 15 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς την ηλικία 67
Πίνακας 16 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης 68
Πίνακας 17 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς τη θέση στην επιχείρηση 68
Πίνακας 18 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς την περιφέρεια δραστηριότητας 69
Πίνακας 19 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης 70
Πίνακας 20 Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης 71
Πίνακας 21 Συσχέτιση στάσεων και προθέσεων πολιτικής με την ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 72

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει τον ρόλο των ελεγκτικών μηχανισμών και της εταιρικής διακυβέρνησης στη διαμόρφωση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και στην εμπιστοσύνη των επενδυτών. Στόχος της έρευνας είναι να διερευνήσει πώς η ύπαρξη και η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, η λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου, η συνεργασία Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου, καθώς και η ποιότητα των οικονομικών αναφορών συνδέονται με την αντιλαμβανόμενη αξιοπιστία των επιχειρήσεων και τη στήριξη αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης. Η μελέτη βασίζεται σε πρωτογενή ποσοτικά δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω δομημένου ερωτηματολογίου από 173 επαγγελματίες, στελέχη επιχειρήσεων και ελεγκτές στην Ελλάδα. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση στατιστικών τεχνικών συσχέτισης και σύγκρισης ομάδων, προκειμένου να εξεταστούν οκτώ ερευνητικά ερωτήματα που καλύπτουν τόσο τη λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών όσο και τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις που διαθέτουν Εσωτερικό Έλεγχο παρουσιάζουν υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε σύγκριση με όσες δεν διαθέτουν, ενώ η περαιτέρω διαφοροποίηση στην ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου δεν συνδέεται απαραίτητα με αντίστοιχη βελτίωση των αναφορών. Ιδιαίτερα ισχυρή θετική σχέση εντοπίζεται μεταξύ της αποτελεσματικότητας της Επιτροπής Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Παράλληλα, επιβεβαιώνεται η στενή σύνδεση μεταξύ ποιοτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εμπιστοσύνης των επενδυτών. Οι αντιλήψεις διαφοροποιούνται κυρίως βάσει επαγγελματικής θέσης, με τους εξωτερικούς ελεγκτές να εμφανίζονται πιο επιφυλακτικοί. Τέλος, διαπιστώνεται ευρεία υποστήριξη προς αυστηρότερες πολιτικές εταιρικής διακυβέρνησης, ανεξαρτήτως της ποιότητας των υφιστάμενων ελεγκτικών μηχανισμών. Συνολικά, τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία της ενίσχυσης των δομών ελέγχου για τη διαφάνεια, την αξιοπιστία και την εμπιστοσύνη στην αγορά.

Λέξεις κλειδιά: εσωτερικός έλεγχος, χρηματοοικονομική πληροφόρηση, εταιρική διακυβέρνηση, επιτροπή ελέγχου, εμπιστοσύνη επενδυτών

Abstract

This master's thesis examines the role of audit mechanisms and corporate governance in shaping the quality of financial reporting and investor confidence. The aim of the study is to investigate how the existence and effectiveness of Internal Audit, the functioning of the Audit Committee, the cooperation between Internal and External Audit, as well as the quality of financial reporting are associated with the perceived credibility of companies and with support for stricter corporate governance policies. The study is based on primary quantitative data collected through a structured questionnaire administered to 173 professionals, business executives, and auditors in Greece. Data analysis was conducted using statistical techniques of correlation and group comparison in order to examine eight research questions covering both the operation of audit mechanisms and the perceptions of the participants. The results indicate that companies with an Internal Audit function exhibit higher quality financial reporting compared to companies without such a function, while further differentiation in the quality of Internal Audit is not necessarily associated with a corresponding improvement in financial reporting. A particularly strong positive relationship is identified between the effectiveness of the Audit Committee and the quality of financial reporting. At the same time, a strong link is confirmed between high quality financial reporting and investor confidence. Perceptions vary mainly according to professional position, with external auditors appearing more cautious in their assessments. Finally, broad support for stricter corporate governance policies is observed, regardless of the quality of existing audit mechanisms. Overall, the findings highlight the importance of strengthening audit structures in order to enhance transparency, credibility, and trust in the market.

Keywords: internal audit, financial reporting, corporate governance, audit committee, investor confidence

Ευχαριστίες

1. Εισαγωγή

Η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες της σύγχρονης εταιρικής διακυβέρνησης και της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών κεφαλαίου. Σε ένα περιβάλλον αυξημένης πολυπλοκότητας, παγκοσμιοποίησης και αυστηρότερης κανονιστικής εποπτείας, οι επιχειρήσεις καλούνται να παρέχουν αξιόπιστες, διαφανείς και συγκρίσιμες οικονομικές πληροφορίες προς ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών, όπως επενδυτές, πιστωτές, ρυθμιστικές αρχές και το ευρύτερο κοινό (International Accounting Standards Board, 2018). Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση δεν αποτελεί απλώς μια τυπική λογιστική υποχρέωση, αλλά ένα κρίσιμο εργαλείο λήψης αποφάσεων, αξιολόγησης κινδύνου και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης στις αγορές (Herath & Albarqi, 2017).

Ιστορικά, η ανάγκη για υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση αναδείχθηκε ιδιαίτερα έντονα μετά από μεγάλα εταιρικά και χρηματοοικονομικά σκάνδαλα, όπως αυτά των Enron και WorldCom, αλλά και μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Τα γεγονότα αυτά αποκάλυψαν σοβαρές αδυναμίες στους μηχανισμούς ελέγχου, στη διακυβέρνηση των επιχειρήσεων και στη διαφάνεια των οικονομικών καταστάσεων, οδηγώντας σε ενίσχυση του ρόλου τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών ελεγκτικών λειτουργιών (Salehi et al., 2022). Ως αποτέλεσμα, διεθνείς οργανισμοί και ρυθμιστικές αρχές έθεσαν στο επίκεντρο της προσοχής τους την ενδυνάμωση των συστημάτων ελέγχου και την αυστηρότερη εφαρμογή λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Εσωτερικός Έλεγχος αναδεικνύεται ως βασικός μηχανισμός διασφάλισης της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ως ανεξάρτητη και αντικειμενική λειτουργία εντός της επιχείρησης, ο Εσωτερικός Έλεγχος συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών, στη διαχείριση κινδύνων, στην πρόληψη απάτης και στη διασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών αναφορών (Institute of Internal Auditors, 2016). Παράλληλα, η λειτουργία του Εξωτερικού Ελέγχου παρέχει ανεξάρτητη διαβεβαίωση προς τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ότι αυτές έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με το ισχύον λογιστικό πλαίσιο και παρουσιάζουν εύλογα την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης (Quick et al., 2024). Η συνεργασία μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών θεωρείται διεθνώς καλή πρακτική, καθώς ενισχύει τη συνολική ποιότητα του ελεγκτικού έργου και μειώνει τον κίνδυνο ουσιωδών λαθών ή παραποιήσεων (Pizzini et al., 2012).

Κεντρικό ρόλο στο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης διαδραματίζει επίσης η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου. Η Επιτροπή Ελέγχου λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ διοίκησης, εσωτερικού ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου, εποπτεύοντας τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών (Hopt, 2021). Η διεθνής βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι η ύπαρξη ανεξάρτητης και λειτουργικής Επιτροπής Ελέγχου σχετίζεται με υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικών καταστάσεων και μειωμένες πρακτικές διαχείρισης κερδών (Mardessi, 2021).

Στην ελληνική πραγματικότητα, η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επηρεάζεται τόσο από το θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όσο και από τον βαθμό ωριμότητας των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης στις επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα σε επιχειρήσεις χωρίς οργανωμένο Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, τίθεται το ερώτημα κατά πόσο η απουσία αυτής της λειτουργίας μπορεί να επηρεάσει την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και να αυξήσει τον κίνδυνο λαθών ή παρατυπιών (Ege, 2015). Παράλληλα, η διαφοροποίηση των αντιλήψεων ανάλογα με επαγγελματικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως η θέση στην επιχείρηση ή η εμπειρία στον έλεγχο, αποτελεί ένα επιπλέον πεδίο διερεύνησης.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εντάσσεται σε αυτό το θεωρητικό και εμπειρικό πλαίσιο και αποσκοπεί στη διερεύνηση του ρόλου της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου, των εξωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών και της Επιτροπής Ελέγχου στη διαμόρφωση ποιοτικής και αξιόπιστης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Μέσα από ποσοτική εμπειρική έρευνα σε επαγγελματίες με εμπλοκή σε οικονομικές και ελεγκτικές λειτουργίες, επιχειρείται η αποτύπωση των αντιλήψεών τους και η στατιστική διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ των βασικών μεταβλητών. Παράλληλα, εξετάζεται η σύνδεση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με την εμπιστοσύνη μετόχων και επενδυτών, καθώς και με τη στήριξη αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης.

Με βάση τα παραπάνω, η παρούσα μελέτη επιχειρεί να απαντήσει στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Σε ποιο βαθμό η ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου επηρεάζει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης;

2. Πώς επηρεάζει η απουσία Εσωτερικού Ελέγχου την αντίληψη για την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης;
3. Υπάρχει διαφορά στην ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ επιχειρήσεων με και χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο;
4. Ποια είναι η επίδραση της συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης;
5. Ποιος είναι ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου στην ενίσχυση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης;
6. Επηρεάζει η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης την εμπιστοσύνη μετόχων και επενδυτών;
7. Πώς επηρεάζουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τις αντιλήψεις για τον Εσωτερικό Έλεγχο και τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση;
8. Σε ποιο βαθμό η ποιότητα των ελεγκτικών μηχανισμών επηρεάζει τη στήριξη αυστηρότερων πολιτικών διακυβέρνησης;

Η απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα φιλοδοξεί να συμβάλει τόσο στη θεωρητική βιβλιογραφία όσο και στην πρακτική κατανόηση της σημασίας των ελεγκτικών μηχανισμών, προσφέροντας χρήσιμα συμπεράσματα για διοικητικά στελέχη, ελεγκτές και φορείς χάραξης πολιτικής.

2. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1. Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση

2.1.1. Ορισμός χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση αφορά το σύνολο των οικονομικών πληροφοριών μιας επιχείρησης, όπως αυτές παρουσιάζονται κυρίως μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Πρόκειται για την απεικόνιση της χρηματοοικονομικής θέσης, των επιδόσεων και των ταμειακών ροών του οργανισμού, βάσει τυποποιημένων λογιστικών αρχών και προτύπων (Osadchy et al., 2018). Σύμφωνα με το Συμβουλευτικό Πλαίσιο του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS), «ο στόχος των γενικών σκοπών χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι η παροχή χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με την οικονομική οντότητα, οι οποίες είναι χρήσιμες σε υφιστάμενους και δυνητικούς επενδυτές, δανειστές και λοιπούς πιστωτές για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την παροχή πόρων προς την οντότητα» (International Accounting Standards Board, 2018).

Με άλλα λόγια, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρέχουν πληροφορίες για τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις, τα ίδια κεφάλαια, τα έσοδα και τα έξοδα της εταιρείας, οι οποίες βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να αξιολογήσουν την παρούσα κατάσταση και τις μελλοντικές προοπτικές της (International Accounting Standards Board, 2018). Οι πληροφορίες αυτές παρουσιάζονται σε δομημένη μορφή στις κύριες καταστάσεις (όπως ο ισολογισμός, η κατάσταση αποτελεσμάτων και οι ταμειακές ροές) και στις σημειώσεις που τις συνοδεύουν, ακολουθώντας τις αρχές αναγνώρισης, επιμέτρησης και παρουσίασης που ορίζουν τα εκάστοτε λογιστικά πρότυπα (Schipper, 2007).

2.1.2. Αποδέκτες της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών (*stakeholders*), τόσο εντός όσο και εκτός της επιχείρησης. Πρωτεύοντες αποδέκτες θεωρούνται οι υφιστάμενοι και δυνητικοί επενδυτές (μέτοχοι), οι δανειστές (τράπεζες) και γενικά οι πιστωτές, οι οποίοι βασίζονται σε αυτές τις πληροφορίες για τις οικονομικές αποφάσεις τους (Ojianwuna, 2024). Ειδικότερα, οι επενδυτές χρησιμοποιούν τις οικονομικές καταστάσεις για να εκτιμήσουν την αποδοτικότητα και τους κινδύνους της επιχείρησης, οι πιστωτές και προμηθευτές

για να αξιολογήσουν την πιστοληπτική της ικανότητα, ενώ οι χρηματοδότες (π.χ. τράπεζες) για να αποφασίσουν σχετικά με τη χορήγηση δανείων και τους όρους χρηματοδότησης (Nininahazwe & Mutembei, 2023). Σύμφωνα με το πλαίσιο του IFRS, αυτοί οι εξωτερικοί χρήστες δεν μπορούν να απαιτήσουν απευθείας πληροφορίες από την εταιρεία και βασίζονται στη δημόσια χρηματοοικονομική αναφορά – γι' αυτό και αποτελούν το κύριο κοινό στο οποίο στοχεύουν οι γενικού σκοπού οικονομικές καταστάσεις (International Accounting Standards Board, 2018).

Πέρα από τους παραπάνω, υπάρχουν και άλλοι αποδέκτες. Η διοίκηση και τα στελέχη μιας επιχείρησης ενδιαφέρονται επίσης για την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, καθώς τους βοηθά στην αποτίμηση της απόδοσης και στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Ωστόσο, η διοίκηση έχει τη δυνατότητα εσωτερικής πληροφόρησης και δεν στηρίζεται αποκλειστικά στις δημοσιευμένες καταστάσεις (Gardi et al., 2021). Άλλα ενδιαφερόμενα μέρη είναι οι ρυθμιστικές αρχές και οι εποπτικοί φορείς (π.χ. Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Τράπεζα της Ελλάδος), οι φορολογικές αρχές, οι εργαζόμενοι, ακόμη και το ευρύ κοινό. Οι φορείς αυτοί μπορεί να χρησιμοποιούν τις χρηματοοικονομικές αναφορές για δικούς τους σκοπούς (εποπτεία, φορολόγηση, αξιολόγηση βιωσιμότητας κ.λπ.), αν και οι γενικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν στοχεύουν πρωτίστως σε αυτούς (International Accounting Standards Board, 2018). Συνοπτικά, η αξιόπιστη και έγκαιρη χρηματοοικονομική πληροφόρηση εξυπηρετεί την ανάγκη όλων των ενδιαφερόμενων μερών για διαφάνεια και λογοδοσία της επιχείρησης. Αυτό ενισχύει την εμπιστοσύνη τους και συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία των αγορών, καθώς οι αποφάσεις κατανομής πόρων στηρίζονται σε ορθολογική βάση πληροφοριών (Herath & Albarqi, 2017).

2.1.3. Νομικό πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (ελληνικό και διεθνές)

Θέσπιση Προτύπων

Στο διεθνές πλαίσιο, Η ανάγκη συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων παγκοσμίως οδήγησε στη θέσπιση διεθνών λογιστικών προτύπων από τη δεκαετία του 1970. Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASC) ξεκίνησε να εκδίδει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ/IAS) το 1973, ενώ το 2001 τη διαδοχή ανέλαβε το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), εισάγοντας τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ/IFRS). Τα IFRS αποτελούν εξέλιξη των IAS, με στόχο την εναρμόνιση της

χρηματοοικονομικής αναφοράς σε διεθνές επίπεδο και τη βελτίωση της διαφάνειας και της ποιότητας της πληροφόρησης (Balios et al., 2021). Σημαντική τομή αποτέλεσε η απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κανονισμός (ΕΚ) 1606/2002) να καταστήσει υποχρεωτική την εφαρμογή των IFRS για τις ενοποιημένες καταστάσεις των εισηγμένων εταιρειών στα χρηματιστήρια της ΕΕ από το 2005. Έκτοτε, περίπου 140 χώρες έχουν υιοθετήσει τα IFRS ή επιτρέπουν τη χρήση τους για τις οικονομικές καταστάσεις επιχειρήσεων με δημόσιο ενδιαφέρον (Salah & Abdel-Salam, 2019). Η υιοθέτηση των IFRS παγκοσμίως εντάσσεται στο πλαίσιο της διεθνοποίησης των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, διευκολύνοντας τις διασυνοριακές επενδύσεις και την εισαγωγή επιχειρήσεων σε ξένα χρηματιστήρια (Chen et al., 2015).

Στο Ελληνικό πλαίσιο, πριν από την διεθνή εναρμόνιση, ίσχυε ένα εθνικό λογιστικό πλαίσιο γνωστό ως Ελληνικά Γενικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΓΛΠ), το οποίο βασιζόταν στον Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΠΔ 1123/1980) και τον Κώδικα Νομοθεσίας για τις Ανώνυμες Εταιρείες (Ν. 2190/1920), μεταξύ άλλων διατάξεων. Αυτοί οι κανόνες καθόριζαν τον τρόπο τήρησης βιβλίων και την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων για δεκαετίες. Η πρώτη μεγάλη αλλαγή συντελέστηκε με την ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού κανονισμού για τα IFRS το 2005, όταν οι εισηγμένες ελληνικές εταιρείες υποχρεώθηκαν να καταρτίζουν τις ενοποιημένες οικονομικές τους καταστάσεις βάσει των ΔΠΧΑ. Ωστόσο, η πλέον καθοριστική μεταρρύθμιση στο εθνικό πλαίσιο ήρθε το 2014: με τον Νόμο 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» θεσπίστηκαν τα νέα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ), τα οποία εφαρμόστηκαν για περιόδους που ξεκινούν από 1η Ιανουαρίου 2015. Ο νόμος αυτός, που ενσωμάτωσε την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2013/34/ΕΕ, κατάργησε πλήθος παλαιότερων διατάξεων (συμπεριλαμβανομένου του ΠΔ 1123/1980) και σηματοδότησε μια ριζική αλλαγή στη λογιστική πρακτική της χώρας (Balios et al., 2021). Συνοπτικά, από το 2015 τα ΕΛΠ αποτελούν το ενιαίο πλαίσιο τήρησης λογιστικών βιβλίων και κατάρτισης χρηματοοικονομικών καταστάσεων για τις ελληνικές επιχειρήσεις (πλην εκείνων που εφαρμόζουν ΔΠΧΑ όπως αναλύεται παρακάτω).

Ελληνικά Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Τα νέα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) που θεσπίστηκαν με τον Ν.4308/2014 εισήγαγαν ένα σύγχρονο πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς προσαρμοσμένο στις διεθνείς

εξελίξεις αλλά και στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας. Το νέο πλαίσιο απαρτίζεται από 8 κεφάλαια και 44 άρθρα, καλύπτοντας την τήρηση βιβλίων, την αποτύπωση συναλλαγών και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων (Balios et al., 2021). Η φιλοσοφία του νόμου 4308 ήταν η απλούστευση και ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών, αντικαθιστώντας το πολύπλοκο και πολυδαίδαλο προηγούμενο καθεστώς με ένα ενιαίο σύστημα που ευθυγραμμίζεται με τα διεθνή πρότυπα. Πράγματι, τα ΕΛΠ αναπτύχθηκαν «ακολουθώντας τον χαρακτήρα των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς», εισάγοντας νέες λογιστικές αρχές και κανόνες σύγκλισης με τα IFRS (Balios et al., 2021).

Με τα ΕΛΠ, η λογιστική απεικόνιση των γεγονότων στην Ελλάδα έγινε πιο αρχών-βάσει (principles-based), υιοθετώντας έννοιες όπως η αρχή της εύλογης αξίας (*fair value*), η αρχή του συνεχιζόμενου χαρακτήρα της δραστηριότητας (*going concern*) και η έννοια του αναβαλλόμενου φόρου, σε συμφωνία με τα διεθνή πρότυπα. Επίσης, δόθηκε έμφαση στη λεπτομερέστερη πληροφόρηση μέσω των Προσαρτημάτων/Σημειώσεων (“Notes”) στις καταστάσεις, ώστε να παρέχονται επαρκείς επεξηγήσεις για τα κονδύλια και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτές . Ταυτόχρονα, ο νόμος θέτει κανόνες για τη γεφύρωση της χρηματοοικονομικής λογιστικής με τη φορολογική λογιστική – για παράδειγμα, απαιτείται οι επιχειρήσεις να παρακολουθούν διακριτά τις διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης σε έσοδα, έξοδα, περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, διασφαλίζοντας έτσι τη συμβατότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς με τη φορολογική νομοθεσία (Balios et al., 2021).

Η εισαγωγή των ΕΛΠ έφερε οφέλη αλλά και προκλήσεις. Από τη μια πλευρά, ευθυγραμμίζοντας την Ελλάδα με την Οδηγία 34/2013/ΕΕ και τις διεθνείς πρακτικές, ενισχύθηκε η συγκρισιμότητα και η λειτουργικότητα των οικονομικών καταστάσεων των ελληνικών εταιρειών. Με τα ΕΛΠ, επιχειρήσεις κάθε μεγέθους μπορούν ευκολότερα να επικοινωνούν την οικονομική τους εικόνα με τρόπο κατανοητό σε μετόχους και επενδυτές διεθνώς, διευκολύνοντας την πρόσβασή τους σε αγορές κεφαλαίων (Chen et al., 2015; Cascino & Gassen, 2015, ως αναφέρονται στο Balios et al., 2021). Παράλληλα, η μέχρι πρότινος περίπλοκη πολυ-νομοθεσία αντικαταστάθηκε από έναν ενιαίο νόμο, απλοποιώντας το πλαίσιο για τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, υιοθετήθηκαν οι θεμελιώδεις *ποιοτικές χαρακτηριστικές* της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης – σχετικότητα, αξιόπιστη απεικόνιση (πιστή παράσταση), κατανοητότητα, συγκρισιμότητα και

έγκαιρη πληροφόρηση – ενισχύοντας έτσι την ποιότητα των οικονομικών αναφορών (Balios et al., 2021).

Από την άλλη πλευρά, ένα βασικό ζήτημα ήταν το κόστος προσαρμογής. Οι επιχειρήσεις χρειάστηκε να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους και να αναπροσαρμόσουν τα λογιστικά τους συστήματα ώστε να συμμορφωθούν με τις νέες απαιτήσεις (Balios et al., 2021). Επιπλέον, με τα ΕΛΠ καταργήθηκε η υποχρεωτική χρήση του «Γενικού Λογιστικού Σχεδίου» που ίσχυε παλαιότερα, αφαιρώντας έτσι ένα παραδοσιακό εργαλείο παρακολούθησης για τη διοίκηση, κάτι που θεωρήθηκε μειονέκτημα από ορισμένους (Balios et al., 2021). Συνολικά, όμως, τα Ελληνικά Πρότυπα του 2015 αποτέλεσαν ένα πρώτο βήμα σύγκλισης με τα IFRS, προσφέροντας στις μη εισηγμένες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις ένα σύγχρονο λογιστικό πλαίσιο που ανταποκρίνεται στις ευρωπαϊκές απαιτήσεις αλλά διατηρεί και ευελιξίες για το τοπικό περιβάλλον.

Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS)

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) είναι ένα ενιαίο σύνολο προτύπων που εκδίδεται από το International Accounting Standards Board (IASB) και έχει ως στόχο την παγκόσμια εναρμόνιση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Τα IFRS είναι αρχών-βάσει πρότυπα, σε αντίθεση με πιο κανόνων-βάσει εθνικά πλαίσια, πράγμα που σημαίνει ότι δίνουν έμφαση στην ουσία των οικονομικών συναλλαγών και στην πιστή απεικόνισή τους, παρά σε λεπτομερείς τυποποιημένους κανόνες. Η υιοθέτησή τους από πολλές χώρες έχει σκοπό να αυξήσει τη διαφάνεια και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, έτσι ώστε οι επενδυτές σε όλο τον κόσμο να μπορούν να τις κατανοούν και να τις συγκρίνουν ευκολότερα. Όπως έχει δηλώσει το IFRS Foundation, τα διεθνή πρότυπα «ενισχύουν τη διαφάνεια βελτιώνοντας τη συγκρισιμότητα και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, δίνοντας τη δυνατότητα σε επενδυτές και άλλους συμμετέχοντες στην αγορά να λαμβάνουν τεκμηριωμένες οικονομικές αποφάσεις» (IFRS Foundation, 2015).

Τα IFRS καλύπτουν ευρύ φάσμα λογιστικών θεμάτων – από την παρουσίαση των καταστάσεων (π.χ. IAS 1 Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων), μέχρι ειδικές περιοχές όπως τα χρηματοοικονομικά μέσα (IFRS 9), τα έσοδα (IFRS 15), οι μισθώσεις (IFRS 16), οι προβλέψεις και υποχρεώσεις (IAS 37), κ.ά. Για τις τράπεζες και γενικά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα

IFRS έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς πρότυπα όπως το IFRS 9 (Χρηματοοικονομικά μέσα) επηρεάζουν άμεσα τον τρόπο αναγνώρισης των δανείων, των επισφαλών απαιτήσεων και των απομειώσεων, ενώ το IFRS 7 (Γνωστοποιήσεις Χρηματοοικονομικών Μέσων) απαιτεί εκτενείς γνωστοποιήσεις σχετικά με τους κινδύνους (πιστωτικό, ρευστότητας, αγοράς) στους οποίους εκτίθενται. Έτσι, μέσω των IFRS επιτυγχάνεται ομοιόμορφη παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων των τραπεζών διεθνώς – γεγονός κρίσιμο για την εποπτεία και την εμπιστοσύνη στο τραπεζικό σύστημα (International Accounting Standards Board, 2024).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως προαναφέρθηκε, έχει υιοθετήσει τα IFRS για τις ενοποιημένες καταστάσεις των εισηγμένων εταιρειών ήδη από το 2005. Στην Ελλάδα, πέραν των εισηγμένων, και άλλες οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος (τράπεζες, ασφαλιστικές) εφαρμόζουν υποχρεωτικά τα ΔΠΧΑ, ενώ τα υπόλοιπα IFRS μπορούν να εφαρμοστούν προαιρετικά από μη εισηγμένες εταιρείες. Σημειώνεται ότι υπάρχει και το Πρότυπο IFRS για Μικρομεσαίες Οντότητες (IFRS for SMEs), μια απλοποιημένη εκδοχή των διεθνών προτύπων για μη εισηγμένες μικρότερες εταιρείες. Η Ελλάδα ωστόσο δεν έχει υιοθετήσει το IFRS for SMEs – αντί αυτού, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ακολουθούν τα εθνικά ΕΛΠ, με δυνατότητα προαίρεσης χρήσης των πλήρων IFRS αν το επιθυμούν (International Federation of Accountants, 2024).

Συμπερασματικά, τα IFRS αποτελούν το διεθνές "γλωσσικό" εργαλείο της λογιστικής πληροφόρησης, έχοντας στόχο την υψηλή ποιότητα (αξιοπιστία και πληρότητα) και τη συγκρισιμότητα των οικονομικών αναφορών διεθνώς. Έρευνες έχουν δείξει ότι η υποχρεωτική εφαρμογή των IFRS σε διάφορες χώρες συχνά συνοδεύεται από βελτίωση ορισμένων δεικτών ποιότητας, όπως η μείωση της διαχειριστικής χειραγώγησης κερδών και η αύξηση της αξίας που αποδίδουν οι αγορές στις λογιστικές πληροφορίες (Perafan & Benavides Franco, 2017; Salah & Abdel-Salam, 2019). Βεβαίως, η πραγματική αποτελεσματικότητα των IFRS εξαρτάται και από το βαθμό συμμόρφωσης των επιχειρήσεων και την εφαρμογή τους στην πράξη: μελέτες δείχνουν ότι εταιρείες με υψηλά κίνητρα συμμόρφωσης εμφανίζουν τα μεγαλύτερα οφέλη σε συγκρισιμότητα και διαφάνεια (Balios et al., 2021). Εντούτοις, τα Διεθνή Πρότυπα έχουν καθιερωθεί ως σημείο αναφοράς στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, αποτελώντας αναπόσπαστο τμήμα του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης και λογοδοσίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Διαφορές μεταξύ Ελληνικών και Διεθνών Προτύπων

Παρά την ισχυρή επίδραση που άσκησαν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) στην ανάπτυξη των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ΕΛΠ), εξακολουθούν να υφίστανται ουσιώδεις διαφορές μεταξύ των δύο πλαισίων. Η μεταρρύθμιση του λογιστικού πλαισίου στην Ελλάδα μέσω του νόμου 4308/2014 είχε στόχο την εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και το διεθνές περιβάλλον, ωστόσο διατηρήθηκαν στοιχεία διαφοροποίησης για λόγους πρακτικής εφαρμογής και εσωτερικής φορολογικής συνέπειας (Νιφορόπουλος, 2016). Οι διαφορές εντοπίζονται κυρίως στο κανονιστικό πλαίσιο αναγνώρισης και επιμέτρησης στοιχείων, στην έκταση και φύση των γνωστοποιήσεων, στη σύνδεση με τους φορολογικούς κανόνες και στη βάση επιμέτρησης.

Ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά σημεία απόκλισης αφορά την αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογίας. Τα IFRS, και ειδικότερα το πρότυπο IAS 12, καθιστούν υποχρεωτική την αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης. Αντίθετα, τα ΕΛΠ επιτρέπουν την προαιρετική εφαρμογή του μηχανισμού αυτού για ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, ιδίως μικρού μεγέθους (Balios et al., 2018). Αυτή η ευελιξία έχει κριθεί θετικά για την αποφυγή περιττών επιβαρύνσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ωστόσο ταυτόχρονα ενέχει τον κίνδυνο μείωσης της συγκρισιμότητας και της πληρότητας των οικονομικών καταστάσεων (International Accounting Standards Board, 2023).

Ένα δεύτερο κρίσιμο ζήτημα εντοπίζεται στις απαιτήσεις γνωστοποιήσεων. Τα IFRS, όπως το IFRS 7 και το IFRS 8, επιβάλλουν αναλυτικές και εκτενείς γνωστοποιήσεις αναφορικά με χρηματοοικονομικούς κινδύνους, τμηματικές πληροφορίες και πολιτικές επιμέτρησης. Η λογική αυτών των απαιτήσεων είναι η εξυπηρέτηση της διαφάνειας και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επενδυτών μέσω της πληρέστερης πληροφόρησης (Ghouma, Ben-Nasr, & Yan, 2023). Αντίθετα, τα ΕΛΠ ενσωματώνουν τις βασικές απαιτήσεις της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ αλλά με περιορισμένες υποχρεώσεις για επιχειρήσεις μη εισηγμένες ή πολύ μικρού μεγέθους. Έτσι, δεν απαιτείται απαραίτητα η παρουσίαση κερδών ανά μετοχή ή τμηματικής πληροφόρησης σε εταιρείες που δεν είναι εισηγμένες, γεγονός που περιορίζει τον βαθμό πληροφόρησης προς τρίτους. Επιπλέον, τα προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων υπό τα ΕΛΠ επιτρέπεται να είναι πιο συνοπτικά, κάτι

που είναι αδιανόητο στο κανονιστικό περιβάλλον των IFRS, όπου η πληρότητα θεωρείται θεμελιώδης αρχή (Νιφορόπουλος, 2016).

Ακόμη μία σημαντική απόκλιση αφορά τη βάση επιμέτρησης. Τα IFRS χρησιμοποιούν εκτενώς την εύλογη αξία (fair value), κυρίως για επενδυτικά ακίνητα (IAS 40), χρηματοοικονομικά μέσα (IFRS 9) και βιολογικά περιουσιακά στοιχεία (IAS 41), επιχειρώντας την καλύτερη απεικόνιση της οικονομικής πραγματικότητας (Dvořáková, 2011). Τα ΕΛΠ, αν και υιοθετούν τον όρο και ενσωματώνουν σε αρκετά σημεία τη χρήση εύλογης αξίας, διατηρούν σε πολλές περιπτώσεις τη λογική του ιστορικού κόστους ως βασική αρχή (Ντζανάτος, 2008). Ειδικότερα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παραμένει η δυνατότητα χρήσης φορολογικών τεκμηρίων για την αποτίμηση απαιτήσεων ή την πρόβλεψη επισφαλών στοιχείων, γεγονός που υπολείπεται της μεθοδολογίας των αναμενόμενων ζημιών πιστωτικού κινδύνου που προβλέπει το IFRS 9 (Gholami, Arbabian, & Esmailpour, 2021).

Επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία έχει η σχέση του κάθε πλαισίου με τους φορολογικούς κανόνες. Τα ΕΛΠ σχεδιάστηκαν λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ευθυγράμμισης με την ελληνική φορολογική νομοθεσία, καθιστώντας ευκολότερη τη συμπλήρωση των δηλώσεων και τη διενέργεια ελέγχων (Πετράκης, 2015). Αντιθέτως, τα IFRS είναι ανεξάρτητα από τη φορολογική μεταχείριση και δεν παρέχουν καμία πρόβλεψη για φορολογική συμμόρφωση, καθώς σκοπός τους είναι αποκλειστικά η χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Αυτό οδηγεί συχνά σε μεγάλες διαφορές μεταξύ του λογιστικού και του φορολογικού αποτελέσματος (Golubeva, 2023). Στο ελληνικό περιβάλλον, η απόκλιση αυτή περιορίζεται σκόπιμα ώστε να εξυπηρετηθούν πρακτικές ανάγκες των επιχειρήσεων (Νιφορόπουλος, 2016).

Παρά τις διαφορές αυτές, τα δύο συστήματα συγκλίνουν στις θεμελιώδεις λογιστικές αρχές, όπως η συνέπεια, η συγκρισιμότητα και η ουσιαστική απεικόνιση. Τα IFRS ωστόσο προσφέρουν ένα περισσότερο καθολικό και αυστηρό πλαίσιο, προσαρμοσμένο στις ανάγκες της παγκόσμιας αγοράς, ενώ τα ΕΛΠ απευθύνονται κυρίως στην εγχώρια πραγματικότητα, με στόχο την ισορροπία μεταξύ αξιοπιστίας και ευελιξίας (Balios, Eriotis, Vasiliou, & Nerantzidis, 2021). Ως εκ τούτου, για επιχειρήσεις που επιδιώκουν διεθνή δραστηριοποίηση, προσέλκυση επενδυτών ή είσοδο σε ξένες αγορές, η εφαρμογή των IFRS αποτελεί σχεδόν μονόδρομο, καθώς διευκολύνει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση και αναγνωρισιμότητα σε διεθνές επίπεδο (IFRS Foundation, 2015).

2.1.4. Υποχρεωτικότητα εφαρμογής προτύπων

Η εφαρμογή συγκεκριμένων λογιστικών προτύπων (ΕΛΠ ή IFRS) εξαρτάται από την κατηγορία της επιχείρησης και τις νομικές υποχρεώσεις που τη διέπουν. Στην ελληνική νομοθεσία και βάσει του ευρωπαϊκού πλαισίου, υπάρχουν περιπτώσεις υποχρεωτικής εφαρμογής των IFRS, καθώς και περιπτώσεις προαιρετικής εφαρμογής τους.

Υποχρεωτική εφαρμογή – σε ποιους οργανισμούς

Στην Ελλάδα, όπως και γενικότερα στην ΕΕ, τα Διεθνή Πρότυπα (IFRS/ΔΠΧΑ) εφαρμόζονται υποχρεωτικά από τις επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος (Public Interest Entities – PIEs). Σύμφωνα με τον Ν.4308/2014 και τον ορισμό της ευρωπαϊκής οδηγίας, σε αυτές περιλαμβάνονται κυρίως: οι εισηγμένες εταιρείες (δηλ. όσες οι μετοχές ή άλλες κινητές αξίες τους είναι διαπραγματεύσιμες σε οργανωμένη αγορά), οι τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, καθώς και μερικές ακόμη κατηγορίες επιχειρήσεων κοινωφελούς χαρακτήρα ή μεγάλου μεγέθους (International Accounting Standards Board, 2024). Ειδικότερα, από το 2005 οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις όλων των ελληνικών εταιρειών με μετοχές ή ομόλογα εισηγμένα σε ρυθμιζόμενη αγορά συντάσσονται βάσει των ΔΠΧΑ, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την ΕΕ. Ο ελληνικός νόμος επεκτείνει αυτή την υποχρέωση και στις ατομικές (μη ενοποιημένες) καταστάσεις των εισηγμένων εταιρειών, καθώς και σε όλες τις τράπεζες και ασφαλιστικές, ανεξαρτήτως εάν είναι εισηγμένες ή όχι (Τριάρης, 2011).

Επιπλέον, υποχρέωση εφαρμογής των IFRS υφίσταται για ορισμένες ακόμη οντότητες που ορίζονται ρητά στο άρθρο 1 του Ν.4308/2014. Σε αυτές περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, οι εταιρείες των οποίων η μητρική καταρτίζει οικονομικές καταστάσεις με IFRS (ώστε να εξυπηρετείται η ενοποίηση), καθώς και επιχειρήσεις που τυχόν ορίζονται με ειδικές διατάξεις λόγω μεγέθους ή δραστηριότητας. Συνολικά, το πεδίο της υποχρεωτικής εφαρμογής IFRS στην Ελλάδα καλύπτει: α) όλες τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες (και τις θυγατρικές τους υπό προϋποθέσεις), β) όλα τα πιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες, συνεταιριστικές τράπεζες), γ) όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες, δ) λοιπές εταιρείες δημοσίου ενδιαφέροντος (όπως π.χ. οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες κοινής ωφέλειας ή μεγάλες επιχειρήσεις που ορίζει το Υπουργείο

Οικονομικών). Οι ανωτέρω οντότητες συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις αποκλειστικά βάσει ΔΠΧΑ και ελέγχονται υποχρεωτικά από ορκωτούς ελεγκτές (βλ. ενότητα 2) για τη συμμόρφωση προς τα πρότυπα αυτά (Dimitriou, 2020).

Για όλες τις άλλες επιχειρήσεις που δεν εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες (δηλαδή την πλειονότητα των μη εισηγμένων ιδιωτικών εταιρειών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων), δεν υφίσταται υποχρέωση χρήσης των ΔΠΧΑ (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2018). Αντιθέτως, αυτές υπόκεινται στα εθνικά Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα για την τήρηση και τις καταστάσεις τους. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση όπου μια μη εισηγμένη εταιρεία είναι θυγατρική ξένου ομίλου που συντάσσει IFRS και απαιτείται η παροχή στοιχείων σε IFRS για σκοπούς ενοποίησης – σε τέτοιες περιπτώσεις, πρακτικά οι οικονομικές πληροφορίες θα παραχθούν και με τα δύο πλαίσια (ΕΛΠ για τις τοπικές οικονομικές καταστάσεις και IFRS για την ενοποίηση) (Νιφορόπουλος, 2016).

Σημειώνεται ότι σε ορισμένους κλάδους (όπως οι τράπεζες), η υποχρέωση τήρησης των IFRS δεν απορρέει μόνο από το λογιστικό νόμο αλλά και από το εποπτικό πλαίσιο (International Federation of Accountants, 2024). Για παράδειγμα, η Τράπεζα της Ελλάδος ως επόπτης απαιτεί από τις τράπεζες να εφαρμόζουν τα διεθνή πρότυπα ώστε οι αναφορές τους (π.χ. για κεφαλαιακή επάρκεια) να είναι εναρμονισμένες διεθνώς.

Προαιρετική εφαρμογή – σε ποιους οργανισμούς

Ενώ για τις μεγάλες και δημόσιου ενδιαφέροντος επιχειρήσεις ισχύουν τα ανωτέρω, η ελληνική νομοθεσία παρέχει τη δυνατότητα προαιρετικής εφαρμογής των IFRS σε οποιαδήποτε άλλη οντότητα επιθυμεί να τα υιοθετήσει. Συγκεκριμένα, ο Ν.4308/2014 προβλέπει ρητά ότι όλες οι οντότητες – εκτός εκείνων που υποχρεούνται στα ΔΠΧΑ – μπορούν να επιλέξουν είτε να συνεχίσουν με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα είτε να εφαρμόσουν τα Διεθνή Πρότυπα, σε ενοποιημένη ή/και ατομική βάση (Νιφορόπουλος, 2016; Balios et al., 2021).

Αυτό σημαίνει ότι μια ελληνική επιχείρηση, ακόμη κι αν δεν είναι εισηγμένη ή τράπεζα, δύναται εθελοντικά να συντάξει τις οικονομικές της καταστάσεις με IFRS. Συνήθεις λόγοι για μια τέτοια επιλογή είναι: η πρόθεση εισαγωγής στο χρηματιστήριο στο μέλλον (οπότε θέλει από νωρίς να ευθυγραμμιστεί με τα IFRS), η ύπαρξη ξένων μετόχων ή επενδυτών που επιθυμούν τις

καταστάσεις σε διεθνές format, η σύγκριση με ανταγωνιστές που χρησιμοποιούν IFRS, ή και το κύρος που θεωρείται ότι παρέχουν τα IFRS στις οικονομικές αναφορές (Γαλάνη, 2013). Φυσικά, η προαιρετική αυτή υιοθέτηση συνεπάγεται για την εταιρεία αυξημένες απαιτήσεις (π.χ. σύνταξη Κατάστασης Ταμειακών Ροών, περισσότερες γνωστοποιήσεις) και κόστος, ωστόσο αρκετές μεγάλες μη εισηγμένες εταιρείες στην Ελλάδα έχουν επιλέξει να μεταβούν στα IFRS για τα οφέλη διαφάνειας και συγκρισιμότητας που προσφέρουν (Καζαντζής, 2006).

Είναι αξιοσημείωτο ότι στην ελληνική αγορά συνυπάρχουν έτσι δύο πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς: τα ΕΛΠ και τα IFRS. Η αρχή της συνέπειας απαιτεί ότι μια επιχείρηση που επέλεξε τα IFRS συνεχίζει να τα εφαρμόζει και δεν μπορεί να εναλλάσσει πλαίσιο κάθε χρόνο κατά το δοκούν. Επίσης, σε περίπτωση προαιρετικής υιοθέτησης των IFRS, πρέπει να εφαρμόζονται πλήρως (όλα τα ισχύοντα πρότυπα και διερμηνείες) – δεν υπάρχει δυνατότητα μερικής εφαρμογής ή επιλογής ορισμένων προτύπων μόνο (Μαγγανάρης, 2016).

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι τα IFRS for SMEs (τα διεθνή πρότυπα για μικρομεσαίες οντότητες) μέχρι στιγμής δεν έχουν υιοθετηθεί στην Ελλάδα (IFRS Foundation, 2016). Επομένως, οι μικρότεροι οικονομικοί φορείς είτε χρησιμοποιούν τα εθνικά ΕΛΠ (τα οποία ήδη είναι απλουστευμένα ανάλογα με το μέγεθος της οντότητας, π.χ. με διαφοροποίηση απαιτήσεων για πολύ μικρές επιχειρήσεις), είτε αν επιλέξουν διεθνές πλαίσιο, θα πρέπει να εφαρμόσουν τα πλήρη IFRS. Η πλειονότητα αυτών προτιμά τα ΕΛΠ για λόγους πρακτικότητας, εκτός εάν υπάρχει συγκεκριμένη ανάγκη/όφελος από την υιοθέτηση των IFRS (Σαμαράς, 2013).

2.1.5. Σημασία και αξία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για τις επιχειρήσεις

Η υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της εύρυθμης λειτουργίας τόσο των επιχειρήσεων όσο και των αγορών. Για μια επιχείρηση, η ύπαρξη αξιόπιστων και διαφανών χρηματοοικονομικών δεδομένων συνδέεται άμεσα με την αποτελεσματική λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα της διοικητικής λειτουργίας. Η διοίκηση στηρίζεται στην ποιότητα των οικονομικών πληροφοριών ώστε να κατανοήσει την απόδοση των λειτουργιών, να εντοπίσει προβληματικές περιοχές και να εντοπίσει ευκαιρίες βελτίωσης ή ανάπτυξης. Οι πληροφορίες αυτές ενισχύουν τον στρατηγικό σχεδιασμό και ταυτόχρονα λειτουργούν ως εργαλείο λογοδοσίας, καθώς τα διευθυντικά στελέχη οφείλουν να αποδεικνύουν

στο διοικητικό συμβούλιο και στους μετόχους την αποτελεσματικότητα των ενεργειών τους στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης (Abdulshakour, 2020).

Παράλληλα, η ύπαρξη αξιόπιστων χρηματοοικονομικών στοιχείων διευκολύνει την προσέλκυση επενδύσεων και μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη μείωση του κόστους κεφαλαίου. Οι δυνητικοί επενδυτές και οι πιστωτές αξιολογούν τον βαθμό διαφάνειας μιας εταιρείας προτού δεσμεύσουν κεφάλαια, δίνοντας προτεραιότητα σε επιχειρήσεις που διαθέτουν ποιοτικές και συγκρίσιμες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η διαφάνεια μειώνει την αβεβαιότητα και το αντιλαμβανόμενο ρίσκο, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη της αγοράς και οδηγώντας σε καλύτερους όρους χρηματοδότησης. Η επίδραση αυτή αποτυπώνεται σε υψηλότερες τιμές μετοχών, σε χαμηλότερα επιτόκια δανεισμού, και γενικά σε βελτιωμένους όρους πρόσβασης στις αγορές (Herath & Albarqi, 2017). Ενδεικτική είναι η περίπτωση της υιοθέτησης των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS), όπου μελέτες σε παγκόσμιο επίπεδο δείχνουν ότι οι διασυνοριακές επενδύσεις και οι διεθνείς εισαγωγές εταιρειών στα χρηματιστήρια αυξήθηκαν σημαντικά μετά την καθιέρωση των IFRS, καθώς οι οικονομικές καταστάσεις έγιναν ευκολότερα κατανοητές και συγκρίσιμες (Balios et al., 2021).

Πέραν του στρατηγικού και επενδυτικού οφέλους, η χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι κρίσιμη και για την κανονιστική συμμόρφωση. Οι εταιρείες υποχρεούνται από το νομοθετικό πλαίσιο να παρέχουν ακριβείς και πλήρεις οικονομικές καταστάσεις, τόσο για σκοπούς φορολόγησης όσο και για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των ρυθμιστικών αρχών. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπου η αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας, η διαχείριση των κινδύνων και η συνολική εποπτεία βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε συγκεκριμένα λογιστικά μεγέθη. Η παροχή έγκυρης πληροφόρησης προφυλάσσει την επιχείρηση από κανονιστικές κυρώσεις, αποκαθιστά τη φήμη της και ενισχύει τη συμμόρφωσή της με τα πλαίσια διαφάνειας (Mesioye & Bakare, 2024). Αντιθέτως, ανακριβείς ή εσκεμμένα παραποιημένες πληροφορίες μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρές συνέπειες, τόσο νομικές όσο και λειτουργικές, όπως μαρτυρούν ιστορικά σκάνδαλα τύπου Enron ή WorldCom, όπου η αποτυχία παροχής ποιοτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης οδήγησε σε θεσμικές καταρρεύσεις.

Ένα επιπλέον πεδίο όπου η χρηματοοικονομική πληροφόρηση αποδεικνύεται κομβικής σημασίας είναι η εταιρική διακυβέρνηση. Μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οι μέτοχοι έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα της

διοίκησης και τη χρήση των εταιρικών πόρων. Η διαφανής οικονομική πληροφόρηση ενισχύει τον μηχανισμό λογοδοσίας (stewardship), ο οποίος είναι απαραίτητος για τη διατήρηση σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ μετόχων και διοίκησης (International Accounting Standards Board, 2018). Αυτό είναι ακόμη πιο κρίσιμο στον τραπεζικό τομέα, όπου η εμπιστοσύνη του κοινού είναι θεμελιώδης για τη σταθερότητα του ιδρύματος. Η δημοσιοποίηση υγιών χρηματοοικονομικών δεικτών, όπως οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας ή τα επίπεδα επισφαλειών, συμβάλλει στον καθησυχασμό των καταθετών και στην πρόληψη μαζικών αναλήψεων. Όπως επισημαίνει η Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών (Office of the Comptroller of the Currency, 2016), η ύπαρξη αξιόπιστων μηχανισμών εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου λειτουργεί ως αποτελεσματική γραμμή άμυνας ενάντια σε ενδεχόμενη απάτη ή λάθη στις αναφορές.

Σε μακροοικονομικό επίπεδο, η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης έχει άμεση επίδραση στην αποτελεσματικότητα των αγορών. Όταν οι πληροφορίες είναι ακριβείς και διαφανείς, οι αγορές είναι σε θέση να τιμολογούν σωστά τις μετοχές και τα χρεόγραφα, περιορίζοντας τον κίνδυνο δημιουργίας «φουσκών» ή λανθασμένων επενδυτικών αποφάσεων (Salehi et al., 2022). Αντίθετα, η ύπαρξη ελλιπών ή παραπλανητικών δεδομένων διαταράσσει την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών, οδηγώντας σε λανθασμένη κατανομή των πόρων και επηρεάζοντας την οικονομική σταθερότητα. Επίσης, η διαθεσιμότητα συγκρίσιμων και ποιοτικών στοιχείων σε διεθνές επίπεδο διευκολύνει την κινητικότητα κεφαλαίων και ενισχύει τη διακρατική επιχειρηματική δραστηριότητα, προσδίδοντας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις χώρες που υιοθετούν υψηλά πρότυπα λογιστικής αναφοράς (Hajighasemi et al., 2022).

Η κρίση του 2008 ανέδειξε τη σημασία αυτής της διάστασης. Οι ελλείψεις στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τα πολύπλοκα χρηματοοικονομικά προϊόντα αποτέλεσαν βασικούς παράγοντες που συνέβαλαν στην κρίση, οδηγώντας τους ρυθμιστικούς φορείς να αναθεωρήσουν τα πρότυπα αναφοράς και να προχωρήσουν σε αυστηρότερες απαιτήσεις, όπως το νέο IFRS 9 που επέβαλε πιο συντηρητική προσέγγιση στις προβλέψεις για ζημίες (Ufier et al., 2017). Αυτές οι μεταρρυθμίσεις στόχευσαν όχι μόνο στη διαφάνεια αλλά και στην ενίσχυση της προβλεπτικότητας και της αξιοπιστίας των οικονομικών στοιχείων.

Συνοψίζοντας, η υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι πολυδιάστατη και καίριας σημασίας τόσο για την εσωτερική λειτουργία των επιχειρήσεων όσο και για την εξωτερική τους εικόνα και σταθερότητα. Αποτελεί θεμελιώδες εργαλείο στρατηγικής,

συμμόρφωσης, διακυβέρνησης και προσέλκυσης κεφαλαίων. Δεν αποτελεί μόνο νομική υποχρέωση, αλλά προϋπόθεση επιτυχίας και ανθεκτικότητας σε ένα παγκοσμιοποιημένο και δυναμικό οικονομικό περιβάλλον. Όπως επισημαίνεται από τη βιβλιογραφία, η ποιότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς καθορίζει την ίδια την αξία της πληροφόρησης και εν τέλει διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι αγορές, οι επενδυτές και τα θεσμικά όργανα την επιχείρηση (Herath & Albarqi, 2017).

2.2. Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος

2.2.1. Τι είναι ο Εσωτερικός Έλεγχος

Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική λειτουργία μέσα στην ίδια την επιχείρηση, η οποία παρέχει διαβεβαιώσεις (assurance) και συμβουλευτικές υπηρεσίες με σκοπό να προσθέσει αξία και να βελτιώσει τις λειτουργίες του οργανισμού (Savčuk, 2007). Σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό του Institute of Internal Auditors (IIA), «ο εσωτερικός έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη, αντικειμενική, συμβουλευτική και ελεγκτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσδίδει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του, υιοθετώντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και διακυβέρνησης» (IIA, 2016). Με απλά λόγια, οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι στελέχη (ή ομάδα στελεχών) εντός της εταιρείας που αναλαμβάνουν να ελέγχουν τις εσωτερικές διεργασίες, τα συστήματα και τους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να διαπιστώσουν αν λειτουργούν σωστά και αν διαφυλάσσονται τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (Kamara, 2023).

Η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται στην ανεμπόδιστη και αμερόληπτη εκτέλεση των καθηκόντων του εντός της εταιρείας – οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να μην εμπλέκονται στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που ελέγχουν, ώστε να αξιολογούν αντικειμενικά. Συνήθως, ο Εσωτερικός Έλεγχος λογοδοτεί στο ανώτατο επίπεδο (π.χ. απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο ή στην Επιτροπή Ελέγχου), διασφαλίζοντας έτσι την οργανωτική του ανεξαρτησία από τη διοικητική ιεραρχία (Djordjevic & Đukić, 2017). Οι εργασίες του περιλαμβάνουν τον έλεγχο της αξιοπιστίας των χρηματοοικονομικών αναφορών (δηλ. εξετάζει αν

τα λογιστικά συστήματα και οι διαδικασίες καταγραφής λειτουργούν σωστά), την αξιολόγηση της επάρκειας των εσωτερικών δικλείδων (internal controls) σε όλους τους τομείς (λειτουργικούς, πληροφοριακά συστήματα, κανονιστική συμμόρφωση κ.λπ.), καθώς και τον εντοπισμό τυχόν κινδύνων απάτης ή αναποτελεσματικότητας (OECD, 2019).

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί τμήμα της τριπλής γραμμής άμυνας ενός οργανισμού απέναντι στους κινδύνους: είναι η τρίτη γραμμή, που αναλαμβάνει την ανεξάρτητη διασφάλιση και πρόκληση (challenge) προς τις πρώτες δύο γραμμές (τη διοίκηση/λειτουργικές μονάδες και τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων/συμμόρφωσης) (Franzel, 2015). Το IIA στο σχετικό Position Paper (2013) τονίζει τη σημασία συντονισμού όλων των γραμμών άμυνας για αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εσωτερικοί ελεγκτές εστιάζουν στο αν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι σχεδιασμένο και λειτουργεί επαρκώς ώστε να προλαμβάνει λάθη και παρατυπίες, να διασφαλίζει την συμμόρφωση με τις πολιτικές της εταιρείας και τους νόμους, και να βελτιστοποιεί τις επιχειρησιακές διαδικασίες. Συχνά, πέρα από τον ρόλο της "αστυνόμευσης", ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος έχει και συμβουλευτικό ρόλο: προτείνει βελτιώσεις, βέλτιστες πρακτικές και ενέργειες με βάση τα ευρήματά του, ώστε η εταιρεία να βελτιώσει την αποτελεσματικότητά της και να μειώσει τους κινδύνους (Henk, 2020).

Για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ειδικότερα, ο εσωτερικός έλεγχος είναι κρίσιμης σημασίας λόγω του πολύπλοκου ρυθμιστικού πλαισίου και της ανάγκης προστασίας των συμφερόντων καταθετών και επενδυτών (Hamed, 2023). Οι τραπεζικές ρυθμιστικές αρχές (π.χ. ΕΚΤ, ΤτΕ) απαιτούν ισχυρή λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ως προϋπόθεση για την αξιολόγηση της διακυβέρνησης μιας τράπεζας. Ένας αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος μπορεί να εντοπίσει έγκαιρα προβλήματα, όπως ανεπαρκείς προβλέψεις για δάνεια, μη συμμόρφωση με κανονισμούς (π.χ. anti-money laundering διαδικασίες) ή αδυναμίες στα πληροφοριακά συστήματα, πριν αυτά εξελιχθούν σε σημαντικές ζημιές ή κυρώσεις (Grigoras-Ichim et al., 2024). Έρευνες έχουν δείξει ότι εταιρείες με υψηλής ποιότητας εσωτερικό έλεγχο παρουσιάζουν λιγότερες πιθανότητες σοβαρών περιπτώσεων οικονομικής απάτης ή σημαντικών ανακρίβειων στις αναφορές τους (Ege, 2015). Επίσης, η ύπαρξη ισχυρής λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί καθησυχαστικά για τους εξωτερικούς μετόχους και επενδυτές, καθώς αποτελεί ένδειξη καλής εταιρικής διακυβέρνησης και πειθαρχίας (Alyazidi et al., 2022).

Συνολικά, ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας εσωτερικός μηχανισμός διασφάλισης ποιότητας και διακυβέρνησης. Ενεργεί ως τα "μάτια και αυτιά" του διοικητικού συμβουλίου μέσα στον οργανισμό, παρέχοντας ανεξάρτητη αξιολόγηση του "τι πραγματικά συμβαίνει". Είναι αποδεδειγμένο ότι η συνδρομή του είναι πολύτιμη στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου: όπως ανέφερε χαρακτηριστικά μέλος του PCAOB, «ο εσωτερικός έλεγχος είναι ζωτικός για το συνολικό πλαίσιο διασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας του εξωτερικού ελέγχου» (Franzel, 2015). Αυτό υπογραμμίζει πως ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου δεν περιορίζεται εντός, αλλά επεκτείνεται και στη συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής διασφάλισης της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

2.2.2. Τι είναι ο Εξωτερικός Έλεγχος

Ο Εξωτερικός Έλεγχος είναι ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας εταιρείας που διενεργείται από ανεξάρτητους εξωτερικούς ελεγκτές – συνήθως Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες. Στόχος του εξωτερικού ελέγχου είναι να εκφράσει μια επαγγελματική γνώμη (το «πιστοποιητικό ελέγχου» ή *audit opinion*) σχετικά με το κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί με ορθότητα και αντικειμενικότητα σε όλα τα ουσιώδη θέματα, σύμφωνα με το εφαρμοστέο λογιστικό πλαίσιο (π.χ. ΕΛΠ ή IFRS) (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017). Με άλλα λόγια, ο εξωτερικός ελεγκτής εξετάζει αν οι καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα την οικονομική θέση και τις επιδόσεις της εταιρείας (*true and fair view*), παρέχοντας έτσι διασφάλιση στους χρήστες των καταστάσεων (Rashid & Noori, 2017).

Οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από την εταιρεία – δεν είναι υπάλληλοί της και δεν πρέπει να έχουν οικονομικά ή άλλα συμφέροντα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αμεροληψία τους. Συνήθως πρόκειται για εγγεγραμμένους στο δημόσιο μητρώο ορκωτούς λογιστές, οι οποίοι ακολουθούν τα διεθνή πρότυπα ελεγκτικής (International Standards on Auditing – ISAs) (Quick et al., 2024). Στην Ελλάδα, βάσει του Ν.4449/2017, οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISA) όπως έχουν υιοθετηθεί, και διέπονται από αυστηρούς κανόνες ανεξαρτησίας και δεοντολογίας. Ο διορισμός των εξωτερικών ελεγκτών γίνεται από τους μετόχους (συνήθως στην ετήσια Γενική Συνέλευση) και η έκθεσή τους απευθύνεται κατά κύριο λόγο στους μετόχους της εταιρείας (αλλά και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό) (Λερίου, 2021).

Κατά τη διενέργεια ενός εξωτερικού ελέγχου, ο ελεγκτής εφαρμόζει ελεγκτικές διαδικασίες για να συγκεντρώσει επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια που θα στηρίξουν την γνώμη του. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: εξέταση δειγματοληπτικά των λογιστικών εγγραφών και παραστατικών, επιβεβαιώσεις υπολοίπων (π.χ. τραπεζών, πελατών), έλεγχο των αποθεμάτων, αξιολόγηση των λογιστικών εκτιμήσεων της διοίκησης (όπως αποσβέσεις, προβλέψεις), έλεγχο της ορθής αποκάλυψης (των σημειώσεων) και αξιολόγηση της συνολικής παρουσιάσης των καταστάσεων (International Auditing and Assurance Standards Board, 2004). Ο ελεγκτής ασκεί επαγγελματική κρίση και διατηρεί *επαγγελματικό σκεπτικισμό* (professional skepticism) κατά την όλη διαδικασία, αναζητώντας πιθανές ανακολουθίες ή ενδείξεις λάθους/απάτης (International Auditing and Assurance Standards Board, 2003). Στο τέλος, εάν δεν εντοπίσει ουσιώδεις στρεβλώσεις, εκδίδει ανεπιφύλακτη γνώμη (unqualified opinion), δηλαδή ότι οι καταστάσεις είναι ακριβείς. Αν υπάρχουν προβλήματα, μπορεί να εκδώσει τροποποιημένη γνώμη (με επιφύλαξη ή αρνητική γνώμη) ή ακόμα και να αρνηθεί γνώμη σε ακραίες περιπτώσεις (Public Company Accounting Oversight Board, 2017).

Η σημασία του εξωτερικού ελέγχου έγκειται στο ότι παρέχει μια ανεξάρτητη εγγύηση προς τους χρηματοοικονομικούς καταστάσεων χρήστες – κυρίως τους μετόχους και πιστωτές – ότι μπορούν να βασιστούν σε αυτές (Grigoras-Ichim et al., 2024). Ουσιαστικά, ο εξωτερικός ελεγκτής λειτουργεί ως θεματοφύλακας της αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που δημοσιοποιεί η εταιρεία. Αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο σε εταιρείες που αντλούν κεφάλαια από το κοινό (π.χ. μέσω χρηματιστηρίου ή ομολογιακών δανείων) διότι μειώνει το information risk – δηλαδή τον κίνδυνο τα οικονομικά στοιχεία να είναι λανθασμένα ή παραπλανητικά (KPMG, 2023). Όπως αναφέρεται και σε κανονιστικά κείμενα, ο βασικός στόχος του ανεξάρτητου ελέγχου είναι να ενισχύσει το βαθμό εμπιστοσύνης των χρήστων στις οικονομικές καταστάσεις ενός οργανισμού, μέσω της έκφρασης γνώμης σχετικά με αυτές (Office of the Comptroller of the Currency, 2016).

Για τις ελεγχόμενες εταιρείες (ειδικά τις μεγάλες), ο εξωτερικός έλεγχος είναι συνήθως υποχρεωτικός εκ του νόμου (Ν.2190/1920). Στην Ελλάδα, όλες οι ανώνυμες εταιρείες μεσαίου και μεγάλου μεγέθους, καθώς και όσες πληρούν δύο από τρία κριτήρια μεγέθους (κύκλος εργασιών > €8 εκατ., σύνολο ενεργητικού > €4 εκατ., >50 εργαζόμενοι) υπόκεινται σε υποχρεωτικό έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές (Ν.4449/2017). Ιδιαίτερα δε οι εισηγμένες, οι τράπεζες και λοιπές

δημόσιου ενδιαφέροντος οντότητες, έχουν ενισχυμένες απαιτήσεις ελέγχου και εποπτείας του (π.χ. μέσω των Επιτροπών Ελέγχου των ΔΣ) (Ντζανάτος, 2008). Ο εξωτερικός ελεγκτής καταθέτει την έκθεση ελέγχου του μαζί με τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις. Σε περίπτωση όπου ο ελεγκτής διαπιστώσει σοβαρές παραβάσεις ή η διοίκηση δεν παρέχει τα απαιτούμενα στοιχεία, έχει την επαγγελματική υποχρέωση να το αναφέρει στην έκθεσή του. Επίσης, οι ελεγκτές συντάσσουν μια «μακροσκελή έκθεση προς τη διοίκηση» (management letter) με λεπτομερή ευρήματα και συστάσεις βελτίωσης, συμβάλλοντας έτσι και αυτοί στη βελτίωση των διαδικασιών της εταιρείας (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

Συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι ο εξωτερικός έλεγχος προσδίδει κύρος και αξιοπιστία στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση μιας επιχείρησης. Εντάσσεται στους θεσμούς της εταιρικής διακυβέρνησης ως ανεξάρτητος μηχανισμός ελέγχου της διοίκησης εκ μέρους των μετόχων (Παπαστάθης, 2014). Η ύπαρξη καθαρού ελεγκτικού πιστοποιητικού διαβεβαιώνει τους επενδυτές ότι οι αριθμοί "έχουν ελεγχθεί" και άρα μπορούν να εμπιστευθούν τα οικονομικά στοιχεία. Φυσικά, ο εξωτερικός έλεγχος δεν αποτελεί απόλυτη εγγύηση (ο ελεγκτής παρέχει εύλογη, όχι απόλυτη, διασφάλιση και δεν εξετάζει κάθε συναλλαγή), ωστόσο θεωρείται ένα αναγκαίο φίλτρο αξιοπιστίας (Ν.2190/1920). Δεν είναι τυχαίο που μετά από μεγάλα λογιστικά σκάνδαλα αυξάνεται η έμφαση στην ποιότητα των εξωτερικών ελέγχων – π.χ. ο νόμος Sarbanes-Oxley στις ΗΠΑ (2002) και οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές οδηγίες ενίσχυσαν το ρόλο των ανεξάρτητων ελεγκτικών επιτροπών και των εποπτικών αρχών ελέγχου (PCAOB, ΕΛΤΕ στην Ελλάδα). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές συνεργάζονται στενά με τις επιτροπές ελέγχου των εταιρειών, ενισχύοντας τον έλεγχο των οικονομικών διαδικασιών σε επίπεδο διοίκησης (Marianne, 2009).

2.2.3. Διαφορές μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος αποτελούν δύο θεμελιώδεις πτυχές του συστήματος ελέγχου μιας επιχείρησης ή ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού, με κοινό στόχο την ενίσχυση της αξιοπιστίας της πληροφόρησης και της συνολικής εταιρικής διακυβέρνησης. Παρότι μοιράζονται κάποιες ομοιότητες ως προς τη χρησιμότητά τους στη διασφάλιση της διαφάνειας και της νομιμότητας, διαφέρουν ουσιωδώς σε διάφορες παραμέτρους όπως η φύση, ο σκοπός, η αρμοδιότητα, το πεδίο δράσης και η προσέγγιση. Σύμφωνα με τον Pramukti (2024), η βασική

διαφοροποίηση ξεκινά από το καθεστώς και την ανεξαρτησία των ελεγκτών. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι μέλη της ίδιας της εταιρείας, λειτουργούν εντός του οργανισμού και ανήκουν οργανικά σε μονάδες όπως η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου. Ενώ υποτίθεται ότι λειτουργούν ανεξάρτητα, η σχέση εξαρτημένης εργασίας μπορεί να επηρεάσει την αντικειμενικότητά τους. Αντιθέτως, οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητα τρίτα πρόσωπα ή εταιρείες, συχνά ελεγκτικά γραφεία, που δεν σχετίζονται με τον οργανισμό και δεσμεύονται από αυστηρούς κανόνες επαγγελματικής ανεξαρτησίας (Pop et al., 2008· Παπαστάθης, 2014).

Η διαφοροποίηση συνεχίζεται στους στόχους και το αντικείμενο των δύο μορφών ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος έχει ως βασική αποστολή την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της συμμόρφωσης των διαδικασιών, εστιάζοντας τόσο σε χρηματοοικονομικές όσο και σε μη χρηματοοικονομικές λειτουργίες. Εμπλέκεται σε ελέγχους λειτουργικότητας, διαχείρισης κινδύνων, πρόληψης απάτης και αξιολόγησης της αποδοτικότητας (Rae et al., 2008). Από την άλλη πλευρά, ο εξωτερικός έλεγχος έχει πιο περιορισμένο και συγκεκριμένο αντικείμενο: την αξιολόγηση της ειλικρίνειας και ακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων. Το έργο του επικεντρώνεται στη διαμόρφωση μιας τεκμηριωμένης γνώμης σχετικά με το κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν πιστά την οικονομική θέση της εταιρείας (Tasios & Bekiaris, 2012). Ενώ ο εξωτερικός έλεγχος είναι υποχρεωτικός, κυρίως σε ετήσια βάση, για δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί συνεχή δραστηριότητα και προσαρμόζεται στις ανάγκες της επιχείρησης (KPMG, 2023).

Άλλο ένα ουσιώδες σημείο διαφοροποίησης είναι οι αποδέκτες των αποτελεσμάτων κάθε ελέγχου. Τα πορίσματα του εσωτερικού ελέγχου προορίζονται για εσωτερική χρήση και απευθύνονται κυρίως στη διοίκηση και στην Επιτροπή Ελέγχου. Αντιθέτως, οι εκθέσεις των εξωτερικών ελεγκτών δημοσιεύονται και απευθύνονται στους μετόχους και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό, αποτελώντας εργαλείο διασφάλισης της διαφάνειας για τρίτους ενδιαφερόμενους (Boyle, 2012· Archambeault et al., 2008). Αυτή η διαφορά καθορίζει και τον διαφορετικό προσανατολισμό: ο εξωτερικός έλεγχος λογοδοτεί στο κοινό συμφέρον, ενώ ο εσωτερικός στην αποτελεσματικότητα της εταιρικής λειτουργίας.

Αναφορικά με την προσέγγιση και το εύρος του ελέγχου, ο εσωτερικός έλεγχος εμφανίζει μια περισσότερο διαχειριστική, συμβουλευτική και προληπτική προσέγγιση. Εστιάζει σε ζητήματα εσωτερικών διαδικασιών και ελέγχει την αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης, του

εσωτερικού ελέγχου και των μηχανισμών διαχείρισης κινδύνου (Παπαστάθης, 2014). Ο εξωτερικός έλεγχος, αντιθέτως, υιοθετεί μια προσέγγιση επαληθευτική και επικεντρώνεται σε δειγματοληπτικό έλεγχο συναλλαγών και οικονομικών μεγεθών για την έκδοση γνώμης (ISA, 2006). Αν και δεν είναι υποχρεωμένος να προτείνει βελτιώσεις, μπορεί να παρέχει παρατηρήσεις μέσω των επιστολών προς τη διοίκηση (management letters), ιδίως σε περιπτώσεις συστηματικών αδυναμιών που επηρεάζουν την ακρίβεια της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Pramukti, 2024).

Η διαφορά συνεχίζεται και στην ένταση και συχνότητα των ελέγχων. Ο εσωτερικός έλεγχος, ως λειτουργία εντός της επιχείρησης, ασκείται σε συνεχή βάση με προγραμματισμένους ελέγχους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, όπως καθορίζονται από την Επιτροπή Ελέγχου. Οι εξωτερικοί ελεγκτές εμφανίζονται περιοδικά, κυρίως στο τέλος της χρήσης ή για ενδιάμεσες επισκοπήσεις, με προκαθορισμένο και περιορισμένο αντικείμενο (KPMG, 2023). Αξιοσημείωτη είναι επίσης η διαφορά στα επαγγελματικά πρότυπα και πλαίσια αναφοράς που διέπουν κάθε είδους έλεγχο. Οι εσωτερικοί ελεγκτές ακολουθούν τις κατευθύνσεις του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Πρακτικής (IPPF) που θέτει το Institute of Internal Auditors (IIA), με έμφαση στην ηθική, τα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές (The Institute of Internal Auditors, 2024). Οι εξωτερικοί ελεγκτές, αντίθετα, δεσμεύονται νομικά να εφαρμόζουν τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (ISAs), τα οποία καθορίζουν τη μορφή, τη μεθοδολογία και το περιεχόμενο των εκθέσεών τους, και εποπτεύονται από εθνικές αρχές (FEE, 2015).

Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί τους δύο τύπους ελέγχου είναι η φύση της σχέσης των ελεγκτών με την εταιρεία. Ο εσωτερικός ελεγκτής, ως μόνιμος υπάλληλος, διαθέτει εις βάθος γνώση της εταιρικής κουλτούρας, των διαδικασιών και των κινδύνων, ενώ ο εξωτερικός ελεγκτής, αν και λιγότερο ενδογενής, προσφέρει τη δυνατότητα αντικειμενικής σύγκρισης με διεθνή πρότυπα και βέλτιστες πρακτικές (Ma'ayan & Carmeli, 2015· Alhazmi et al., 2024). Παρά τις διαφορές, εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος θεωρούνται συμπληρωματικές λειτουργίες. Όπως αναγνωρίζεται και από την OCC (2016), η ύπαρξη ισχυρών εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων αποτελεί προϋπόθεση για αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων και ενίσχυση της αξιοπιστίας της διοίκησης. Η ενσωμάτωσή τους στη συνολική στρατηγική εταιρικής διακυβέρνησης συνιστά μια ολιστική προσέγγιση διασφάλισης ποιότητας και χρηστής διαχείρισης.

2.2.4. Συνδυασμός Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Ο συνδυασμός και η αποτελεσματική συνεργασία του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου μπορούν να μεγιστοποιήσουν την αξιοπιστία και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μιας επιχείρησης. Παρότι οι ρόλοι τους διαφέρουν, υπάρχει σημαντική συμπληρωματικότητα: ο εσωτερικός έλεγχος λειτουργεί ως προληπτική και συνεχής δικλίδα, ενώ ο εξωτερικός παρέχει την τελική ανεξάρτητη επικύρωση των οικονομικών στοιχείων (Zabawa, 2020). Ο σωστός συντονισμός μεταξύ των δύο μπορεί να αποφέρει πολλαπλά οφέλη. Ο εσωτερικός έλεγχος, διενεργώντας τακτικούς ελέγχους κατά τη διάρκεια της χρήσης, μπορεί να εντοπίσει λάθη ή ανακρίβειες στα λογιστικά αρχεία προτού κλείσει η χρήση. Για παράδειγμα, μπορεί να ανακαλύψει αδυναμίες στην καταχώριση συναλλαγών ή ανεπαρκείς προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και να εισηγηθεί διορθώσεις. Έτσι, όταν φτάσει η ώρα του εξωτερικού ελέγχου, οι καταστάσεις είναι ήδη πιο ορθές (Public Company Accounting Oversight Board, 2017). Αυτό βελτιώνει την ποιότητα των οικονομικών αναφορών, διότι τα σφάλματα διορθώνονται εγκαίρως και δεν συσσωρεύονται μέχρι το τέλος. Ερευνητικά ευρήματα υποστηρίζουν αυτή τη δυναμική: σε εταιρείες με αποτελεσματική λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, οι εξωτερικοί ελεγκτές διαπιστώνουν λιγότερες ουσιώδεις αναπροσαρμογές στις καταστάσεις (Pizzini et al., 2012).

Ο εσωτερικός έλεγχος, λόγω της εσωτερικής του παρουσίας και γνώσης, είναι σε θέση να ανιχνεύσει ενδείξεις απάτης ή παραβίασης πολιτικών (π.χ. μη εγκεκριμένες δαπάνες, χειραγώγηση λογιστικών εγγραφών) κατά τη διάρκεια του έτους. Η ύπαρξη ενεργού εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί αποτρεπτικά για υπαλλήλους που θα σκέφτονταν να προβούν σε παρατυπίες, γνωρίζοντας ότι πιθανώς θα εντοπιστούν (Claudia-Elena et al., 2024). Από την άλλη, ο εξωτερικός ελεγκτής με την ανεξάρτητη ματιά του μπορεί να εντοπίσει μοτίβα ή συναλλαγές που φαίνονται ασυνήθιστα και να ζητήσει διερεύνηση. Σε περιπτώσεις μεγάλων απατών, συχνά προκύπτει ότι υπήρξαν κενά είτε στον εσωτερικό είτε στον εξωτερικό έλεγχο (Al Zobi et al., 2020). Η συνδυαστική δράση τους μειώνει δραστικά την πιθανότητα μια σημαντική απάτη να περάσει απαρατήρητη. Μελέτη σε εταιρείες έχει δείξει ότι υψηλή ποιότητα εσωτερικού ελέγχου μειώνει την πιθανότητα σοβαρού management misconduct (Ege, 2015), ενώ και οι εξωτερικοί ελεγκτές βασίζονται στις αξιολογήσεις του εσωτερικού ελέγχου για να εκτιμήσουν τον κίνδυνο απάτης (Al Zobi et al., 2020).

Όταν υπάρχει καλή συνεργασία, ο εξωτερικός ελεγκτής μπορεί να αξιοποιήσει – σε κάποιο βαθμό – το έργο του εσωτερικού ελέγχου, μειώνοντας την άσκοπη διπλή επανεξέταση των ίδιων περιοχών. Σύμφωνα με το ΔΠΕ 610 (ISA 610) επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις ο εξωτερικός ελεγκτής να λαμβάνει υπόψη του το έργο των εσωτερικών ελεγκτών ή/και να τους χρησιμοποιεί σε εργασίες του ελέγχου. Έτσι, αν ο εσωτερικός έλεγχος έχει ήδη ελέγξει σε βάθος, π.χ., το σύστημα μισθοδοσίας ή τις διαδικασίες απογραφών αποθηκών, ο εξωτερικός μπορεί να μειώσει το δείγμα του σε αυτά τα πεδία, εφόσον κρίνει ότι το έργο του εσωτερικού ελέγχου είναι αξιόπιστο. Αυτό οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και αποδοτικότερο εξωτερικό έλεγχο. Πράγματι, έρευνα έδειξε ότι σε επιχειρήσεις με υψηλής ποιότητας εσωτερικό έλεγχο, οι εξωτερικοί ελεγκτές ολοκληρώνουν τον έλεγχό τους πιο γρήγορα – η καθυστέρηση στην έκδοση οικονομικών καταστάσεων (audit delay) μειώνεται κατά 3 έως 7 ημέρες όταν οι εξωτερικοί ελεγκτές αξιοποιούν τις εργασίες του εσωτερικού ελέγχου (Pizzini et al., 2012). Αυτό όχι μόνο μειώνει το κόστος ελέγχου αλλά εξασφαλίζει και έγκαιρη δημοσιοποίηση των οικονομικών αποτελεσμάτων, που είναι στοιχείο ποιότητας.

Ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος έχουν διαφορετική οπτική γωνία και ελεγκτική προσέγγιση, συνεπώς ο συνδυασμός τους προσφέρει μια πιο σφαιρική αξιολόγηση (Pramukti, 2024). Ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να εμβαθύνει σε λειτουργικές λεπτομέρειες (π.χ. έλεγχο συμμόρφωσης με συγκεκριμένες διαδικασίες παραγωγής που έμμεσα επηρεάζουν τα κόστη), ενώ ο εξωτερικός θα εστιάσει στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα (αν τα κόστη αυτά αποτυπώνονται σωστά) (Jiang et al., 2020). Ανταλλάσσοντας πληροφορίες, μπορούν να εντοπίσουν κινδύνους που ίσως ο ένας μόνος του θα παρέβλεπε. Για παράδειγμα, ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να ενημερώσει τον εξωτερικό ότι διαπίστωσε αδυναμία στην πρόσβαση στο πληροφοριακό σύστημα – αυτό θα κάνει τον εξωτερικό να αυξήσει τις δοκιμές εγκυρότητας των δεδομένων. Αντιστρόφως, ο εξωτερικός μπορεί να ενημερώσει τον εσωτερικό για νέους εξωτερικούς κινδύνους (π.χ. μια νέα λογιστική απαίτηση IFRS) ώστε ο εσωτερικός να τους συμπεριλάβει στο πρόγραμμα ελέγχου του (Jiang et al., 2020).

Η Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία συνήθως εποπτεύει τόσο τον εσωτερικό όσο και τον εξωτερικό έλεγχο, λειτουργεί ως κόμβος συντονισμού. Μέσω τακτικών συναντήσεων της Επιτροπής με τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές, εξασφαλίζεται ότι υπάρχει επικοινωνία και ανταλλαγή ευρημάτων (Al-Baidhani, 2012). Η

Επιτροπή Ελέγχου ενθαρρύνει τους εξωτερικούς ελεγκτές να αξιολογήσουν την επάρκεια του εσωτερικού ελέγχου και να συζητήσουν τυχόν ανησυχίες, και αντίστοιχα ζητά από τον εσωτερικό έλεγχο να παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των συστάσεων του εξωτερικού. Αυτό το τριμερές συνεργατικό περιβάλλον (Επιτροπή – Εσωτερικοί Ελεγκτές – Εξωτερικοί Ελεγκτές) θεωρείται βέλτιστη πρακτική εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς θωρακίζει την εταιρεία από κινδύνους αναξιόπιστης οικονομικής πληροφόρησης (Wehrhahn & Velte, 2024).

Σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, για παράδειγμα, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να επισημάνει στην Επιτροπή ότι οι πρακτικές αποτίμησης ορισμένων επενδύσεων είναι οριακές – ο εξωτερικός ελεγκτής, λαμβάνοντας γνώση, θα εστιάσει περαιτέρω σε αυτές τις αποτιμήσεις προτού δώσει γνώμη, διασφαλίζοντας ότι τυχόν αισιόδοξες παραδοχές της διοίκησης μετριάζονται (Vousinas, 2021). Αντίστοιχα, ο εξωτερικός μπορεί να προειδοποιήσει για νέο κανονισμό (π.χ. IFRS 9) που απαιτεί αλλαγή στην μεθοδολογία προβλέψεων – ο εσωτερικός έλεγχος θα αναλάβει να ελέγξει αν η τράπεζα συμμορφώνεται τεχνικά και έγκαιρα με τον κανονισμό, αναφέροντας στην Επιτροπή Ελέγχου την πρόοδο (Global Public Policy Committee, 2016).

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος λειτουργούν καλύτερα όταν λειτουργούν συντονισμένα ως μέρος ενός ενιαίου συστήματος διασφάλισης. Ο εσωτερικός έλεγχος ενισχύει την αξιοπιστία από μέσα προς τα έξω, ενώ ο εξωτερικός από έξω προς τα μέσα. Από κοινού, συνθέτουν ένα διπλό μηχανισμό προστασίας της ποιότητας των οικονομικών αναφορών. Δεν είναι τυχαίο ότι τα εποπτικά όργανα ενθαρρύνουν την επικοινωνία μεταξύ εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών (Zabawa, 2020). Μια ομιλία μέλους του PCAOB ανέφερε χαρακτηριστικά: «το κύριο μήνυμα είναι ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι ζωτικής σημασίας για το συνολικό σύστημα διασφάλισης – συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας εξωτερικού ελέγχου – και ενθαρρύνω τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές να συνεχίσουν να συνεργάζονται αποτελεσματικά καθ’ όλη τη διαδικασία» (Franzel, 2015).

Από πλευράς ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, εταιρείες που καταφέρνουν να εκμεταλλευτούν αυτή τη συνέργεια τείνουν να έχουν πιο αξιόπιστες, ακριβείς και έγκαιρες οικονομικές καταστάσεις. Οι μέτοχοι και οι επενδυτές σε αυτές τις εταιρείες μπορούν να είναι περισσότερο σίγουροι ότι τα νούμερα αντανακλούν την πραγματικότητα, καθώς έχουν "περάσει" από πολλαπλά επίπεδα ελέγχου (Mesioye & Bakare, 2024). Επιπλέον, οι εταιρείες αυτές συχνά απολαμβάνουν υψηλότερη αξιολόγηση εταιρικής διακυβέρνησης από τους οίκους αξιολόγησης

κινδύνου, κάτι που μπορεί να έχει θετική επίδραση στην φήμη και το κόστος χρηματοδότησής τους (Skaife et al., 2006).

Εν τέλει, ο συνδυασμός εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου συνιστά εφαρμογή της αρχής των «τεσσάρων ματιών» (four eyes principle) σε εταιρική κλίμακα: δύο ανεξάρτητα σύνολα ελεγκτών εξετάζουν τις ίδιες χρηματοοικονομικές πληροφορίες από διαφορετική γωνία, καθιστώντας εξαιρετικά δυσχερές το να υπάρξουν σημαντικά λάθη ή ανακρίβειες που να μην εντοπιστούν (Velte, 2017). Η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης έτσι διασφαλίζεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό, γεγονός που τελικά ωφελεί την εύρυθμη λειτουργία των αγορών και την προστασία των επενδυτών – ιδιαίτερα στον ευαίσθητο τομέα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπου η εμπιστοσύνη είναι καίριας σημασίας για τη σταθερότητα (Mesioye & Bakare, 2024).

2.3. Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή Ελέγχου αποτελεί θεμελιώδες όργανο εσωτερικής εποπτείας στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης ενός οργανισμού. Πρόκειται συνήθως για υποεπιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου η οποία επιφορτίζεται με την παρακολούθηση της ακρίβειας και αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, καθώς και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών ελέγχου. Η ύπαρξη ανεξάρτητης και αξιόπιστης Επιτροπής Ελέγχου θεωρείται κρίσιμη συνιστώσα στο συνολικό σύστημα διακυβέρνησης μιας εταιρείας (Hopt, 2021). Πρακτικά, η Επιτροπή Ελέγχου διασφαλίζει τη διαφάνεια και την ορθή κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, εποπτεύει τη συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές και ενισχύει την ανεξαρτησία της διαδικασίας ελέγχου σε όφελος των μετόχων και άλλων ενδιαφερομένων μερών (π.χ. επενδυτών και ρυθμιστικών αρχών) (Mardessi, 2021).

2.3.1. Ορισμός και ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου

Ως «Επιτροπή Ελέγχου» ορίζεται ένα όργανο διοικητικής εποπτείας που συγκροτείται από μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου προκειμένου να διασφαλίσει τη νομιμότητα, ακρίβεια και αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της εταιρείας. Ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου περιλαμβάνει τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας του ελέγχου, τον

καθορισμό των διαδικασιών που ακολουθούνται από τους ελεγκτές, καθώς και την παρακολούθηση των ενδεχόμενων κινδύνων και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου. Σε επίπεδο εταιρικής κουλτούρας, η επιτροπή ελέγχου ενθαρρύνει τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς και τις λογιστικές αρχές, ενώ υποστηρίζει την πρόληψη και τον εντοπισμό φαινομένων οικονομικής ατασθαλίας ή απάτης (Abdulla, 2014).

Ερευνητικά δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι ένας ενεργός μηχανισμός εταιρικής διακυβέρνησης, με ανεξάρτητα μέλη και χρηματοοικονομικά εξειδικευμένα στελέχη στην επιτροπή ελέγχου, σχετίζεται με υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και λιγότερη «διαχείριση κερδών» (Mardessi, 2021). Συμπερασματικά, η Επιτροπή Ελέγχου λειτουργεί ως κρίσιμος κρίκος στις διαδικασίες εταιρικής εποπτείας, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και τη διαφάνεια προς τους ενδιαφερόμενους φορείς.

2.3.2. Σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου (ποια μέλη συμμετέχουν)

Στις περισσότερες εταιρείες, οι κανονισμοί και οι βέλτιστες πρακτικές επιβάλλουν η Επιτροπή Ελέγχου να αποτελείται από αρκετά μέλη του Δ.Σ., συνήθως τουλάχιστον τρία, με πλειοψηφία ανεξάρτητων διευθυντικών στελεχών. Τα μέλη αυτά πρέπει να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια ανεξαρτησίας, ώστε να αποκλείονται οι πιθανοί συγκρούσεις συμφερόντων και η παρεμβολή διοικητικών στελεχών στον έλεγχο (Ghafran & O'Sullivan, 2013). Επιπλέον, απαιτείται να περιλαμβάνονται τουλάχιστον ένας ή περισσότεροι οικονομικοί εμπειρογνώμονες ή μέλη με εμπειρία στους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς και τον έλεγχο. Το γεγονός αυτό έχει τεκμηριωθεί ερευνητικά: για παράδειγμα, μελέτη δείχνει ότι η παρουσία ανεξάρτητων μελών με χρηματοοικονομική εξειδίκευση στην Επιτροπή Ελέγχου σχετίζεται με μειωμένη ενασχόληση με πρακτικές διαχείρισης κερδών, υποδηλώνοντας αυξημένη ποιότητα πληροφόρησης (Mardessi, 2021).

Αντιθέτως, στοιχεία δείχνουν ότι η απλή αύξηση των συνεδριάσεων της επιτροπής χωρίς ποιοτικές συνιστώσες (όπως ανεξαρτησία και εμπειρία) δεν επιφέρει ανάλογη βελτίωση στην ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων. Συνολικά, η σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου σε ένα αξιόπιστο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης προϋποθέτει αυστηρή επιλογή ανεξάρτητων μελών,

αποκλεισμό σημαντικών συγκρούσεων συμφερόντων (π.χ. συντονισμό διοικητικών στελεχών), και επαρκή εμπειρία στα πεδία των οικονομικών και του ελέγχου. Μια τέτοια σύνθεση ενισχύει την αποτελεσματικότητα της εποπτείας, καθώς διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις της επιτροπής βασίζονται σε αντικειμενική κρίση και εξειδικευμένη γνώση (Hopt, 2021).

2.3.3. Λειτουργίες και αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου

Οι λειτουργίες και αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο για τη διασφάλιση της ποιότητας των εσωτερικών διαδικασιών, του εξωτερικού ελέγχου και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ένας από τους βασικούς ρόλους της είναι η εποπτεία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η Επιτροπή αξιολογεί τις διαδικασίες σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΠ), διασφαλίζοντας ότι οι εκθέσεις απεικονίζουν με ακρίβεια την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Μέσα από τη στενή συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές, στοχεύει στην αντικειμενική παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων και την αποφυγή παραποίησης ή σφάλματος (Αποστόλου & Φίλος, 2011).

Εξίσου σημαντική είναι η αρμοδιότητα της Επιτροπής σχετικά με την εποπτεία και επιλογή των εξωτερικών ελεγκτών. Η επιτροπή είναι συχνά υπεύθυνη για την αξιολόγηση και υποβολή πρότασης προς το Διοικητικό Συμβούλιο για την επιλογή του ελεγκτικού φορέα. Καθορίζει επίσης την αμοιβή του και ελέγχει τη διατήρηση της ανεξαρτησίας του, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που ο ελεγκτής παρέχει και άλλες υπηρεσίες πέραν του υποχρεωτικού ελέγχου, όπως συμβουλευτικές. Αυτή η επιτήρηση διασφαλίζει ότι η εργασία των εξωτερικών ελεγκτών είναι ανεπηρέαστη και αντικειμενική, ενισχύοντας την αξιοπιστία των ελέγχων και των οικονομικών καταστάσεων (Federation of European Accountants, 2013).

Η Επιτροπή Ελέγχου διαδραματίζει επίσης κρίσιμο ρόλο στην επίβλεψη της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου και των μηχανισμών διαχείρισης κινδύνων. Η επιτροπή συνεργάζεται με τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου, εξετάζει τα σχέδια των εσωτερικών ελέγχων, αξιολογεί τα ευρήματα και διασφαλίζει ότι οι ελλείψεις στα εσωτερικά συστήματα αντιμετωπίζονται άμεσα. Παράλληλα, είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση των πλαισίων διαχείρισης κινδύνων της επιχείρησης, διασφαλίζοντας ότι η διοίκηση έχει ενσωματώσει κατάλληλους μηχανισμούς ελέγχου

που καλύπτουν τόσο χρηματοοικονομικούς όσο και λειτουργικούς ή κανονιστικούς κινδύνους (Spira & Page, 2003). Οι αρχές εταιρικής διακυβέρνησης τονίζουν τη σημασία των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου στο πλαίσιο του προτύπου COSO, χαρακτηρίζοντάς τα ως «τρίτη γραμμή άμυνας», δεδομένου ότι προσφέρουν σταθερή πληροφόρηση για την επάρκεια των εσωτερικών διαδικασιών και των ελέγχων (Srivastava, 2023).

Ένα ακόμη κρίσιμο σκέλος της λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου αφορά την εποπτεία της κανονιστικής συμμόρφωσης και της δεοντολογικής συμπεριφοράς. Η επιτροπή οφείλει να εξασφαλίζει ότι η επιχείρηση ακολουθεί τους εθνικούς και διεθνείς κανόνες λογιστικής και ελέγχου, ενώ παράλληλα ενσωματώνει αποτελεσματικά τις εσωτερικές πολιτικές. Η επίβλεψη των πολιτικών αναφοράς παρατυπιών, όπως τα συστήματα whistle-blowing, ενισχύει την οργανωσιακή ακεραιότητα και περιορίζει τον ηθικό κίνδυνο, ειδικά σε περιβάλλοντα υψηλού ελέγχου (Al-Baidhani, 2012). Όπως σημειώνει ο Srivastava (2023), η ύπαρξη αποτελεσματικών πολιτικών αναφορών σε συνδυασμό με μια ισχυρή κουλτούρα ηθικής διακυβέρνησης ενισχύει σε βάθος την αποτελεσματικότητα των ελέγχων και την εγκυρότητα της οικονομικής πληροφόρησης.

Τέλος, η Επιτροπή Ελέγχου λειτουργεί ως ενδιάμεσος κρίκος επικοινωνίας ανάμεσα στη διοίκηση, το διοικητικό συμβούλιο και τις ρυθμιστικές αρχές. Ο ρόλος της περιλαμβάνει την υποβολή εκθέσεων προς το Δ.Σ. με ευρήματα και εισηγήσεις για τη βελτίωση των διαδικασιών, καθώς και τη συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων που έχουν προκύψει από ελέγχους. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και η ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις της αγοράς, τα πρότυπα συμμόρφωσης και τους εποπτικούς κανόνες (Benichou, 2024).

2.3.4. Σημασία της Επιτροπής Ελέγχου στη διασφάλιση της ποιότητας του ελέγχου και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

Η αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου έχει άμεσο αντίκτυπο στην ποιότητα των εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων καθώς και στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων. Προς αυτή την κατεύθυνση, τα κράτη και οι διεθνείς οργανισμοί τείνουν να ενθαρρύνουν την ενδυνάμωση των επιτροπών ελέγχου: για παράδειγμα, οι κατευθυντήριες γραμμές της Basel για τις τράπεζες χαρακτηρίζουν την «αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση

ως καθοριστική για τη σωστή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα και της οικονομίας συνολικά», υπογραμμίζοντας ότι ένα σημαντικό στοιχείο αυτής είναι η παροχή ισχυρών μηχανισμών εποπτείας όπως οι επιτροπές ελέγχου (Hopt, 2021). Από την πλευρά της πρακτικής, μελέτες δείχνουν ότι οι εταιρείες με ανεξάρτητες και ειδικούς στην επιτροπή ελέγχου παρουσιάζουν λιγότερες αποκλίσεις από τη συμμόρφωση και υψηλότερη διαφάνεια (Januarti et al., 2020).

Συγκεκριμένα, ο Mardessi (2021) επιβεβαιώνει ότι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης – και ιδιαίτερα η ανεξαρτησία των μελών και η λογιστική εμπειρία στην Επιτροπή Ελέγχου – συσχετίζονται στατιστικά σημαντικά με τη μείωση της διαχείρισης κερδών (δηλαδή βελτίωση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης). Αντίστοιχα, η επίβλεψη από την Επιτροπή Ελέγχου διασφαλίζει ότι τυχόν προβλήματα στην εφαρμογή των λογιστικών προτύπων ή ανεπαρκείς ελεγκτικές διαδικασίες επισημαίνονται έγκαιρα και διορθώνονται (Ziorklui et al., 2024). Συνολικά, η Επιτροπή Ελέγχου λειτουργεί ως σημαντική «εγγύηση» για την ποιότητα και την αξιοπιστία των ελέγχων και των οικονομικών καταστάσεων, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των μετόχων και βελτιώνοντας τη σταθερότητα του οργανισμού.

3. Μεθοδολογία

3.1. Ερευνητικός Σχεδιασμός

Ο ερευνητικός σχεδιασμός της παρούσας μελέτης βασίστηκε σε ποσοτική ερευνητική προσέγγιση, με στόχο τη συστηματική και αντικειμενική αποτύπωση των αντιλήψεων των συμμετεχόντων και τη στατιστική διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών. Η έρευνα υλοποιήθηκε ως εγκάρσια μελέτη, καθώς τα δεδομένα συλλέχθηκαν σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο, επιτρέποντας την ανάλυση των υφιστάμενων συσχετίσεων χωρίς παρέμβαση ή παρακολούθηση σε βάθος χρόνου (Creswell & Creswell, 2019).

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς, το οποίο κρίθηκε κατάλληλο για τη συγκέντρωση πληροφοριών από επαγγελματίες με γνώση και εμπειρία σε θέματα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εταιρικής διακυβέρνησης. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε ώστε να καλύπτει με σαφήνεια και πληρότητα τις βασικές ερευνητικές μεταβλητές και να επιτρέπει τη στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων (Creswell & Creswell, 2019).

Κεντρικός στόχος της έρευνας ήταν η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, καθώς και η εξέταση των αντιλήψεων που αφορούν την απουσία Εσωτερικού Ελέγχου στις επιχειρήσεις. Παράλληλα, μελετήθηκε ο ρόλος του Εξωτερικού Ελέγχου και της Επιτροπής Ελέγχου στη διαμόρφωση αξιόπιστης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, καθώς και η σύνδεση της ποιότητας της πληροφόρησης με την εμπιστοσύνη μετόχων και επενδυτών. Επιπλέον, η έρευνα επικεντρώθηκε στις στάσεις και τις προθέσεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τη στήριξη αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης.

Στο πλαίσιο του ερευνητικού σχεδιασμού πραγματοποιήθηκε συγκριτική ανάλυση μεταξύ επιχειρήσεων που διαθέτουν Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου και επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν αντίστοιχη λειτουργία, προκειμένου να εντοπιστούν τυχόν διαφοροποιήσεις στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και στις σχετικές αντιλήψεις. Τέλος, εξετάστηκαν διαφορές ως προς δημογραφικούς και επαγγελματικούς παράγοντες, όπως το φύλο, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, η θέση στην επιχείρηση, η περιφέρεια, ο κλάδος και ο τομέας δραστηριότητας, ώστε να διαπιστωθεί αν οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τις αντιλήψεις για τον Εσωτερικό Έλεγχο και τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

3.2. Συμμετέχοντες

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελείται από 173 συμμετέχοντες, οι οποίοι επιλέχθηκαν με βάση την επαγγελματική τους εμπλοκή σε οικονομικές, ελεγκτικές και διοικητικές λειτουργίες επιχειρήσεων. Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών ιδιοτήτων, το οποίο περιλάμβανε διοικητικά στελέχη, υπαλλήλους οικονομικών τμημάτων, εσωτερικούς ελεγκτές, εξωτερικούς ελεγκτές ή λογιστές, συμβούλους ή εξωτερικούς συνεργάτες, στελέχη άλλων λειτουργικών τμημάτων, καθώς και μέλη διοικητικών συμβουλίων ή εποπτικών οργάνων. Η σύνθεση αυτή του δείγματος κρίθηκε κατάλληλη, καθώς διασφαλίζει την εκπροσώπηση διαφορετικών οπτικών και επιπέδων ευθύνης σε ζητήματα ελέγχου, χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εταιρικής διακυβέρνησης (Creswell & Creswell, 2019).

Τα κριτήρια ένταξης στη μελέτη περιλάμβαναν την ενεργή επαγγελματική συμμετοχή σε οικονομικές ή ελεγκτικές λειτουργίες και τη σχετική γνώση ή εμπειρία σε θέματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Τα κριτήρια αυτά υιοθετήθηκαν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι απαντήσεις βασίζονται σε τεκμηριωμένη επαγγελματική εμπειρία και ουσιαστική κατανόηση των εξεταζόμενων εννοιών.

Οι συμμετέχοντες εργάζονταν σε επιχειρήσεις τόσο με ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου όσο και σε επιχειρήσεις χωρίς αντίστοιχη λειτουργία, γεγονός που επέτρεψε τη συγκριτική ανάλυση μεταξύ των δύο κατηγοριών. Η διαφοροποίηση αυτή κρίθηκε απαραίτητη για τη διερεύνηση των διαφορών στις αντιλήψεις και στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε σχέση με την ύπαρξη ή μη οργανωμένης λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου.

Το δείγμα παρουσίαζε ποικιλία ως προς βασικά δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά, όπως το φύλο, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, η θέση στην επιχείρηση, η γεωγραφική περιφέρεια δραστηριότητας, καθώς και ο κλάδος και ο τομέας δραστηριότητας της επιχείρησης. Η ετερογένεια αυτή του δείγματος ενισχύει τη δυνατότητα γενίκευσης των ευρημάτων και επιτρέπει τη διερεύνηση πιθανών διαφοροποιήσεων στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά (Creswell & Creswell, 2019).

3.3. Εργαλείο

Το ερευνητικό εργαλείο της μελέτης ήταν ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο σχεδιάστηκε ειδικά για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας, με στόχο να αποτυπώσει με συστηματικό και συγκρίσιμο τρόπο τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τον ρόλο του Εσωτερικού Ελέγχου, τις εξωτερικές ελεγκτικές λειτουργίες, καθώς και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η επιλογή δομημένου ερωτηματολογίου κρίθηκε κατάλληλη, καθώς επιτρέπει την τυποποιημένη συλλογή δεδομένων από μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων, διευκολύνοντας τη στατιστική ανάλυση και τη σύγκριση μεταξύ υποομάδων (Creswell & Creswell, 2019).

Το ερωτηματολόγιο οργανώθηκε σε έξι διακριτά μέρη, ώστε να εξασφαλίζεται σαφής ροή και λειτουργικός διαχωρισμός των θεματικών ενοτήτων. Το πρώτο μέρος περιλάμβανε δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά, όπως φύλο, ηλικιακή ομάδα, επίπεδο εκπαίδευσης, θέση στην επιχείρηση, περιφέρεια δραστηριότητας, κλάδο και τομέα δραστηριότητας. Η ενότητα αυτή χρησιμοποιήθηκε για την περιγραφική παρουσίαση του δείγματος και για τη διερεύνηση πιθανών διαφοροποιήσεων στις αντιλήψεις με βάση δημογραφικούς και επαγγελματικούς παράγοντες.

Το δεύτερο μέρος λειτουργούσε ως ερώτηση διαλογής και αφορούσε την ύπαρξη ή μη οργανωμένου Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου στην επιχείρηση του συμμετέχοντα. Η συγκεκριμένη ερώτηση καθόριζε τη διαδρομή συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, ώστε οι συμμετέχοντες να απαντούν στη σχετική ενότητα που αντιστοιχεί στο πλαίσιο της επιχείρησής τους. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίστηκε ότι οι ερωτήσεις ήταν συναφείς με την πραγματική εμπειρία των ερωτώμενων και αποφεύχθηκε η απάντηση σε υποθετικά σενάρια.

Το τρίτο μέρος απευθυνόταν αποκλειστικά σε συμμετέχοντες των οποίων η επιχείρηση διέθετε Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου και αποσκοπούσε στη μέτρηση της αντιλαμβανόμενης ποιότητας και αποτελεσματικότητας της λειτουργίας του. Περιλάμβανε δηλώσεις που κάλυπταν κρίσιμες διαστάσεις, όπως η ανεξαρτησία του Εσωτερικού Ελέγχου, η αναφορά του σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου ή Επιτροπής Ελέγχου, η ύπαρξη προγραμματισμού ελέγχων, η επάρκεια εκπαίδευσης και πόρων, η αξιοποίηση των πορισμάτων, ο ρόλος στην πρόληψη απάτης, η συνεργασία με τον Εξωτερικό Έλεγχο, η συμμόρφωση με διεθνή πρότυπα (όπως τα πρότυπα του

ΙΙΑ), καθώς και η συμβολή στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης επενδυτών και μετόχων.

Το τέταρτο μέρος αφορούσε αποκλειστικά συμμετέχοντες από επιχειρήσεις χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου και εστίαζε στις αντιλήψεις τους σχετικά με τις επιπτώσεις της απουσίας του και τους εναλλακτικούς μηχανισμούς εποπτείας. Οι δηλώσεις αυτής της ενότητας κάλυπταν ζητήματα όπως ο αντιλαμβανόμενος κίνδυνος λαθών ή παρατυπιών, η ύπαρξη υποκατάστατων μηχανισμών (π.χ. επιτροπές, εξωτερικοί σύμβουλοι), ο βαθμός παρακολούθησης κινδύνων από τη διοίκηση, η συμμόρφωση με πρότυπα, ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών ως αντισταθμιστικός μηχανισμός, η πρόθεση μελλοντικής δημιουργίας τμήματος, η αναμενόμενη επίδραση στην αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, καθώς και η ύπαρξη διαδικασιών αναφοράς παρατυπιών (whistleblowing).

Το πέμπτο μέρος συμπληρωνόταν από όλους τους συμμετέχοντες και αφορούσε τις αντιλήψεις για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η ενότητα αυτή αποτύπωνε βασικές διαστάσεις ποιότητας όπως η κατανοητότητα και διαφάνεια των οικονομικών καταστάσεων, η προώθηση κουλτούρας χρηστής διακυβέρνησης από τη διοίκηση, η συμμόρφωση με τα λογιστικά πρότυπα (ΕΛΠ ή IFRS), η έγκαιρη και επικαιροποιημένη πληροφόρηση, καθώς και ο αντιλαμβανόμενος ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου και των εξωτερικών ελεγκτών στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων. Συμπληρωματικά, περιλαμβανόταν δήλωση για την εμπιστοσύνη των μετόχων στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση της επιχείρησης, ώστε να συνδεθεί η ποιότητα της πληροφόρησης με την εμπιστοσύνη των βασικών ενδιαφερόμενων μερών.

Το έκτο μέρος αφορούσε τις στάσεις και προθέσεις πολιτικής σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση και τη ρύθμιση του ελέγχου, και συμπληρωνόταν επίσης από όλους τους συμμετέχοντες. Περιλάμβανε δηλώσεις που διερευνούσαν τη στήριξη υποχρεωτικότητας Εσωτερικού Ελέγχου για χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, την αντίληψη ότι ο ανεξάρτητος Εσωτερικός Έλεγχος μειώνει τον κίνδυνο σκανδάλων, την υποστήριξη αυστηρότερων απαιτήσεων διαφάνειας, την αποτίμηση κόστους–οφέλους δημιουργίας Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, τη σημασία μηχανισμών whistleblowing, την ανάγκη υποστήριξης μικρότερων επιχειρήσεων και τον ρόλο των ρυθμιστικών αρχών στην ενίσχυση της εφαρμογής των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης.

Όλες οι δηλώσεις των θεματικών ενοτήτων αξιολογήθηκαν με κλίμακα Likert πέντε βαθμίδων, όπου η τιμή 1 αντιστοιχούσε σε «Διαφωνώ απόλυτα» και η τιμή 5 σε «Συμφωνώ απόλυτα». Η χρήση της πενταβάθμιας κλίμακας επιλέχθηκε επειδή επιτρέπει την αποτύπωση βαθμού συμφωνίας με επαρκή διαβάθμιση, χωρίς να δυσκολεύει τη συμπλήρωση ή να οδηγεί σε υπερβολικά λεπτές κατηγορίες που συχνά αυξάνουν την αστάθεια των απαντήσεων (Creswell & Creswell, 2019).

Η ανάπτυξη των ερωτήσεων στηρίχθηκε σε τέσσερις βασικές πηγές τεκμηρίωσης, ώστε το εργαλείο να είναι εννοιολογικά έγκυρο και ευθυγραμμισμένο με το αντικείμενο της έρευνας. Πρώτον, αξιοποιήθηκε η διεθνής βιβλιογραφία σχετικά με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και τους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης. Δεύτερον, ενσωματώθηκαν θεματικές που συνδέονται με τα πρότυπα και τις αρχές επαγγελματικής πρακτικής του Institute of Internal Auditors (IIA), ιδίως ως προς ανεξαρτησία, αρμοδιότητες και επαγγελματική συμμόρφωση. Τρίτον, λήφθηκαν υπόψη οι βασικές αρχές εταιρικής διακυβέρνησης, όπως η διαφάνεια, η λογοδοσία και η εποπτεία μέσω οργάνων όπως η Επιτροπή Ελέγχου. Τέταρτον, ενσωματώθηκαν έννοιες που συνδέονται με το λογιστικό πλαίσιο (IFRS και ΕΛΠ), ώστε οι δηλώσεις για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης να αντανακλούν ζητήματα συμμόρφωσης και αξιοπιστίας που είναι κρίσιμα για τις οικονομικές καταστάσεις.

3.4. Διαδικασία

Η διαδικασία συλλογής των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικής διανομής του ερωτηματολογίου, το οποίο δημιουργήθηκε και φιλοξενήθηκε στην πλατφόρμα Google Forms. Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου κρίθηκε κατάλληλη, καθώς διευκόλυνε την ευρεία διάχυση του ερωτηματολογίου, επέτρεψε την άμεση καταγραφή των απαντήσεων και διασφάλισε την ομοιομορφία της διαδικασίας συμπλήρωσης για όλους τους συμμετέχοντες (Creswell & Creswell, 2019).

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε επιχειρήσεις που εντοπίστηκαν μέσω των εμπορικών επιμελητηρίων, με στόχο τη συμμετοχή οργανισμών από διαφορετικούς κλάδους και γεωγραφικές περιοχές. Η προσέγγιση αυτή επέτρεψε τη συγκέντρωση απαντήσεων από ένα ετερογενές δείγμα επιχειρήσεων, ενισχύοντας την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος και τη δυνατότητα

γενίκευσης των ευρημάτων. Η πρόσβαση στο ερωτηματολόγιο γινόταν μέσω ηλεκτρονικού συνδέσμου, ο οποίος αποστάλθηκε στους δυνητικούς συμμετέχοντες με σχετική πρόσκληση συμμετοχής (Creswell & Creswell, 2019).

Πριν από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν με σαφήνεια για τον σκοπό της έρευνας και τη φύση της ακαδημαϊκής της χρήσης. Παράλληλα, τονίστηκε ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμμετοχής και η δυνατότητα αποχώρησης από τη διαδικασία σε οποιοδήποτε στάδιο χωρίς καμία συνέπεια. Η ενημέρωση αυτή δόθηκε στην αρχική σελίδα του ερωτηματολογίου, ώστε να διασφαλιστεί η συνειδητή και ενημερωμένη συγκατάθεση των συμμετεχόντων (Creswell & Creswell, 2019).

Ο χρόνος που απαιτούνταν για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν ενιαίος για όλους τους συμμετέχοντες και εκτιμήθηκε περίπου στα δέκα λεπτά, γεγονός που συνέβαλε στη μείωση της κόπωσης των ερωτώμενων και στη βελτίωση της ποιότητας των απαντήσεων. Η συμπλήρωση πραγματοποιήθηκε χωρίς χρονικούς περιορισμούς ως προς την ημερομηνία, αλλά με σαφή εκτίμηση της συνολικής διάρκειας της διαδικασίας (Creswell & Creswell, 2019).

Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην προστασία της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων. Δεν συλλέχθηκαν προσωπικά αναγνωρίσιμα στοιχεία, όπως ονόματα, στοιχεία επικοινωνίας ή δεδομένα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ταυτοποίηση φυσικών προσώπων ή συγκεκριμένων επιχειρήσεων. Όλες οι απαντήσεις καταγράφηκαν ανώνυμα και χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς σκοπούς (Creswell & Creswell, 2019).

3.5. Ηθική και Δεοντολογία

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη με πλήρη συμμόρφωση προς τις βασικές αρχές της ερευνητικής ηθικής και δεοντολογίας, με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας των συμμετεχόντων και της αξιοπιστίας της ερευνητικής διαδικασίας. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν απολύτως εθελοντική και δεν συνοδευόταν από οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο είδος κινήτρου. Οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να αποφασίσουν ελεύθερα για τη συμμετοχή τους, χωρίς καμία μορφή πίεσης ή υποχρέωσης (Creswell & Creswell, 2019).

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη διασφάλιση της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας των απαντήσεων. Κατά τη συλλογή των δεδομένων δεν ζητήθηκαν ούτε καταγράφηκαν προσωπικά αναγνωρίσιμα στοιχεία, όπως ονόματα, στοιχεία επικοινωνίας ή πληροφορίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ταυτοποίηση φυσικών προσώπων ή συγκεκριμένων επιχειρήσεων. Οι απαντήσεις αποθηκεύτηκαν και αναλύθηκαν σε συγκεντρωτική μορφή, αποκλειστικά για στατιστικούς σκοπούς (Creswell & Creswell, 2019).

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς σκοπούς, στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης. Δεν διατέθηκαν σε τρίτους ούτε αξιοποιήθηκαν για εμπορική χρήση ή για οποιονδήποτε άλλο σκοπό πέραν της επιστημονικής ανάλυσης και παρουσίασης των αποτελεσμάτων (Creswell & Creswell, 2019).

Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν ότι είχαν τη δυνατότητα να αποχωρήσουν από την έρευνα οποιαδήποτε στιγμή, χωρίς να απαιτείται αιτιολόγηση και χωρίς καμία απολύτως συνέπεια. Η ενημέρωση αυτή παρείχε τη δυνατότητα ελεύθερης και συνειδητής συμμετοχής καθ’ όλη τη διάρκεια της διαδικασίας (Creswell & Creswell, 2019).

Η συνολική ερευνητική διαδικασία σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με σεβασμό στις θεμελιώδεις αρχές της ερευνητικής δεοντολογίας, όπως η διαφάνεια, η αντικειμενικότητα, η υπευθυνότητα και η ακεραιότητα. Παράλληλα, διασφαλίστηκε ο σεβασμός στην ιδιωτικότητα και στα επαγγελματικά δεδομένα των συμμετεχόντων, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των πληροφοριών που σχετίζονται με επιχειρησιακές πρακτικές, ελεγκτικούς μηχανισμούς και χρηματοοικονομική πληροφόρηση (Creswell & Creswell, 2019).

3.6. Στατιστική Ανάλυση

Οι στατιστικές αναλύσεις της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκαν με τη χρήση του λογισμικού IBM SPSS Statistics και ακολούθησαν μια δομημένη και διαδοχική διαδικασία, η οποία σχεδιάστηκε ώστε να απαντά με σαφήνεια στα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης. Αρχικά πραγματοποιήθηκε έλεγχος πληρότητας και ορθότητας των δεδομένων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι απαντήσεις ήταν κατάλληλες για περαιτέρω στατιστική επεξεργασία.

Σε πρώτο στάδιο εφαρμόστηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση για όλες τις μεταβλητές της έρευνας. Υπολογίστηκαν συχνότητες και ποσοστά για τα δημογραφικά και επαγγελματικά

χαρακτηριστικά του δείγματος, προκειμένου να παρουσιαστεί η σύνθεσή του. Παράλληλα, για τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου που μετρήθηκαν σε κλίμακα Likert υπολογίστηκαν μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις, ώστε να αποτυπωθεί η κεντρική τάση και η διασπορά των απαντήσεων.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε έλεγχος κανονικότητας των κύριων σύνθετων μεταβλητών της έρευνας με τη χρήση του ελέγχου Shapiro Wilk. Ο έλεγχος εφαρμόστηκε τόσο στο συνολικό δείγμα όσο και στα επιμέρους υποσύνολα όπου απαιτούνταν, και τα αποτελέσματά του έδειξαν απόκλιση των δεδομένων από την κανονική κατανομή. Με βάση το εύρημα αυτό κρίθηκε αναγκαία η χρήση μη παραμετρικών στατιστικών ελέγχων για τις επόμενες αναλύσεις.

Για τη διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ των βασικών μεταβλητών της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Spearman. Ο συγκεκριμένος έλεγχος εφαρμόστηκε για να εξεταστεί η σχέση μεταξύ της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις με Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, η σχέση μεταξύ των αντιλήψεων για την απουσία Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις χωρίς αντίστοιχη λειτουργία, καθώς και η σχέση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με την αντίληψη για τον ρόλο της Επιτροπής Ελέγχου και του Εξωτερικού Ελέγχου και με την εμπιστοσύνη μετόχων και επενδυτών. Επιπλέον, ο συντελεστής Spearman χρησιμοποιήθηκε για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των στάσεων και προθέσεων πολιτικής εταιρικής διακυβέρνησης και της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Για τη σύγκριση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ επιχειρήσεων με και χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου εφαρμόστηκε ο μη παραμετρικός έλεγχος Mann Whitney, ο οποίος επιτρέπει τη σύγκριση δύο ανεξάρτητων ομάδων όταν δεν ικανοποιείται η υπόθεση της κανονικότητας. Ο ίδιος έλεγχος χρησιμοποιήθηκε και για τη διερεύνηση διαφορών ως προς το φύλο.

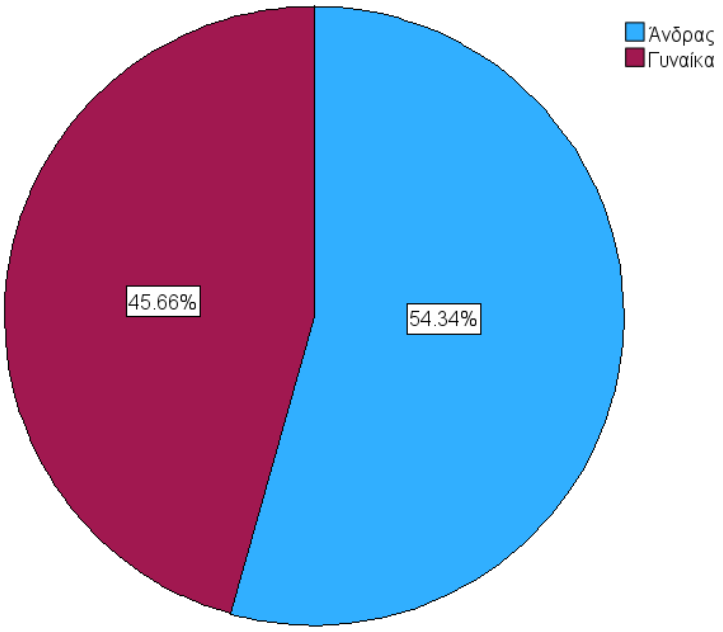
Για τη διερεύνηση διαφορών στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ περισσότερων των δύο ανεξάρτητων ομάδων εφαρμόστηκε ο μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal Wallis. Ο έλεγχος αυτός χρησιμοποιήθηκε για την εξέταση διαφορών ως προς την ηλικία, το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης, τη θέση στην επιχείρηση, την περιφέρεια δραστηριότητας, τον κλάδο δραστηριότητας και τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης.

Σε όλες τις αναλύσεις το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε στο α = .05. Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν με τη μορφή πινάκων και σχημάτων, όπως παράχθηκαν από το SPSS, και ερμηνεύθηκαν αποκλειστικά με βάση τα στατιστικά ευρήματα χωρίς αξιολογικές κρίσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επιστημονικής μεθοδολογίας.

4. Αποτελέσματα

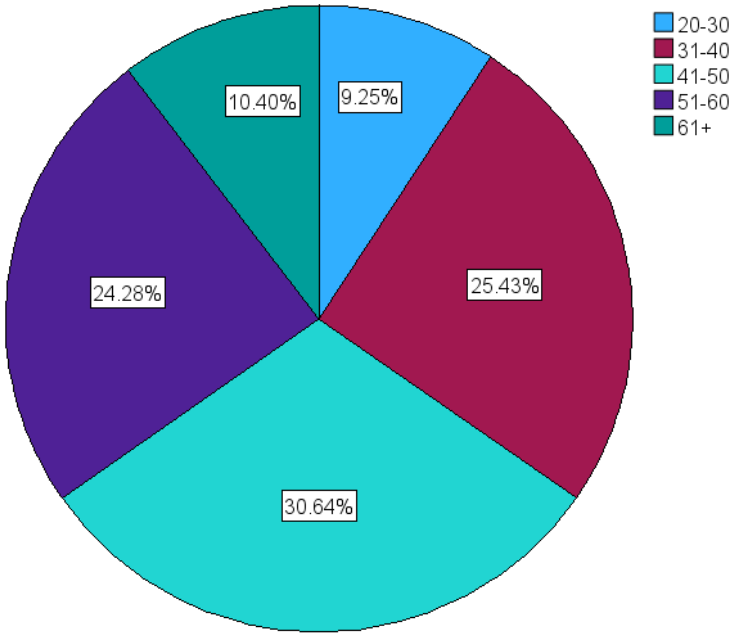
4.1. Περιγραφική στατιστική δείγματος

Το δείγμα αποτελείται από 173 συμμετέχοντες, εκ των οποίων οι 94 ήταν άνδρες, αντιστοιχώντας στο 54.3% του συνολικού δείγματος, ενώ οι 79 ήταν γυναίκες, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 45.7%.

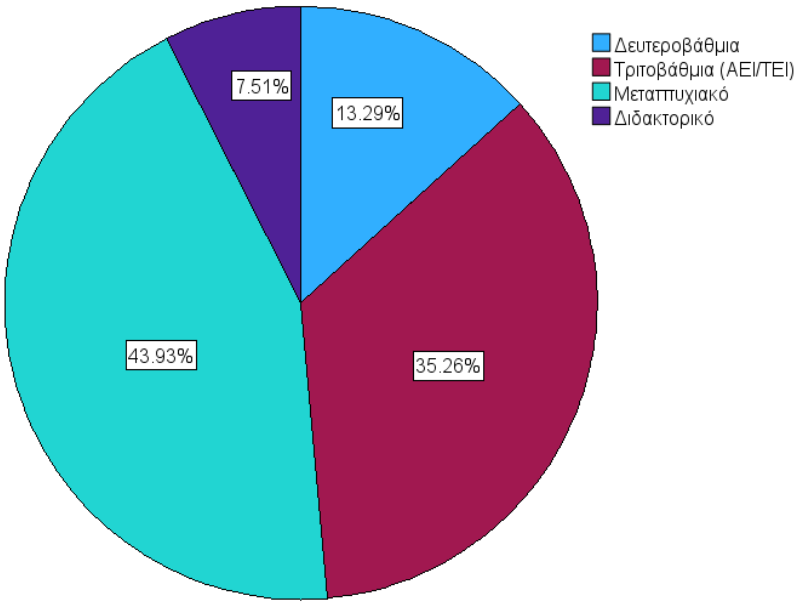
Σχήμα 1. Κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή, 16 συμμετέχοντες ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 20 έως 30 ετών, ποσοστό 9.2%, 44 συμμετέχοντες στην ομάδα 31 έως 40 ετών, ποσοστό 25.4%, 53 συμμετέχοντες στην ομάδα 41 έως 50 ετών, ποσοστό 30.6%, 42 συμμετέχοντες στην ομάδα 51 έως 60 ετών, ποσοστό 24.3%, ενώ 18 συμμετέχοντες ήταν ηλικίας 61 ετών και άνω, αντιστοιχώντας στο 10.4%.

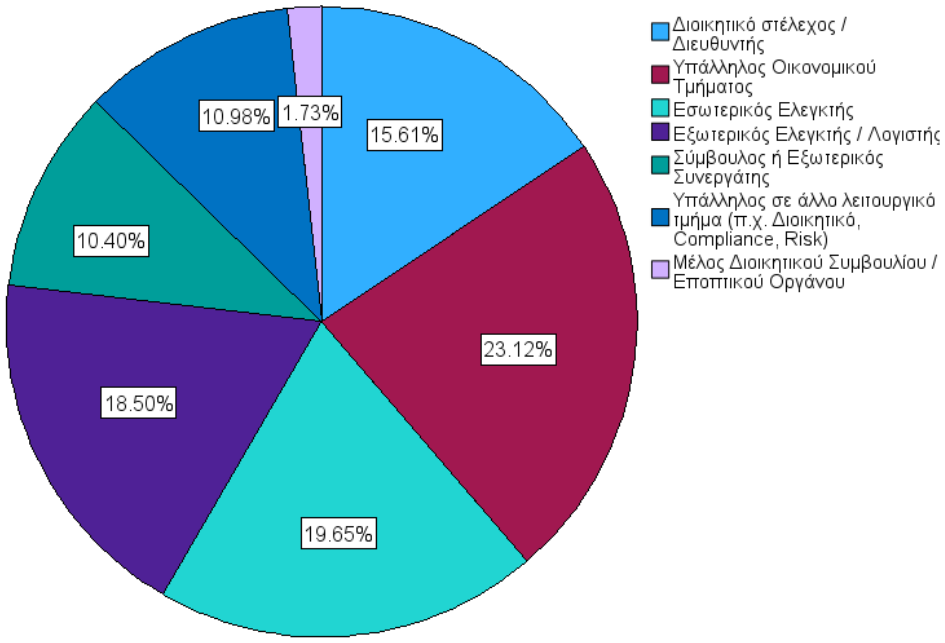
Σχήμα 2. Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία

Σε ό,τι αφορά το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης, 23 συμμετέχοντες είχαν ολοκληρώσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ποσοστό 13.3%, 61 συμμετέχοντες διέθεταν τριτοβάθμια εκπαίδευση ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ποσοστό 35.3%, 76 συμμετέχοντες κατείχαν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ποσοστό 43.9%, ενώ 13 συμμετέχοντες είχαν διδακτορικό τίτλο, ποσοστό 7.5%.

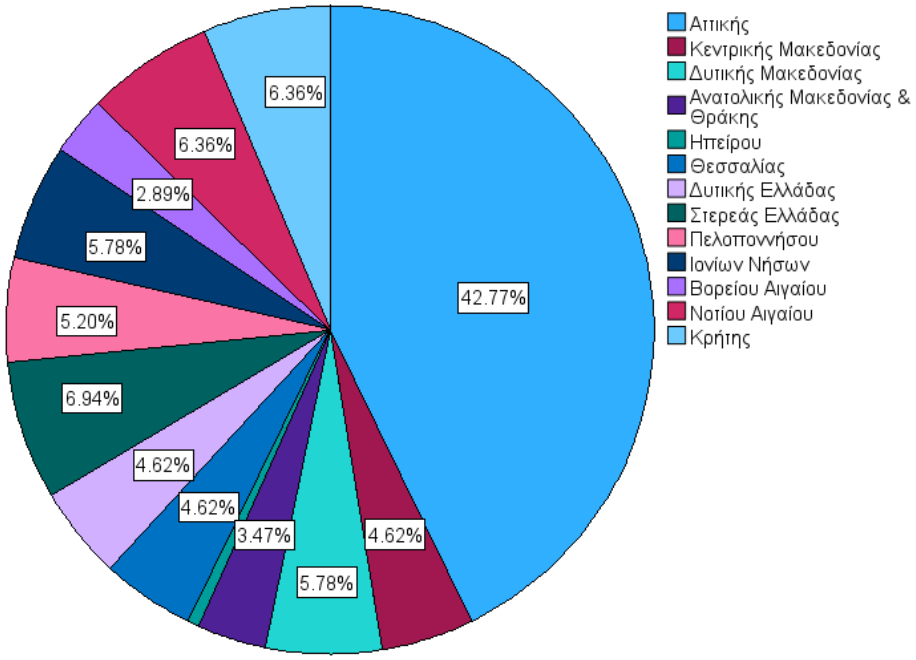
Σχήμα 3. Κατανομή του δείγματος ως προς το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης

Ως προς τη θέση στην επιχείρηση, 27 συμμετέχοντες ήταν διοικητικά στελέχη ή διευθυντές, ποσοστό 15.6%, 40 ήταν υπάλληλοι οικονομικού τμήματος, ποσοστό 23.1%, 34 ήταν εσωτερικοί ελεγκτές, ποσοστό 19.7%, 32 ήταν εξωτερικοί ελεγκτές ή λογιστές, ποσοστό 18.5%, 18 ήταν σύμβουλοι ή εξωτερικοί συνεργάτες, ποσοστό 10.4%, 19 ήταν υπάλληλοι άλλου λειτουργικού τμήματος όπως διοικητικό, compliance ή risk, ποσοστό 11.0%, ενώ 3 συμμετέχοντες ήταν μέλη διοικητικού συμβουλίου ή εποπτικού οργάνου, ποσοστό 1.7%.

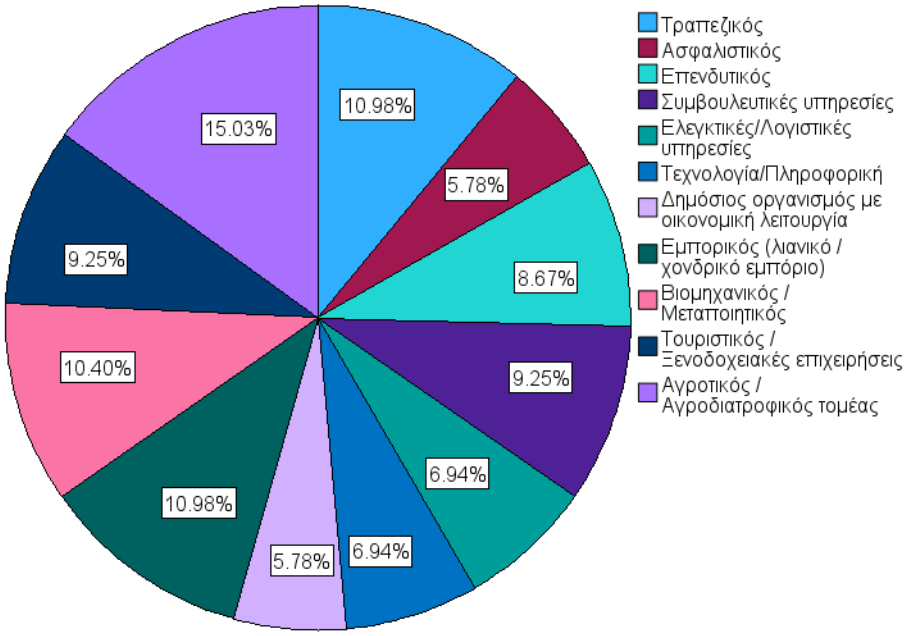
Σχήμα 4. Κατανομή του δείγματος ως προς τη θέση στην επιχείρηση

Αναφορικά με την περιφέρεια δραστηριότητας, 74 συμμετέχοντες δραστηριοποιούνταν στην Αττική, ποσοστό 42.8%, 8 στην Κεντρική Μακεδονία, ποσοστό 4.6%, 10 στη Δυτική Μακεδονία, ποσοστό 5.8%, 6 στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, ποσοστό 3.5%, 1 στην Ήπειρο, ποσοστό 0.6%, 8 στη Θεσσαλία, ποσοστό 4.6%, 8 στη Δυτική Ελλάδα, ποσοστό 4.6%, 12 στη Στερεά Ελλάδα, ποσοστό 6.9%, 9 στην Πελοπόννησο, ποσοστό 5.2%, 10 στα Ιόνια Νησιά, ποσοστό 5.8%, 5 στο Βόρειο Αιγαίο, ποσοστό 2.9%, 11 στο Νότιο Αιγαίο, ποσοστό 6.4% και 11 στην Κρήτη, ποσοστό 6.4%.

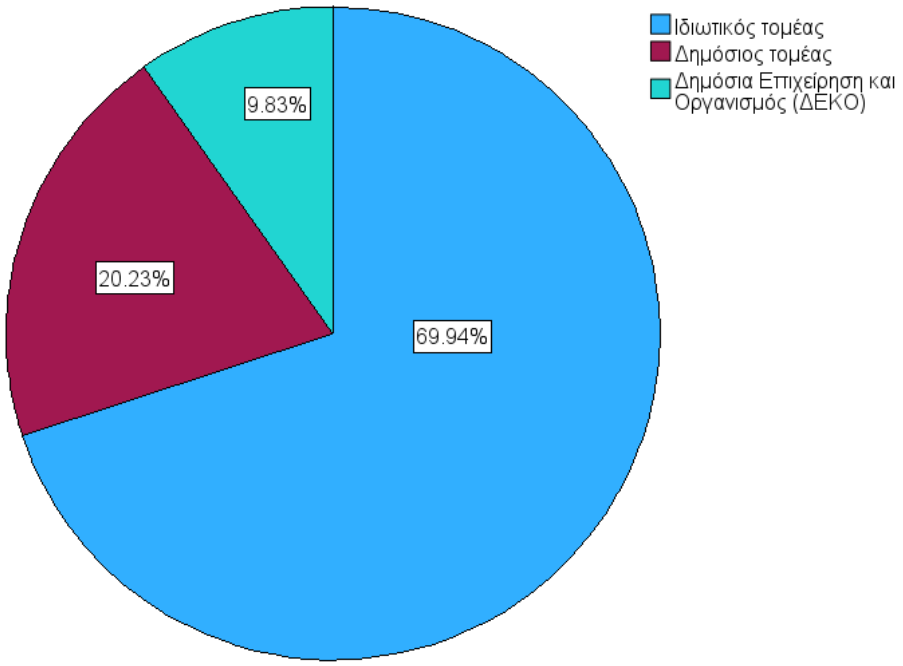
Σχήμα 5. Κατανομή του δείγματος ως προς την περιφέρεια δραστηριότητας

Σε σχέση με τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης, 19 συμμετέχοντες προέρχονταν από τον τραπεζικό κλάδο, ποσοστό 11.0%, 10 από τον ασφαλιστικό, ποσοστό 5.8%, 15 από τον επενδυτικό, ποσοστό 8.7%, 16 από συμβουλευτικές υπηρεσίες, ποσοστό 9.2%, 12 από ελεγκτικές ή λογιστικές υπηρεσίες, ποσοστό 6.9%, 12 από τον κλάδο τεχνολογίας και πληροφορικής, ποσοστό 6.9%, 10 από δημόσιους οργανισμούς με οικονομική λειτουργία, ποσοστό 5.8%, 19 από τον εμπορικό κλάδο λιανικού ή χονδρικού εμπορίου, ποσοστό 11.0%, 18 από τον βιομηχανικό ή μεταποιητικό κλάδο, ποσοστό 10.4%, 16 από τον τουριστικό ή ξενοδοχειακό κλάδο, ποσοστό 9.2%, και 26 από τον αγροτικό ή αγροδιατροφικό τομέα, ποσοστό 15.0%.

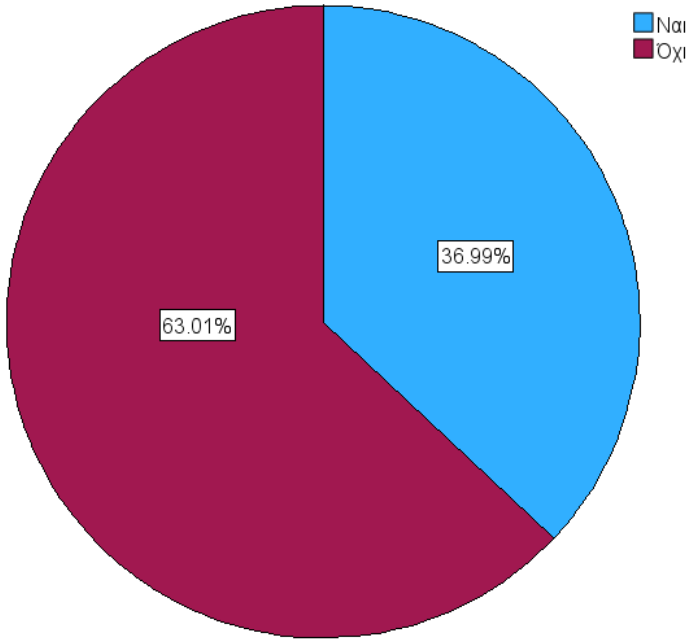
Σχήμα 6. Κατανομή του δείγματος ως προς τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης

Όσον αφορά τον τομέα δραστηριότητας, 121 συμμετέχοντες εργάζονταν στον ιδιωτικό τομέα, ποσοστό 69.9%, 35 στον δημόσιο τομέα, ποσοστό 20.2%, ενώ 17 σε δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς, ποσοστό 9.8%.

Σχήμα 7. Κατανομή του δείγματος ως προς τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης

Σε σχέση με την ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου, 64 συμμετέχοντες ανέφεραν ότι στην επιχείρησή τους υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου, ποσοστό 37.0%, ενώ 109 ανέφεραν ότι δεν υπάρχει αντίστοιχο τμήμα, ποσοστό 63.0%.

Σχήμα 8. Κατανομή του δείγματος ως προς την ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου

4.2. Περιγραφική στατιστική ερωτηματολογίου

Οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των απαντήσεων για τις εταιρίες με ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρουσιάζονται ως εξής. Η δήλωση ότι το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί ανεξάρτητα από τη διοίκηση παρουσίασε Μ.Ο. = 4.25 και Τ.Α. = 0.67. Η δήλωση ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο ή στην Επιτροπή Ελέγχου είχε Μ.Ο. = 4.05 και Τ.Α. = 0.81. Οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται βάσει ετήσιου προγράμματος παρουσίασαν Μ.Ο. = 4.33 και Τ.Α. = 0.64. Η επάρκεια εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού του Εσωτερικού Ελέγχου εμφάνισε Μ.Ο. = 4.22 και Τ.Α. = 0.70. Η άμεση εφαρμογή και αξιοποίηση των εισηγήσεων του Εσωτερικού Ελέγχου είχε Μ.Ο. = 4.25 και Τ.Α. = 0.76. Η επάρκεια πόρων και τεχνολογικής υποστήριξης του Τμήματος παρουσίασε Μ.Ο. = 4.25 και Τ.Α. = 0.69. Ο ενεργός ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου στην πρόληψη απάτης και διαφθοράς εμφάνισε Μ.Ο. = 4.31 και Τ.Α. = 0.64. Η αποδοτική συνεργασία μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου παρουσίασε Μ.Ο. = 4.22 και Τ.Α. = 0.75. Η συμβολή της λειτουργίας

του Εσωτερικού Ελέγχου στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων είχε Μ.Ο. = 4.20 και Τ.Α. = 0.80. Η συμμετοχή του Εσωτερικού Ελέγχου σε διαδικασίες κανονιστικής συμμόρφωσης εμφάνισε Μ.Ο. = 4.16 και Τ.Α. = 0.65. Η συμμόρφωση του τμήματος με διεθνή πρότυπα παρουσίασε Μ.Ο. = 4.39 και Τ.Α. = 0.68. Η διαφανής κοινοποίηση των πορισμάτων στην Επιτροπή Ελέγχου είχε Μ.Ο. = 4.30 και Τ.Α. = 0.68. Τέλος, η ενίσχυση της εμπιστοσύνης επενδυτών και μετόχων μέσω της ύπαρξης του Εσωτερικού Ελέγχου παρουσίασε Μ.Ο. = 4.34 και Τ.Α. = 0.76.

Πίνακας 1

Ερωτηματολόγιο για Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου

	Μ.Ο.	Τ.Α.
9. Το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί ανεξάρτητα από τη διοίκηση.	4.25	.67
10. Ο Εσωτερικός Έλεγχος αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο ή στην Επιτροπή Ελέγχου.	4.05	.81
11. Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται βάσει ετήσιου προγράμματος.	4.33	.64
12. Το προσωπικό του Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκώς εκπαιδευμένο και καταρτισμένο.	4.22	.70
13. Οι εισηγήσεις του Εσωτερικού Ελέγχου εφαρμόζονται άμεσα και αξιοποιούνται.	4.25	.76
14. Το Τμήμα διαθέτει επαρκείς πόρους και τεχνολογική υποστήριξη.	4.25	.69
15. Ο Εσωτερικός Έλεγχος έχει ενεργό ρόλο στην πρόληψη απάτης και διαφθοράς.	4.31	.64
16. Υπάρχει αποδοτική συνεργασία μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου.	4.22	.75
17. Η λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου συμβάλλει στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.	4.20	.80
18. Ο Εσωτερικός Έλεγχος συμμετέχει σε διαδικασίες κανονιστικής συμμόρφωσης.	4.16	.65
19. Το τμήμα συμμορφώνεται με διεθνή πρότυπα (π.χ., IIA Standards).	4.39	.68
20. Τα πορίσματα κοινοποιούνται στην Επιτροπή Ελέγχου με διαφάνεια.	4.30	.68
21. Η ύπαρξη του Εσωτερικού Ελέγχου ενισχύει την εμπιστοσύνη επενδυτών και μετόχων.	4.34	.76

Οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των απαντήσεων για τις εταιρίες χωρίς ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρουσιάζονται ως εξής. Η δήλωση ότι η απουσία Εσωτερικού Ελέγχου αυξάνει τον κίνδυνο λαθών ή παρατυπιών παρουσίασε Μ.Ο. = 3.96 και Τ.Α. = 0.80. Η ύπαρξη άλλων μηχανισμών εποπτείας όπως επιτροπές ή εξωτερικοί σύμβουλοι εμφάνισε Μ.Ο. = 4.07 και Τ.Α. = 0.85. Η επαρκής παρακολούθηση των λειτουργικών και οικονομικών κινδύνων από τη διοίκηση είχε Μ.Ο. = 4.09 και Τ.Α. = 0.83. Η συμμόρφωση των διαδικασιών της επιχείρησης με τα λογιστικά και εποπτικά πρότυπα παρουσίασε Μ.Ο. = 3.97 και Τ.Α. = 0.92. Η άποψη ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό το έλλειμμα εσωτερικού ελέγχου είχε Μ.Ο. = 4.04 και Τ.Α. = 0.93. Η σκέψη για μελλοντική δημιουργία Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου παρουσίασε Μ.Ο. = 3.97 και Τ.Α. = 0.83. Η δήλωση ότι η ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου θα βελτίωνε την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης εμφάνισε Μ.Ο. = 3.99 και Τ.Α. = 0.96. Το ενδιαφέρον των επενδυτών για θέματα διαφάνειας και ελέγχου είχε Μ.Ο. = 4.06 και Τ.Α. = 0.84. Η ύπαρξη πρωτοκόλλων ή πολιτικών που λειτουργούν ως υποκατάστατο εσωτερικού ελέγχου παρουσίασε Μ.Ο. = 4.14 και Τ.Α. = 0.82. Η δεκτικότητα της διοίκησης σε νέες πρακτικές εποπτείας και διακυβέρνησης εμφάνισε Μ.Ο. = 4.01 και Τ.Α. = 0.91. Η άποψη ότι ο εξωτερικός έλεγχος θεωρείται επαρκής για την παροχή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων είχε Μ.Ο. = 3.90 και Τ.Α. = 0.92. Η ύπαρξη διαδικασιών για την αναφορά παρατυπιών ή ανησυχιών παρουσίασε Μ.Ο. = 4.07 και Τ.Α. = 0.93. Τέλος, η δήλωση ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έπρεπε να καταστεί υποχρεωτικός για τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις εμφάνισε Μ.Ο. = 3.96 και Τ.Α. = 0.84.

Πίνακας 2

Ερωτηματολόγιο για Αντιλήψεις για απουσία Εσωτερικού Ελέγχου

	Μ.Ο.	Τ.Α.
9. Η απουσία Εσωτερικού Ελέγχου αυξάνει τον κίνδυνο λαθών ή παρατυπιών.	3.96	.80
10. Υπάρχουν άλλοι μηχανισμοί εποπτείας (π.χ. επιτροπές, εξωτερικοί σύμβουλοι).	4.07	.85
11. Η διοίκηση παρακολουθεί επαρκώς τους λειτουργικούς και οικονομικούς κινδύνους.	4.09	.83

12. Οι διαδικασίες της επιχείρησης συμμορφώνονται με τα λογιστικά και εποπτικά πρότυπα.	3.97	.92
13. Οι εξωτερικοί ελεγκτές καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό το έλλειμμα εσωτερικού ελέγχου.	4.04	.93
14. Υπάρχει σκέψη για δημιουργία Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου στο μέλλον.	3.97	.83
15. Η ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου θα βελτίωνε την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.	3.99	.96
16. Οι επενδυτές δείχνουν ενδιαφέρον για θέματα διαφάνειας και ελέγχου.	4.06	.84
17. Υπάρχουν πρωτόκολλα ή πολιτικές που λειτουργούν ως υποκατάστατο εσωτερικού ελέγχου.	4.14	.82
18. Η διοίκηση είναι δεκτική σε νέες πρακτικές εποπτείας και διακυβέρνησης.	4.01	.91
19. Ο εξωτερικός έλεγχος θεωρείται επαρκής για την παροχή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων.	3.90	.92
20. Υπάρχουν διαδικασίες για την αναφορά παρατυπιών ή ανησυχιών (whistleblowing).	4.07	.93
21. Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έπρεπε να καταστεί υποχρεωτικός για τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις.	3.96	.84

Οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των απαντήσεων που αφορούν τις αντιλήψεις για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης παρουσιάζονται ως εξής. Η δήλωση ότι οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης είναι κατανοητές και διαφανείς παρουσίασε Μ.Ο. = 3.27 και Τ.Α. = 1.24. Η προώθηση κουλτούρας χρηστής διακυβέρνησης από τη διοίκηση της εταιρείας εμφάνισε Μ.Ο. = 3.20 και Τ.Α. = 1.10. Η πλήρης συμμόρφωση της εταιρείας με τα λογιστικά πρότυπα ΕΛΠ ή IFRS παρουσίασε Μ.Ο. = 3.20 και Τ.Α. = 1.19. Η έγκαιρη και επικαιροποιημένη παροχή πληροφοριών είχε Μ.Ο. = 3.18 και Τ.Α. = 1.28. Η συμβολή της Επιτροπής Ελέγχου στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων εμφάνισε Μ.Ο. = 3.25 και Τ.Α. = 1.18. Η ανεξάρτητη και αποτελεσματική επιτέλεση του ρόλου των εξωτερικών ελεγκτών παρουσίασε Μ.Ο. = 3.13 και Τ.Α. = 1.15. Τέλος, η εμπιστοσύνη των μετόχων στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχει η επιχείρηση εμφάνισε Μ.Ο. = 3.20 και Τ.Α. = 1.22.

Πίνακας 3

Ερωτηματολόγιο για Αντιλήψεις για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

	Μ.Ο.	Τ.Α.
22. Οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησής μου είναι κατανοητές και διαφανείς.	3.27	1.24
23. Η διοίκηση της εταιρείας προωθεί κουλτούρα χρηστής διακυβέρνησης.	3.20	1.10
24. Η εταιρεία συμμορφώνεται πλήρως με τα λογιστικά πρότυπα (ΕΛΠ ή IFRS).	3.20	1.19
25. Οι πληροφορίες που παρέχονται είναι έγκαιρες και επικαιροποιημένες.	3.18	1.28
26. Η Επιτροπή Ελέγχου συμβάλλει στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.	3.25	1.18
27. Οι εξωτερικοί ελεγκτές επιτελούν τον ρόλο τους ανεξάρτητα και αποτελεσματικά.	3.13	1.15
28. Υπάρχει εμπιστοσύνη των μετόχων στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχει η επιχείρηση.	3.20	1.22

Οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των απαντήσεων που αφορούν τις προθέσεις και τις προτάσεις πολιτικής παρουσιάζονται ως εξής. Η δήλωση ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έπρεπε να είναι υποχρεωτικός για όλες τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις παρουσίασε Μ.Ο. = 4.05 και Τ.Α. = 0.99. Η άποψη ότι η ύπαρξη ανεξάρτητου Εσωτερικού Ελέγχου μειώνει τον κίνδυνο οικονομικών σκανδάλων εμφάνισε Μ.Ο. = 4.10 και Τ.Α. = 0.76. Η υποστήριξη της θεσμοθέτησης αυστηρότερων απαιτήσεων διαφάνειας για τις χρηματοπιστωτικές εταιρείες είχε Μ.Ο. = 3.94 και Τ.Α. = 0.85. Η εκτίμηση ότι η δημιουργία Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου απαιτεί επένδυση αλλά αποφέρει σημαντικά μακροπρόθεσμα οφέλη παρουσίασε Μ.Ο. = 4.00 και Τ.Α. = 0.92. Η άποψη ότι η ύπαρξη μηχανισμών εσωτερικής αναφοράς θα ενίσχυε τη διαφάνεια εμφάνισε Μ.Ο. = 4.04 και Τ.Α. = 0.84. Η δήλωση ότι οι μικρότερες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις θα έπρεπε να λαμβάνουν υποστήριξη για την ανάπτυξη μηχανισμών ελέγχου παρουσίασε Μ.Ο. = 4.16 και Τ.Α. = 0.78. Τέλος, η άποψη ότι οι ρυθμιστικές αρχές θα έπρεπε να ενισχύσουν τον έλεγχο εφαρμογής των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης εμφάνισε Μ.Ο. = 3.97 και Τ.Α. = 0.86.

Πίνακας 4

Ερωτηματολόγιο για Προθέσεις και Προτάσεις Πολιτικής

	Μ.Ο.	Τ.Α.
29. Θεωρώ ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έπρεπε να είναι υποχρεωτικός για όλες τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις.	4.05	.99
30. Η ύπαρξη ανεξάρτητου Εσωτερικού Ελέγχου μειώνει τον κίνδυνο οικονομικών σκανδάλων.	4.10	.76
31. Θα υποστήριζα τη θεσμοθέτηση αυστηρότερων απαιτήσεων διαφάνειας για τις χρηματοπιστωτικές εταιρείες.	3.94	.85
32. Η δημιουργία Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου απαιτεί επένδυση, αλλά αποφέρει σημαντικά οφέλη μακροπρόθεσμα.	4.00	.92
33. Η ύπαρξη μηχανισμών εσωτερικής αναφοράς (whistleblowing) θα ενίσχυε τη διαφάνεια.	4.04	.84
34. Οι μικρότερες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις θα έπρεπε να λαμβάνουν υποστήριξη για την ανάπτυξη μηχανισμών ελέγχου.	4.16	.78
35. Οι ρυθμιστικές αρχές (π.χ. ΤτΕ, ΕΚ) θα έπρεπε να ενισχύσουν τον έλεγχο εφαρμογής των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης.	3.97	.86

4.3. Έλεγχος Κανονικότητας

Τα αποτελέσματα του ελέγχου κανονικότητας Shapiro Wilk για τις εξεταζόμενες μεταβλητές παρουσιάζονται ως εξής. Για τη μεταβλητή ποιότητα και αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου ο έλεγχος Shapiro Wilk ήταν στατιστικά σημαντικός, $W = 0.921$, $df = 64$, $p < .001$. Για τη μεταβλητή αντιλήψεις για απουσία Εσωτερικού Ελέγχου τα αποτελέσματα έδειξαν $W = 0.892$, $df = 109$, $p < .001$. Η μεταβλητή ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης παρουσίασε τιμή $W = 0.887$, $df = 173$, $p < .001$. Για τις στάσεις και προθέσεις πολιτικής ο έλεγχος Shapiro Wilk ήταν επίσης στατιστικά σημαντικός, $W = 0.963$, $df = 173$, $p < .001$. Η μεταβλητή αντίληψη για Εξωτερικό Έλεγχο και Επιτροπή Ελέγχου εμφάνισε $W = 0.918$, $df = 173$, $p < .001$. Τέλος, για την εμπιστοσύνη μετόχων τα αποτελέσματα του ελέγχου έδειξαν $W = 0.907$, $df = 173$, $p < .001$. Συμπερασματικά, για όλες τις εξεταζόμενες μεταβλητές ο έλεγχος Shapiro Wilk ήταν στατιστικά σημαντικός, γεγονός που υποδηλώνει απόκλιση των δεδομένων από την κανονική

κατανομή και, συνεπώς, την ανάγκη χρήσης μη παραμετρικών στατιστικών ελέγχων στις περαιτέρω αναλύσεις.

Πίνακας 5

Αποτελέσματα ελέγχου κανονικότητας Shapiro Wilk των μεταβλητών της έρευνας

	Statistic	df	Sig.
Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου	.921	64	<.001
Αντιλήψεις για απουσία Εσωτερικού Ελέγχου	.892	109	<.001
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	.887	173	<.001
Στάσεις & προθέσεις πολιτικής	.963	173	<.001
Αντίληψη για Εξωτερικό Έλεγχο & Επιτροπή Ελέγχου	.918	173	<.001
Εμπιστοσύνη μετόχων	.907	173	<.001

4.4. Σχέση Ποιότητας Εσωτερικού Ελέγχου και Ποιότητας Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης σε Επιχειρήσεις με Εσωτερικό Έλεγχο

Η σχέση μεταξύ της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις με ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου εξετάστηκε με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υφίσταται στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών, καθώς ο συντελεστής συσχέτισης ήταν $\rho = .050$ με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $p = .692$ και μέγεθος δείγματος $N = 64$. Συνεπώς, η ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου δεν φαίνεται να σχετίζεται γραμμικά με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στο συγκεκριμένο υποσύνολο επιχειρήσεων.

Πίνακας 6

Συσχέτιση ποιότητας Εσωτερικού Ελέγχου και ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις με Εσωτερικό Έλεγχο

			Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Spearman's rho	Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου	Correlation Coefficient	--	
		Sig. (2-tailed)	.	
		N	64	
	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Correlation Coefficient	.050	--
		Sig. (2-tailed)	.692	.
		N	64	64

4.5. Αντιλήψεις για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης σε Επιχειρήσεις χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο

Η σχέση μεταξύ των αντιλήψεων για την απουσία Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις χωρίς ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου εξετάστηκε με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών δεν ήταν στατιστικά σημαντική, καθώς ο συντελεστής συσχέτισης ήταν $\rho = .060$ με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $p = .536$ και μέγεθος δείγματος $N = 109$. Ως εκ τούτου, δεν προκύπτει στατιστικά τεκμηριωμένη σχέση μεταξύ των αντιλήψεων για την απουσία Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στο συγκεκριμένο δείγμα επιχειρήσεων.

Πίνακας 7

Συσχέτιση αντιλήψεων για την απουσία Εσωτερικού Ελέγχου και ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο

			Αντιλήψεις για απουσία Εσωτερικού Ελέγχου	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Spearman's rho	Αντιλήψεις για απουσία Εσωτερικού Ελέγχου	Correlation Coefficient	--	
		Sig. (2-tailed)	.	
		N	109	
	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Correlation Coefficient	.060	--
		Sig. (2-tailed)	.536	.
		N	109	109

4.6. Διαφορές στην Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης μεταξύ Επιχειρήσεων με και χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο

Η διαφορά στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ επιχειρήσεων με και χωρίς ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου εξετάστηκε με τον μη παραμετρικό έλεγχο Mann Whitney. Οι επιχειρήσεις με Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου παρουσίασαν υψηλότερη μέση κατάταξη στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με Mean Rank = 141.48 και άθροισμα κατατάξεων 9054.50, ενώ οι επιχειρήσεις χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου παρουσίασαν χαμηλότερη μέση κατάταξη με Mean Rank = 55.01 και άθροισμα κατατάξεων 5996.50. Τα αποτελέσματα του ελέγχου Mann Whitney έδειξαν ότι η διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων είναι στατιστικά σημαντική, $U = 1.50$, $Z = -10.994$, $p < .001$. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου συνδέεται με σημαντικά υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Πίνακας 8

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε επιχειρήσεις με και χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου

	Υπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Ναι	64	141.48	9054.50
	Όχι	109	55.01	5996.50
	Total	173		

Πίνακας 9

Αποτελέσματα ελέγχου Mann Whitney για διαφορές στην ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ επιχειρήσεων με και χωρίς Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου

	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Mann-Whitney U	1.500
Wilcoxon W	5996.500
Z	-10.994
Asymp. Sig. (2-tailed)	<.001

a. Grouping Variable: Υπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

4.7. Ο Ρόλος της Συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου στη Διαμόρφωση Ποιοτικής Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Η σχέση μεταξύ της συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης εξετάστηκε με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman σε επιχειρήσεις με ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών δεν ήταν στατιστικά σημαντική, καθώς ο συντελεστής συσχέτισης ήταν $\rho = .050$ με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $p = .692$ και μέγεθος δείγματος $N = 64$. Συνεπώς, δεν προκύπτει στατιστικά τεκμηριωμένη σχέση μεταξύ της συνεργασίας

Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στο εξεταζόμενο δείγμα.

Πίνακας 10

Συσχέτιση συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

			Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Spearman's rho	Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου	Correlation Coefficient	--	
		Sig. (2-tailed)	.	
		N	64	
	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Correlation Coefficient	.050	--
		Sig. (2-tailed)	.692	.
		N	64	173

4.8. Η Συμβολή της Επιτροπής Ελέγχου στην Αξιοπιστία της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Η συμβολή της Επιτροπής Ελέγχου και του Εξωτερικού Ελέγχου στην αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης εξετάστηκε με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman. Τα αποτελέσματα έδειξαν την ύπαρξη ισχυρής και στατιστικά σημαντικής θετικής συσχέτισης μεταξύ της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της αντίληψης για τον ρόλο της Επιτροπής Ελέγχου και του Εξωτερικού Ελέγχου, με συντελεστή συσχέτισης $\rho = .841$, επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $p < .001$ και μέγεθος δείγματος $N = 173$. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι υψηλότερα επίπεδα αντίληψης για την αποτελεσματικότητα της Επιτροπής Ελέγχου και του Εξωτερικού Ελέγχου συνδέονται με υψηλότερη αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Πίνακας 11

Συσχέτιση ρόλου Επιτροπής Ελέγχου και Εξωτερικού Ελέγχου με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

			Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Αντίληψη για Εξωτερικό Έλεγχο & Επιτροπή Ελέγχου
Spearman's rho	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Correlation Coefficient	--	
		Sig. (2-tailed)	.	
		N	173	
	Αντίληψη για Εξωτερικό Έλεγχο & Επιτροπή Ελέγχου	Correlation Coefficient	.841***	--
		Sig. (2-tailed)	<.001	.
		N	173	173

***. Correlation is significant at the 0.001 level (2-tailed).

4.9. Σχέση Ποιότητας Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και Εμπιστοσύνης Μετόχων και Επενδυτών

Η σχέση μεταξύ της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της εμπιστοσύνης μετόχων και επενδυτών εξετάστηκε με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman. Τα αποτελέσματα έδειξαν την ύπαρξη ισχυρής και στατιστικά σημαντικής θετικής συσχέτισης μεταξύ των δύο μεταβλητών, με συντελεστή συσχέτισης $\rho = .739$, επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $p < .001$ και μέγεθος δείγματος $N = 173$. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι υψηλότερα επίπεδα ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης συνδέονται με αυξημένη εμπιστοσύνη των μετόχων και των επενδυτών.

Πίνακας 12

Συσχέτιση ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εμπιστοσύνης μετόχων και επενδυτών

			Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Εμπιστοσύνη μετόχων
Spearman's rho	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Correlation Coefficient	--	
		Sig. (2-tailed)	.	
		N	173	
	Εμπιστοσύνη μετόχων	Correlation Coefficient	.739***	--
		Sig. (2-tailed)	<.001	.
		N	173	173

***. Correlation is significant at the 0.001 level (2-tailed).

4.10. Δημογραφικοί Παράγοντες και Αντιλήψεις για τον Εσωτερικό Έλεγχο και τη Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση

Τα αποτελέσματα της διερεύνησης της σχέσης μεταξύ δημογραφικών παραγόντων και αντιλήψεων για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης παρουσιάζονται αναλυτικά ως εξής. Αρχικά εξετάστηκε η επίδραση του φύλου μέσω του ελέγχου Mann Whitney. Οι άνδρες είχαν μέση κατάταξη 86.00 και οι γυναίκες 88.19. Ο έλεγχος Mann Whitney δεν ανέδειξε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων, U = 3619.00, Z = −0.287, p = .774.

Πίνακας 13

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς το φύλο

	Φύλο	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Άνδρας	94	86.00	8084.00
	Γυναίκα	79	88.19	6967.00
	Total	173		

Πίνακας 14

Αποτελέσματα ελέγχου Mann Whitney για διαφορές στην ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς το φύλο

	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Mann-Whitney U	3619.000
Wilcoxon W	8084.000
Z	-.287
Asymp. Sig. (2-tailed)	.774

a. Grouping Variable: Φύλο

Στη συνέχεια εξετάστηκε η ηλικία με τη χρήση του ελέγχου Kruskal Wallis. Οι μέσες κατατάξεις κυμάνθηκαν από 73.32 για την ηλικιακή ομάδα 51 έως 60 ετών έως 111.03 για την ηλικιακή ομάδα 20 έως 30 ετών. Ο έλεγχος Kruskal Wallis δεν έδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ηλικιακών ομάδων ως προς την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, $H(4) = 7.109$, $p = .130$.

Πίνακας 15

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς την ηλικία

	Ηλικία	N	Mean Rank
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	20-30	16	111.03
	31-40	44	88.25
	41-50	53	90.11
	51-60	42	73.32
	61+	18	85.33
	Total	173	

Αναφορικά με το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης, οι μέσες κατατάξεις κυμάνθηκαν από 76.42 για τους κατόχους διδακτορικού έως 99.43 για όσους είχαν δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα του ελέγχου Kruskal Wallis έδειξαν ότι δεν υφίστανται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των επιπέδων εκπαίδευσης, $H(3) = 4.064$, $p = .255$.

Πίνακας 16

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης

	Ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης	N	Mean Rank
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Δευτεροβάθμια	23	99.43
	Τριτοβάθμια (ΑΕΙ/ΤΕΙ)	61	79.20
	Μεταπτυχιακό	76	91.31
	Διδακτορικό	13	76.42
	Total	173	

Η θέση στην επιχείρηση παρουσίασε διαφοροποιήσεις στις μέσες κατατάξεις, με υψηλότερη μέση κατάταξη για τους εσωτερικούς ελεγκτές 127.65 και χαμηλότερη για τους εξωτερικούς ελεγκτές ή λογιστές 62.45. Ο έλεγχος Kruskal Wallis ανέδειξε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των ομάδων, $H(6) = 36.247$, $p < .001$, γεγονός που υποδηλώνει ότι η θέση στην επιχείρηση σχετίζεται με τις αντιλήψεις για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Πίνακας 17

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς τη θέση στην επιχείρηση

	Θέση στην επιχείρηση	N	Mean Rank
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Διοικητικό στέλεχος / Διευθυντής	27	96.22
	Υπάλληλος Οικονομικού Τμήματος	40	77.84
	Εσωτερικός Ελεγκτής	34	127.65

Εξωτερικός Ελεγκτής / Λογιστής	32	62.45
Σύμβουλος ή Εξωτερικός Συνεργάτης	18	70.69
Υπάλληλος σε άλλο λειτουργικό τμήμα (π.χ. Διοικητικό, Compliance, Risk)	19	73.97
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου / Εποπτικού Οργάνου	3	107.67
Total	173	

Σχετικά με την περιφέρεια δραστηριότητας, οι μέσες κατατάξεις παρουσίασαν διακύμανση, ωστόσο ο έλεγχος Kruskal Wallis δεν έδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των περιφερειών, $H(12) = 11.401$, $p = .495$.

Πίνακας 18

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς την περιφέρεια δραστηριότητας

	Περιφέρεια δραστηριότητας	N	Mean Rank
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Αττικής	74	86.18
	Κεντρικής Μακεδονίας	8	72.44
	Δυτικής Μακεδονίας	10	91.70
	Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	6	79.25
	Ηπείρου	1	144.50
	Θεσσαλίας	8	81.38
	Δυτικής Ελλάδας	8	123.94
	Στερεάς Ελλάδας	12	90.50
	Πελοποννήσου	9	77.89
	Ιονίων Νήσων	10	69.85
	Βορείου Αιγαίου	5	66.50
	Νοτίου Αιγαίου	11	109.09
	Κρήτης	11	81.55
	Total	173	

Όσον αφορά τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης, οι μέσες κατατάξεις κυμάνθηκαν από 75.87 στον εμπορικό κλάδο έως 103.67 στον επενδυτικό κλάδο. Παρά τις διαφοροποιήσεις αυτές, ο έλεγχος Kruskal Wallis δεν ανέδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές, $H(10) = 3.867$, $p = .953$.

Πίνακας 19

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης

	Κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησης	N	Mean Rank
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Τραπεζικός	19	90.74
	Ασφαλιστικός	10	75.95
	Επενδυτικός	15	103.67
	Συμβουλευτικές υπηρεσίες	16	88.09
	Ελεγκτικές/Λογιστικές υπηρεσίες	12	86.75
	Τεχνολογία/Πληροφορική	12	79.96
	Δημόσιος οργανισμός με οικονομική λειτουργία	10	92.55
	Εμπορικός (λιανικό / χονδρικό εμπόριο)	19	75.87
	Βιομηχανικός / Μεταποιητικός	18	84.50
	Τουριστικός / Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις	16	92.91
	Αγροτικός / Αγροδιατροφικός τομέας	26	85.69
	Total	173	

Τέλος εξετάστηκε ο τομέας δραστηριότητας της επιχείρησης. Οι μέσες κατατάξεις ήταν 88.36 για τον ιδιωτικό τομέα, 81.59 για τον δημόσιο τομέα και 88.47 για τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς. Ο έλεγχος Kruskal Wallis έδειξε ότι δεν υφίστανται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των τομέων δραστηριότητας, $H(2) = 0.516$, $p = .773$.

Πίνακας 20

Κατανομή κατατάξεων της ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ως προς τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης

	Τομέας δραστηριότητας της επιχείρησης	N	Mean Rank
Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	Ιδιωτικός τομέας	121	88.36
	Δημόσιος τομέας	35	81.59
	Δημόσια Επιχείρηση και Οργανισμός (ΔΕΚΟ)	17	88.47
	Total	173	

Συνολικά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι από τους εξεταζόμενους δημογραφικούς παράγοντες μόνο η θέση στην επιχείρηση διαφοροποιεί στατιστικά σημαντικά τις αντιλήψεις για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, ενώ φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, περιφέρεια, κλάδος και τομέας δραστηριότητας δεν παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

4.11. Αντιλήψεις για τους Ελεγκτικούς Μηχανισμούς και Στήριξη Αυστηρότερων Πολιτικών Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η σχέση μεταξύ των αντιλήψεων για τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και της στήριξης αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης εξετάστηκε με τον συντελεστή συσχέτισης Spearman. Συγκεκριμένα διερευνήθηκε η συσχέτιση της μεταβλητής που αφορά τη στήριξη αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης με την ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και με την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συσχέτιση μεταξύ της στήριξης αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης και της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου δεν ήταν στατιστικά σημαντική, με συντελεστή συσχέτισης $\rho = .133$, $p = .296$ και μέγεθος δείγματος $N = 64$. Αντίστοιχα η συσχέτιση μεταξύ της στήριξης αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης δεν ήταν στατιστικά σημαντική, με συντελεστή συσχέτισης $\rho = .003$, $p = .965$ και μέγεθος δείγματος $N = 173$. Συνεπώς δεν προκύπτει στατιστικά τεκμηριωμένη σχέση μεταξύ των

αντιλήψεων για τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και της στήριξης αυστηρότερων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης στο εξεταζόμενο δείγμα.

Πίνακας 21

Συσχέτιση στάσεων και προθέσεων πολιτικής με την ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

			Ποιότητα & αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου	Ποιότητα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Spearman's rho	Στάσεις & προθέσεις πολιτικής	Correlation Coefficient	.133	.003
		Sig. (2-tailed)	.296	.965
		N	64	173

5. Συζήτηση

5.1. Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Σε συνολικό επίπεδο, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας ανέδειξαν ορισμένες σημαντικές τάσεις σχετικά με τον ρόλο των ελεγκτικών μηχανισμών στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Πρώτον, διαπιστώθηκε ότι η ύπαρξη οργανωμένου Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου συνδέεται με υψηλότερη αντιλαμβανόμενη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, καθώς οι επιχειρήσεις που διαθέτουν Εσωτερικό Έλεγχο αξιολογήθηκαν σαφώς ευνοϊκότερα ως προς την αξιοπιστία των οικονομικών τους αναφορών σε σύγκριση με εκείνες που δεν διαθέτουν. Αυτό ευθυγραμμίζεται με τη βιβλιογραφία, σύμφωνα με την οποία η παρουσία ισχυρού εσωτερικού ελεγκτικού μηχανισμού λειτουργεί καθησυχαστικά για επενδυτές και μετόχους και αποτελεί ένδειξη καλής εταιρικής διακυβέρνησης. Δεύτερον, ωστόσο, δεν ανεδείχθη στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ του βαθμού ποιότητας/αποτελεσματικότητας του ίδιου του Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στις επιχειρήσεις όπου υπάρχει εσωτερικός έλεγχος. Με άλλα λόγια, μια πιο «ποιοτική» λειτουργία Εσωτερικού Ελέγχου (όπως την αντιλαμβάνονται τα στελέχη) δεν συσχετίστηκε γραμμικά με ακόμη υψηλότερη ποιότητα αναφορών εντός του υποδείγματος αυτού. Τρίτον, η συνεργασία μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου δεν φάνηκε να επηρεάζει άμεσα την ποιότητα της πληροφόρησης – σε αντίθεση με όσα θα υπέθετε κανείς βάσει διεθνών καλών πρακτικών που υπογραμμίζουν τη σημασία του συντονισμού των δύο πλευρών. Τέταρτον, αντιθέτως, η αποτελεσματικότητα των εξωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών – συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής Ελέγχου και του ίδιου του ανεξάρτητου Εξωτερικού Ελέγχου – συσχετίστηκε έντονα με την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων. Πέμπτον, αναδείχθηκε μια ισχυρή θετική σχέση ανάμεσα στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την εμπιστοσύνη των μετόχων και επενδυτών, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η υψηλής ποιότητας πληροφόρηση συνδέεται με αυξημένη εμπιστοσύνη των βασικών ενδιαφερομένων μερών. Τέλος, ως προς τις διαφοροποιήσεις στα δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά, το μόνο στοιχείο που επηρέασε σημαντικά τις αντιλήψεις ήταν η επαγγελματική θέση των συμμετεχόντων: οι εσωτερικοί ελεγκτές εμφανίστηκαν αισθητά πιο θετικοί στην αξιολόγηση της ποιότητας των αναφορών σε σχέση με τους εξωτερικούς ελεγκτές, ενώ άλλοι παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία ή ο κλάδος δεν παρουσίασαν σημαντικές διαφοροποιήσεις.

Παρακάτω, τα ευρήματα συζητώνται αναλυτικά και συγκρίνονται με τη σχετική βιβλιογραφία για κάθε ερευνητικό ερώτημα.

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα εξέτασε κατά πόσον η ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου επηρεάζει θετικά την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η διεθνής βιβλιογραφία υποστηρίζει ισχυρά ότι ένας ποιοτικός και αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στη διασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών αναφορών. Μελέτες δείχνουν ότι επιχειρήσεις με υψηλής ποιότητας λειτουργία εσωτερικού ελέγχου εμφανίζουν μειωμένη πιθανότητα σοβαρών περιπτώσεων οικονομικής απάτης ή σημαντικών ανακριβειών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους (Ege, 2015). Παράλληλα, η ύπαρξη ισχυρού εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ένδειξη ορθής εταιρικής διακυβέρνησης και μπορεί να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των εξωτερικών επενδυτών ως προς τη διαφάνεια και την ορθότητα των δημοσιοποιούμενων οικονομικών πληροφοριών (Alyazidi et al., 2022). Οι εποπτικές αρχές τονίζουν επίσης ότι ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος είναι βασικό στοιχείο του συνολικού συστήματος διασφάλισης και λειτουργεί συμπληρωματικά με τον εξωτερικό έλεγχο προς όφελος της ποιότητας των χρηματοοικονομικών αναφορών (Franzel, 2015· Office of the Comptroller of the Currency, 2016). Επιπλέον, έχει υποστηριχθεί ότι μια αποδοτική λειτουργία εσωτερικού ελέγχου μπορεί να ενισχύσει την ηθική κουλτούρα και τις οργανωτικές διαδικασίες, συμβάλλοντας έμμεσα στη χρηστή διαχείριση και την ποιότητα της πληροφόρησης (Ma’ayan & Carmeli, 2015).

Παρά τις παραπάνω θεωρητικές προσδοκίες, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δεν ανέδειξαν στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της αντιλαμβανόμενης ποιότητας και αποτελεσματικότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στο δείγμα των επιχειρήσεων που διαθέτουν οργανωμένο εσωτερικό έλεγχο. Μια πιθανή ερμηνεία είναι ότι η ίδια η ύπαρξη του εσωτερικού ελεγκτικού μηχανισμού διασφαλίζει ήδη ένα ικανοποιητικό επίπεδο αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων, με αποτέλεσμα οι επιμέρους διαφοροποιήσεις στην ποιότητά του να μην οδηγούν σε αισθητές διαφορές στο τελικό αποτέλεσμα. Επιπλέον, ο εσωτερικός έλεγχος συχνά καλύπτει ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, πέραν των στενά χρηματοοικονομικών θεμάτων, γεγονός που υποδηλώνει ότι η επίδρασή του στην ποιότητα των οικονομικών αναφορών μπορεί να είναι έμμεση ή να εκδηλώνεται μακροπρόθεσμα. Σημαντικό ρόλο ενδέχεται επίσης να διαδραμάτισε το γεγονός ότι η αξιολόγηση βασίστηκε σε υποκειμενικές αντιλήψεις των συμμετεχόντων, οι οποίες παρουσίασαν περιορισμένη διασπορά, οδηγώντας σε φαινόμενο οροφής. Η βιβλιογραφία υπογραμμίζει ότι για να είναι ο εσωτερικός

έλεγχος ουσιαστικά αποτελεσματικός απαιτούνται ανεξαρτησία, επαρκείς πόροι και αντικειμενικότητα (Djordjevic & Đukić, 2017), ενώ έχει βρεθεί ότι η συμβολή του συχνά γίνεται εμφανής μέσω της αποτροπής αρνητικών γεγονότων που δεν αποτυπώνονται εύκολα σε απλές μετρήσεις συσχέτισης (Ege, 2015). Συνεπώς, το εύρημα αυτό δεν αναιρεί τη σημασία του ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου, αλλά υποδηλώνει ότι η συμβολή του στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ενδέχεται να εκδηλώνεται με πιο σύνθετους τρόπους.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα διερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο η απουσία οργανωμένου Εσωτερικού Ελέγχου επηρεάζει την αντίληψη για την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Σε θεωρητικό επίπεδο, η έλλειψη εσωτερικού ελεγκτικού μηχανισμού αναμένεται να δημιουργεί ανησυχίες σχετικά με την επάρκεια της εσωτερικής εποπτείας και να αυξάνει τον κίνδυνο λαθών ή παρατυπιών στις οικονομικές αναφορές (Grigoras Ichim et al., 2024). Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποτελεί βασική γραμμή άμυνας εντός του οργανισμού και η απουσία του ενδέχεται να σημαίνει μεγαλύτερη εξάρτηση από εξωτερικούς ελέγχους ή άτυπες εσωτερικές διαδικασίες. Η διεθνής βιβλιογραφία επισημαίνει ότι σε τέτοιες περιπτώσεις απαιτείται η ενίσχυση άλλων μηχανισμών διακυβέρνησης, όπως ισχυρές λογιστικές διαδικασίες, ενεργές Επιτροπές Ελέγχου ή εκτενέστερος εξωτερικός έλεγχος, ώστε να περιοριστεί το σχετικό κενό (Archambeault et al., 2008· Pop et al., 2008).

Ωστόσο, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δεν ανέδειξαν στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της απουσίας Εσωτερικού Ελέγχου και της αντιλαμβανόμενης ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ένα πιθανό ερμηνευτικό πλαίσιο είναι ότι πολλές επιχειρήσεις χωρίς επίσημο τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου εφαρμόζουν εναλλακτικούς μηχανισμούς ελέγχου, όπως ενισχυμένες λογιστικές διαδικασίες, στενότερη εποπτεία από τη διοίκηση ή συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους, οι οποίοι θεωρούνται επαρκείς από τα στελέχη για τη διασφάλιση αξιόπιστων οικονομικών αναφορών. Παράλληλα, η αξιολόγηση της ποιότητας της πληροφόρησης βασίστηκε σε υποκειμενικές αντιλήψεις, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάζονται από εμπιστοσύνη στη λειτουργία της επιχείρησης ή από αισιοδοξία των συμμετεχόντων. Επιπλέον, επιχειρήσεις χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο είναι συχνά μικρότερες ή λιγότερο πολύπλοκες, γεγονός που μπορεί να μειώνει την ανάγκη για τυποποιημένες δομές ελέγχου χωρίς να θίγεται άμεσα η αξιοπιστία των βασικών οικονομικών αναφορών (Kamara, 2023). Παρότι η απουσία ανεξάρτητου Εσωτερικού Ελέγχου θεωρείται γενικά αδυναμία στο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης (OECD,

2019), τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι αντιλήψεις των στελεχών δεν αντανακλούν απαραίτητα άμεση υποβάθμιση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα εξέτασε αν υπάρχει διαφοροποίηση στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ επιχειρήσεων που διαθέτουν Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου και επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα ερωτήματα, όπου αναλύθηκαν σχέσεις εντός επιμέρους ομάδων, εδώ πραγματοποιήθηκε άμεση σύγκριση μεταξύ δύο διακριτών κατηγοριών επιχειρήσεων. Τα αποτελέσματα ήταν σαφή, καθώς οι επιχειρήσεις με Εσωτερικό Έλεγχο παρουσίασαν σημαντικά υψηλότερες αξιολογήσεις στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε σύγκριση με όσες δεν διαθέτουν αντίστοιχη λειτουργία. Το εύρημα αυτό ευθυγραμμίζεται με τη θεωρητική θεμελίωση που υποστηρίζει ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος προσθέτει αξία μέσω της πρόληψης λαθών, της βελτίωσης των διαδικασιών και της ενίσχυσης της χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης (Alyazidi et al., 2022· Ege, 2015). Η ύπαρξη ενός ανεξάρτητου και επαγγελματικά οργανωμένου εσωτερικού ελεγκτικού μηχανισμού λειτουργεί προληπτικά έναντι ανακριβειών και παρατυπιών, καθώς ενισχύει το πλαίσιο λογοδοσίας και ελέγχου στο εσωτερικό της επιχείρησης (Herath & Albarqi, 2017).

Παράλληλα, εκπέμπει θετικό σήμα προς τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη ότι η διοίκηση αντιμετωπίζει σοβαρά ζητήματα ελέγχου και συμμόρφωσης, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει την αξιοπιστία και τη φήμη της εταιρείας (Alyazidi et al., 2022). Η διαφορά που καταγράφηκε ήταν όχι μόνο ουσιαστική αλλά και στατιστικά ιδιαίτερα ισχυρή, υποδηλώνοντας σαφή διάκριση μεταξύ των δύο ομάδων. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με προηγούμενα ευρήματα της βιβλιογραφίας. Ο Ege (2015) επισημαίνει ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί αποτρεπτικά έναντι πρακτικών οικονομικής παραποίησης, ενώ οι Alyazidi et al. (2022) καταδεικνύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος ενισχύει την εταιρική διακυβέρνηση και την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο διαχωρισμός μεταξύ παρουσίας και απουσίας Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αντιλαμβανόμενη ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Αυτό συμπληρώνει τα προηγούμενα ευρήματα, υποδεικνύοντας ότι η ύπαρξη έστω και βασικής λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου αρκεί για να διασφαλίσει ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπιστίας στις οικονομικές αναφορές (Office of the Comptroller of the Currency, 2016). Επιπλέον, το εύρημα ενισχύει τη θέση ότι επιχειρήσεις με επαρκές μέγεθος ή πολυπλοκότητα είναι πιθανό να

ωφεληθούν από τη θεσμοθέτηση εσωτερικού ελέγχου, τόσο για λόγους διαφάνειας όσο και για την καλύτερη προστασία των ενδιαφερόμενων μερών (Archambeault et al., 2008).

Το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα διερεύνησε τον ρόλο της συνεργασίας μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου στη διαμόρφωση ποιοτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η διεθνής βιβλιογραφία αντιμετωπίζει τη συνεργασία αυτή ως βέλτιστη πρακτική, καθώς θεωρείται ότι ενισχύει τη συνολική αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού έργου, περιορίζει τις επικαλύψεις και μειώνει τον κίνδυνο ουσιωδών σφαλμάτων στις οικονομικές καταστάσεις (Pizzini et al., 2012· Zabawa, 2020). Οι εσωτερικοί ελεγκτές, λόγω της βαθιάς γνώσης του οργανισμού και των διαδικασιών του, μπορούν να παρέχουν πολύτιμη πληροφόρηση στους εξωτερικούς ελεγκτές, ενώ οι τελευταίοι μπορούν, υπό προϋποθέσεις αξιοπιστίας, να αξιοποιήσουν μέρος του έργου του εσωτερικού ελέγχου κατά τον σχεδιασμό και την εκτέλεση του εξωτερικού ελέγχου (Pop et al., 2008). Η συνεργασία αυτή προάγει την αποδοτική χρήση πόρων και ενισχύει μια κουλτούρα διαφάνειας και κοινού ελεγκτικού στόχου, ενώ υποστηρίζεται και από τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, όπως το ISA 610, τα οποία ενθαρρύνουν τη σχετική αλληλεπίδραση όταν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Παρά τα θεωρητικά πλεονεκτήματα, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δεν κατέδειξαν στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου και της αντιλαμβανόμενης ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ένα πιθανό ερμηνευτικό σχήμα είναι ότι το επίπεδο συνεργασίας στις επιχειρήσεις του δείγματος θεωρείται σχετικά δεδομένο και ομοιογενές, γεγονός που περιορίζει τη διακύμανση και δυσχεραίνει την ανάδειξη διαφοροποιήσεων. Επιπλέον, αρκετοί συμμετέχοντες ενδέχεται να μην έχουν πλήρη εικόνα της ουσιαστικής ποιότητας της συνεργασίας, ιδίως εάν δεν εμπλέκονται άμεσα στις ελεγκτικές διαδικασίες. Παράλληλα, η συμβολή της συνεργασίας μπορεί να εκδηλώνεται έμμεσα, όπως μέσω της μείωσης των καθυστερήσεων ολοκλήρωσης του εξωτερικού ελέγχου ή της καλύτερης κάλυψης κινδύνων, χωρίς να αποτυπώνεται άμεσα στην αντιλαμβανόμενη ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων (Pizzini et al., 2012). Τέλος, η πρακτική των εξωτερικών ελεγκτών να διατηρούν ανεξάρτητη επαλήθευση κρίσιμων τομέων, ακόμη και όταν υπάρχει εσωτερικός έλεγχος, ενδέχεται να περιορίζει τη λειτουργική επίδραση της συνεργασίας στα τελικά αποτελέσματα. Παρότι δεν εντοπίστηκε εμπειρική συσχέτιση, η διεθνής πρακτική εξακολουθεί να υπογραμμίζει τη σημασία του

συντονισμού των ελέγχων ως στοιχείο ενίσχυσης της συνολικής ελεγκτικής εποπτείας και της προστασίας των επενδυτών (Franzel, 2015).

Το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα εξέτασε τον ρόλο της Επιτροπής Ελέγχου στην ενίσχυση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η Επιτροπή Ελέγχου αποτελεί θεμελιώδη μηχανισμό εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς εποπτεύει τη διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς, τον εσωτερικό και τον εξωτερικό έλεγχο και λειτουργεί ως βασικός εγγυητής της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων (Hopt, 2021). Η διεθνής βιβλιογραφία επισημαίνει ότι οι αποτελεσματικές και ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου μειώνουν τις πιθανότητες λογιστικών παραποιήσεων και πρακτικών διαχείρισης κερδών, βελτιώνοντας τη συμμόρφωση με τα λογιστικά πρότυπα (Mardessi, 2021). Επιπλέον, η Επιτροπή Ελέγχου λειτουργεί ως κρίσιμος σύνδεσμος μεταξύ διοίκησης και ελεγκτών, διευκολύνοντας την επικοινωνία και επιλύοντας ζητήματα που σχετίζονται με τον έλεγχο και τη διαφάνεια των αναφορών (Ghafran & O'Sullivan, 2013). Μέσω της εποπτείας και της πίεσης για επαρκείς γνωστοποιήσεις, μπορεί να ενισχύσει ουσιαστικά την ενημέρωση των μετόχων και την εμπιστοσύνη τους στις οικονομικές πληροφορίες (Abdulla, 2014).

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας κατέδειξαν μια εξαιρετικά ισχυρή θετική σχέση μεταξύ της αντιλαμβανόμενης αποτελεσματικότητας της Επιτροπής Ελέγχου και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Οι συμμετέχοντες που αξιολόγησαν θετικά τον ρόλο και τη λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου στην επιχείρησή τους, ταυτόχρονα αξιολόγησαν υψηλότερα και την αξιοπιστία των οικονομικών αναφορών. Το εύρημα αυτό ευθυγραμμίζεται με προηγούμενες μελέτες, οι οποίες υπογραμμίζουν ότι οι δραστήριες και ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου ενισχύουν τη συνολική εταιρική διακυβέρνηση και περιορίζουν φαινόμενα δημιουργικής λογιστικής (Hopt, 2021· Mardessi, 2021). Επιπλέον, η βιβλιογραφία δείχνει ότι η αποτελεσματική εποπτεία από την Επιτροπή Ελέγχου διασφαλίζει ότι οι ελεγκτικοί μηχανισμοί λειτουργούν επαρκώς και ότι οι αδυναμίες εντοπίζονται και διορθώνονται έγκαιρα (Benichou, 2024). Η στενή αυτή σύνδεση μεταξύ ισχυρής Επιτροπής Ελέγχου και ποιοτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης επιβεβαιώνει τη σημασία της ανεξαρτησίας, της τεχνογνωσίας και της ενεργού συμμετοχής των μελών της για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επενδυτών (Abdulla, 2014· Quick et al., 2024).

Το έκτο ερευνητικό ερώτημα διερεύνησε τη σχέση μεταξύ της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και του βαθμού εμπιστοσύνης που επιδεικνύουν οι μέτοχοι και οι επενδυτές προς την επιχείρηση. Η σχέση αυτή βρίσκεται στον πυρήνα της χρηματοοικονομικής αναφοράς, καθώς τα διεθνή λογιστικά πρότυπα ορίζουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ως βασικό στόχο την παροχή χρήσιμων και αξιόπιστων πληροφοριών για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων από επενδυτές και λοιπούς χρηματοδότες. Όταν η πληροφόρηση χαρακτηρίζεται από ακρίβεια, διαφάνεια και πληρότητα, μειώνεται η πληροφοριακή ασυμμετρία και ενισχύεται η εμπιστοσύνη προς τη διοίκηση και την επιχείρηση συνολικά (Herath & Albarqi, 2017). Αντιθέτως, η χαμηλή ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης αυξάνει τον πληροφοριακό κίνδυνο και οδηγεί τους επενδυτές σε πιο επιφυλακτική στάση, απαιτώντας υψηλότερη απόδοση ή αποφεύγοντας την επένδυση (Ghouma et al., 2023). Η διεθνής και ελληνική βιβλιογραφία επιβεβαιώνει ότι η ποιότητα των οικονομικών αναφορών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα αξιοπιστίας των επιχειρήσεων και θεμέλιο της εμπιστοσύνης στις κεφαλαιαγορές (Tasios & Bekiaris, 2012· Mesioye & Bakare, 2024).

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας επιβεβαιώνουν πλήρως τις θεωρητικές αυτές προσδοκίες, καθώς διαπιστώθηκε ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ της αντιλαμβανόμενης ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της εμπιστοσύνης των επενδυτών. Οι συμμετέχοντες που αξιολόγησαν τις οικονομικές αναφορές της επιχείρησής τους ως υψηλής ποιότητας, εκτίμησαν παράλληλα ότι οι μέτοχοι και επενδυτές δείχνουν αυξημένη εμπιστοσύνη προς την εταιρεία. Το εύρημα αυτό ευθυγραμμίζεται με μελέτες που δείχνουν ότι η βελτίωση των πρακτικών χρηματοοικονομικής αναφοράς συνδέεται με χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου και θετικότερη στάση της αγοράς (Skaife et al., 2006· Ghouma et al., 2023). Επιπλέον, η διεθνής εμπειρία μετά από περιπτώσεις λογιστικών σκανδάλων ανέδειξε ότι η απώλεια εμπιστοσύνης συνδέεται άμεσα με την αναξιόπιστη πληροφόρηση, γεγονός που υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο της ποιότητας των αναφορών (Herath & Albarqi, 2017). Παρότι η εμπιστοσύνη επηρεάζεται και από το ευρύτερο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, οι οικονομικές καταστάσεις παραμένουν το βασικό μέσο επικοινωνίας με την επενδυτική κοινότητα. Συνεπώς, το εύρημα αυτό αναδεικνύει ότι η επένδυση στην ποιοτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο οικοδόμησης εμπιστοσύνης και ενίσχυσης της θέσης της επιχείρησης στην αγορά (International Accounting Standards Board, 2018).

Το έβδομο ερευνητικό ερώτημα εξέτασε κατά πόσον δημογραφικοί και επαγγελματικοί παράγοντες επηρεάζουν τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τον Εσωτερικό Έλεγχο και την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι από τους παράγοντες που εξετάστηκαν, μόνο η επαγγελματική θέση εντός της επιχείρησης είχε στατιστικά σημαντική επίδραση στις αντιλήψεις για την ποιότητα των οικονομικών αναφορών. Ειδικότερα, οι εσωτερικοί ελεγκτές αξιολόγησαν την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σημαντικά υψηλότερα σε σύγκριση με τους εξωτερικούς ελεγκτές ή λογιστές, ενώ τα μέλη διοικητικών συμβουλίων και εποπτικών οργάνων παρουσίασαν επίσης σχετικά υψηλές αξιολογήσεις. Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές κατέγραψαν τις χαμηλότερες μέσες αξιολογήσεις, γεγονός που υποδηλώνει ότι η επαγγελματική οπτική επηρεάζει ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο αποτιμάται η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.

Η διαφοροποίηση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί μέσα από τον ρόλο και τη φύση της κάθε επαγγελματικής ομάδας. Οι εσωτερικοί ελεγκτές, ως μέρος του εσωτερικού συστήματος ελέγχου, ενδέχεται να έχουν αυξημένη εμπιστοσύνη στις διαδικασίες και στα δεδομένα που παράγει ο οργανισμός τους, καθώς συμμετέχουν ενεργά στη διασφάλιση της ποιότητάς τους. Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές υιοθετούν εκ φύσεως στάση επαγγελματικού σκεπτικισμού, εστιάζοντας στον εντοπισμό πιθανών ανακριβειών ή κινδύνων πριν καταλήξουν σε συμπέρασμα σχετικά με την ορθότητα των οικονομικών καταστάσεων (Marianne, 2009). Το γεγονός ότι παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η γεωγραφική περιφέρεια και ο κλάδος δραστηριότητας δεν εμφάνισαν στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις υποδηλώνει ότι οι αντιλήψεις για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση διαμορφώνονται κυρίως από την επαγγελματική εμπειρία και την έκθεση στους ελεγκτικούς μηχανισμούς και λιγότερο από προσωπικά χαρακτηριστικά. Η επίγνωση αυτής της διαφοροποίησης είναι σημαντική για τη διοίκηση, καθώς αναδεικνύει την αξία της συνεκτίμησης πολλαπλών επαγγελματικών οπτικών στην αξιολόγηση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και στη βελτίωση των σχετικών διαδικασιών.

Το όγδοο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα εξέτασε κατά πόσον η αντιλαμβανόμενη ποιότητα των ελεγκτικών μηχανισμών μιας επιχείρησης επηρεάζει τη στήριξη των συμμετεχόντων προς αυστηρότερες πολιτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Τέτοιες πολιτικές περιλαμβάνουν την υποχρεωτική θέσπιση Εσωτερικού Ελέγχου σε περισσότερες επιχειρήσεις, την ενίσχυση των απαιτήσεων διαφάνειας και γνωστοποιήσεων και γενικότερα την αυστηροποίηση του θεσμικού πλαισίου ελέγχου. Θεωρητικά, θα μπορούσε να αναμένεται είτε ότι όσοι εργάζονται σε

περιβάλλοντα με ισχυρούς ελέγχους θεωρούν το υφιστάμενο πλαίσιο επαρκές είτε, αντίθετα, ότι αναγνωρίζουν τα οφέλη των ελεγκτικών μηχανισμών και υποστηρίζουν τη γενίκευσή τους μέσω ρύθμισης. Τα αποτελέσματα της έρευνας, ωστόσο, δεν ανέδειξαν στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ποιότητας του Εσωτερικού Ελέγχου ή της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της στήριξης προς αυστηρότερες πολιτικές εταιρικής διακυβέρνησης.

Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι η υποστήριξη προς ενισχυμένα πλαίσια διακυβέρνησης αποτελεί μάλλον μια γενικευμένη στάση, ανεξάρτητη από την προσωπική εμπειρία των συμμετεχόντων με την ποιότητα των ελέγχων στην επιχείρησή τους. Πολλοί επαγγελματίες φαίνεται να αναγνωρίζουν τη σημασία των αυστηρών ελεγκτικών πλαισίων ως βασική αρχή, ιδιαίτερα μετά από διεθνή εταιρικά σκάνδαλα και χρηματοπιστωτικές κρίσεις που ανέδειξαν τα οφέλη της ισχυρής εποπτείας (Salehi et al., 2022). Οι πρόσφατα αναθεωρημένες αρχές εταιρικής διακυβέρνησης των G20 και του ΟΟΣΑ τονίζουν ότι οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων αποτελούν κεντρικό πυλώνα για τη σταθερότητα των αγορών (OECD, 2023). Παράλληλα, προτάσεις για πολυεπίπεδα συστήματα ελέγχου, όπως το μοντέλο των πέντε γραμμών άμυνας (Vousinas, 2021), καθώς και αναλύσεις που συνδέουν την ισχυρή διακυβέρνηση με την αποτροπή μελλοντικών αποτυχιών (Srivastava, 2023), αντικατοπτρίζουν μια ευρύτερη τάση υπέρ αυστηρότερων πολιτικών. Συνεπώς, το αποτέλεσμα της έρευνας δείχνει ότι υπάρχει ευρεία αποδοχή της ανάγκης για περισσότερη διαφάνεια και λογοδοσία, γεγονός που υποδηλώνει πως ενδεχόμενες πρωτοβουλίες ενίσχυσης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης είναι πιθανό να τύχουν θετικής ανταπόκρισης από την πλειονότητα των στελεχών (Hopt, 2021).

Συνολικά, τα ευρήματα επιβεβαιώνουν ότι ένα ισχυρό σύστημα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, σε συνδυασμό με μια ανεξάρτητη Επιτροπή Ελέγχου, συνδέεται άμεσα με την βελτιωμένη αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επενδυτών, αναδεικνύοντας τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζει η εταιρική διακυβέρνηση στην ποιότητα των πληροφοριών και στη σταθερότητα των αγορών.

5.2. Περιορισμοί της Έρευνας

Όπως κάθε εμπειρική μελέτη, έτσι και η παρούσα έρευνα υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Καταρχάς, η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου αυτοαναφοράς, γεγονός

που συνεπάγεται ότι τα ευρήματα βασίζονται στις υποκειμενικές αντιλήψεις και κρίσεις των συμμετεχόντων. Αυτό ενδέχεται να εισάγει μεροληψίες, όπως κοινωνικά επιθυμητές απαντήσεις ή γενικευμένες θετικές προδιαθέσεις απέναντι σε ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης και ελέγχου. Επιπλέον, η συλλογή όλων των μεταβλητών από το ίδιο άτομο μπορεί να οδηγεί σε φαινόμενα κοινού μεθοδολογικού σφάλματος, με αποτέλεσμα την ενίσχυση ορισμένων συσχετίσεων που αντανακλούν περισσότερο μια συνολική στάση των συμμετεχόντων παρά αντικειμενικές διαφορές. Παρά τις προσπάθειες διατύπωσης ουδέτερων ερωτήσεων, οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να αποκλειστούν πλήρως.

Ένας επιπλέον περιορισμός αφορά τη μέτρηση βασικών εννοιών, όπως η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και η ποιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, μέσω αντιληπτικών δεικτών και κλιμάκων Likert. Οι αξιολογήσεις αυτές αποτυπώνουν τις πεποιθήσεις των στελεχών, χωρίς να αποτελούν άμεσες μετρήσεις της πραγματικής ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων ή της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών διαδικασιών. Παράλληλα, ο στιγμιαίος χαρακτήρας της έρευνας δεν επιτρέπει την εξαγωγή αιτιακών συμπερασμάτων, ενώ το δείγμα, αν και επαρκές για διερευνητικούς σκοπούς, δεν είναι απολύτως αντιπροσωπευτικό του συνόλου των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς βασίστηκε σε βολική δειγματοληψία. Τέλος, η γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων περιορίζεται στο ελληνικό θεσμικό και επιχειρηματικό πλαίσιο. Οι παραπάνω περιορισμοί δεν μειώνουν τη σημασία των ευρημάτων, αλλά προσφέρουν ένα απαραίτητο πλαίσιο για την ορθή ερμηνεία τους και αναδεικνύουν κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα.

5.3. Προτάσεις Μελλοντικής Έρευνας

Με βάση τα ευρήματα και τους περιορισμούς της παρούσας μελέτης, προκύπτουν σημαντικές κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης, των ελεγκτικών μηχανισμών και της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Μια πρώτη κατεύθυνση αφορά τον συνδυασμό υποκειμενικών αντιλήψεων με αντικειμενικούς δείκτες ποιότητας. Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να εξετάσουν τη σχέση μεταξύ της ύπαρξης και της αποτελεσματικότητας του Εσωτερικού Ελέγχου και μετρήσιμων οικονομικών αποτελεσμάτων, όπως οι αναδιατυπώσεις οικονομικών καταστάσεων, οι δείκτες ποιότητας κερδών ή τα ευρήματα εξωτερικών ελέγχων. Ιδιαίτερα χρήσιμες θα ήταν διαχρονικές έρευνες, οι

οποίες θα παρακολουθούν τις επιχειρήσεις πριν και μετά τη θεσμοθέτηση ή την αναβάθμιση του Εσωτερικού Ελέγχου, ώστε να διερευνηθεί αν παρατηρείται σταδιακή βελτίωση στην ποιότητα των οικονομικών αναφορών. Επιπλέον, μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να εστιάσει σε πιο σύνθετα αναλυτικά μοντέλα, εξετάζοντας έμμεσες σχέσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μηχανισμών ελέγχου, όπως ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου ή της συνεργασίας Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου ως διαμεσολαβητικών παραγόντων.

Μια δεύτερη σημαντική κατεύθυνση αφορά την επέκταση της έρευνας σε διαφορετικά θεσμικά και επιχειρηματικά περιβάλλοντα. Συγκριτικές διακρατικές μελέτες θα μπορούσαν να αναδείξουν πώς διαφοροποιείται η επίδραση των ελεγκτικών μηχανισμών σε χώρες με διαφορετικά κανονιστικά πλαίσια ή επίπεδα ωρίμανσης της εταιρικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, εντός της ελληνικής πραγματικότητας, θα είχε ενδιαφέρον η εστίαση σε συγκεκριμένους κλάδους ή σε μικρότερες επιχειρήσεις και νεοφυείς εταιρείες, όπου οι δομές ελέγχου είναι λιγότερο ανεπτυγμένες. Ιδιαίτερη αξία θα είχε επίσης η χρήση ποιοτικών ή μικτών μεθόδων, όπως συνεντεύξεις με εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές ή μέλη Επιτροπών Ελέγχου, ώστε να διερευνηθούν βαθύτερα οι αιτίες πίσω από τις ποσοτικές συσχετίσεις. Τέλος, η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να εξετάσει τις επιπτώσεις συγκεκριμένων ρυθμιστικών παρεμβάσεων ή τεχνολογικών εξελίξεων, όπως η χρήση εργαλείων ανάλυσης δεδομένων και συνεχούς ελέγχου, στη διαμόρφωση ποιοτικότερης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επενδυτών.

6. Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα εξέτασε τον ρόλο των ελεγκτικών μηχανισμών και της εταιρικής διακυβέρνησης στη διαμόρφωση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και στην εμπιστοσύνη των επενδυτών. Τα ευρήματα προσφέρουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για το πώς αντιλαμβάνονται τα στελέχη και οι επαγγελματίες του χώρου τον Εσωτερικό Έλεγχο, την Επιτροπή Ελέγχου, τη συνεργασία με τον Εξωτερικό Έλεγχο και τη σημασία της αξιόπιστης πληροφόρησης στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Ένα βασικό συμπέρασμα είναι ότι η ύπαρξη Εσωτερικού Ελέγχου συνδέεται σαφώς με υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, όταν συγκρίνονται επιχειρήσεις που διαθέτουν τέτοια λειτουργία με εκείνες που δεν διαθέτουν. Αντίθετα, εντός των επιχειρήσεων που ήδη έχουν Εσωτερικό Έλεγχο, η διαφοροποίηση στην αντιλαμβανόμενη ποιότητά του δεν φάνηκε να οδηγεί σε αντίστοιχες διαφορές στην ποιότητα των οικονομικών αναφορών. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι η παρουσία του ελεγκτικού μηχανισμού λειτουργεί ως αναγκαία βάση αξιοπιστίας, ενώ περαιτέρω βελτιώσεις στην ποιότητά του ενδέχεται να αποδίδουν πιο έμμεσα ή μακροπρόθεσμα αποτελέσματα.

Ιδιαίτερα σημαντικός αναδείχθηκε ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου. Η αποτελεσματική λειτουργία της συνδέθηκε έντονα με υψηλότερη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σημασία της ανεξαρτησίας, της τεχνογνωσίας και της ενεργού εποπτείας στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης βρέθηκε να σχετίζεται άμεσα και ισχυρά με την εμπιστοσύνη των επενδυτών, αναδεικνύοντας ότι η διαφάνεια και η αξιοπιστία αποτελούν θεμέλιο για τη θετική στάση της αγοράς απέναντι στις επιχειρήσεις.

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι οι αντιλήψεις για την ποιότητα των οικονομικών αναφορών διαφοροποιούνται κυρίως ανάλογα με την επαγγελματική θέση, με τους εσωτερικούς ελεγκτές να εμφανίζονται πιο θετικοί και τους εξωτερικούς ελεγκτές πιο επιφυλακτικούς, κάτι που αντανακλά τον διαφορετικό ρόλο και βαθμό επαγγελματικού σκεπτικισμού κάθε ομάδας. Τέλος, διαπιστώθηκε ευρεία στήριξη προς αυστηρότερες πολιτικές εταιρικής διακυβέρνησης, ανεξαρτήτως της ποιότητας των υφιστάμενων ελέγχων, γεγονός που υποδηλώνει μια γενικευμένη κουλτούρα υπέρ της διαφάνειας και της λογοδοσίας.

Συνολικά, τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν ότι οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και η ποιοτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση αποτελούν κρίσιμους πυλώνες για την αξιοπιστία των επιχειρήσεων και την εμπιστοσύνη της αγοράς, υπογραμμίζοντας τη σημασία της συνεχούς ενίσχυσης της εταιρικής διακυβέρνησης.

7. Βιβλιογραφικές Αναφορές

Abdulla, A. (2014). Corporate governance: The role and effectiveness of the audit committee in Bahrain. *International Journal of Business and Management, 9*(3), 131–131. https://doi.org/10.5539/ijbm.v9n3p131

Al Zobi, M. K., Albawwat, A. H., & Alrawashedh, N. H. (2020). External auditor's responsibility to the detection of inaccuracy and fraud in the financial statements: An empirical study. *International Journal of Advanced Science and Technology, 29*(3), 1777–1786.

Al-Baidhani, A. D. A. (2012). *The nature of a dynamic relationship between audit committee and auditors, both internal and external*. SSRN. https://doi.org/10.2139/ssrn.2299027

Alhazmi, A. H. J., Islam, S., & Prokofieva, M. (2024). The Impact of Changing External Auditors, Auditor Tenure, and Audit Firm Type on the Quality of Financial Reports on the Saudi Stock Exchange. *Journal of Risk and Financial Management*, *17*(9), 407. https://doi.org/10.3390/jrfm17090407

Alyazidi, A., Abdullah, M. F., & Alhebri, A. A. (2022). The role of internal audit function in strengthening corporate governance: A case on Yemeni commercial banks. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research, 10*(2), 90–109. https://doi.org/10.24191/jeeir.v10i2.18434

Archambeault, D. S., DeZoort, F. T., & Holt, T. P. (2008). The need for an internal auditor report to external stakeholders to improve governance transparency. *Accounting Horizons, 22*(4), 375–388. https://doi.org/10.2308/acch.2008.22.4.375

Balios, D., Bassiakos, Y. C., Eriotis, N., Kotsilaras, P., & Thalassinos, E. I. (2021). Financial reporting quality before and after the Greek accounting standards adoption using NiCE qualitative characteristics measurement perspective of competencies towards uniformity in family business. *International Journal of Finance, Insurance and Risk Management, 11*(2), 28-41. https://doi.org/10.35808/ijfirm/254

Benichou, M. (2024). Audit committee and board of directors: A synergy for effective corporate governance. *International Journal of Professional Business Review, 9*(12), e05238. https://doi.org/10.26668/businessreview/2024.v9i12.5238

Boyle, D. M. (2012). *The effects of internal audit report type and reporting relationship on internal auditors' judgments* (Doctoral dissertation, Kennesaw State University). https://www.researchgate.net/publication/264891354_The_Effects_of_Internal_Audit_Report_Type_and_Reporting_Relationship_on_Internal_Auditors'_Judgments

Cascino, S., & Gassen, J. (2015). What drives the comparability effect of mandatory IFRS adoption? *Review of Accounting Studies, 20*(1), 242-282. https://doi.org/10.1007/s11142-014-9296-5

Chen, L., Ng, J., & Tsang, A. (2015). The Effect of Mandatory IFRS Adoption on International Cross-Listings. *The Accounting Review*, *90*(4), 1395–1435. https://www.jstor.org/stable/26550571

Creswell, W. J., & Creswell, J. D. (2019). *Σχεδιασμός έρευνας: Προσεγγίσεις ποιοτικών, ποσοτικών και μεικτών μεθόδων* (Φ. Βενετσάνου, Μετάφρ.; Α. Σακελλαρίου, Επιμ.). Πρόπομπος.

Dimitriou, M. (2020). What is the importance of financial reporting from local GAAP to IFRS for companies, and how can the accounting treatment influence this factor within firms' valuation concept? *Multinational Finance Conference Booklet, 27*, 25. https://ssrn.com/abstract=3640353

Djordjevic, M., & Đukić, T. (2017). Independence and objectivity of internal auditors as determinants of their effectiveness. *Facta Universitatis, Series: Economics and Organization, 14*(3), 231–242. https://doi.org/10.22190/FUEO1703231D

Dvořáková, D. (2011). Fair value measurement in financial reporting. *European Financial and Accounting Journal, 6*(1), 60–75. https://doi.org/10.18267/j.efaj.39

Ege, M. (2015). Does internal audit function quality deter management misconduct? *The Accounting Review, 90*(2), 495–527. https://doi.org/10.2308/accr-50871

Fédération des Experts Comptables Européens (FEE). (2015, April). *Overview of ISA adoption in the European Union*. https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/MA_ISA_in_Europe_overview_150908_update-2.pdf

Federation of European Accountants. (2013, October). *Auditor selection: Towards best practices*. Fédération des Experts comptables Européens. https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/Auditor_selection_Towards_best_practices_1310.pdf

Franzel, J. M. (2015, March 9). *Protecting investors through a coordinated system of audit and audit oversight*. Institute of Internal Auditors 2015 General Audit Management Conference, Las Vegas. https://pcaobus.org/news-events/speeches/speech-detail/protecting-investors-through-a-coordinated-system-of-audit-and-audit-oversight_552

Gardi, B., A.hamza, P., Sabir, B. Y., Aziz, H. M., Sorguli, S., Abdullah, N. N., & Al-Kake, F. (2021). Investigating the effects of financial accounting reports on managerial decision making in small and medium-sized enterprises. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT), 12*(10), 2134-2142. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3838226

Ghafran, C., & O'Sullivan, N. (2013). The governance role of audit committees: Reviewing a decade of evidence. *International Journal of Management Reviews, 15*(4), 381–407. https://doi.org/10.1111/j.1468-2370.2012.00347.x

Ghouma, G., Becha, H., Kalai, M., Helali, K., & Ertz, M. (2023). Do IFRS Disclosure Requirements Reduce the Cost of Equity Capital? Evidence from European Firms. *Journal of Risk and Financial Management*, *16*(8), 374. https://doi.org/10.3390/jrfm16080374

Global Public Policy Committee. (2016, June 17). *The implementation of IFRS 9 impairment requirements by banks: Considerations for those charged with governance of systemically important banks*. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/06/gppc-ifrs9-implementation-considerations-20160617.pdf

Golubeva, O. (2023). Accounting for transition: A literature review. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 51*, 100548. https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2023.100548

Grigoras-Ichim, C.-E., Bordeianu, O.-M., & Morosan-Danila, L. (2024). The importance of the financial audit in the identification of fraud and errors recorded by companies. *European Journal of Accounting, Finance & Business, 12*(1), 32–47. https://doi.org/10.4316/EJAFB.2024.12106

Hajighasemi, A., Oghazi, P., Aliyari, S., & Pashkevich, N. (2022). The impact of welfare state systems on innovation performance and competitiveness: European country clusters. *Journal of Innovation & Knowledge, 7*(4), 100236. https://doi.org/10.1016/j.jik.2022.100236

Hamed, R. (2023). The Role of Internal Control Systems in Ensuring Financial Performance Sustainability. *Sustainability*, *15*(13), 10206. https://doi.org/10.3390/su151310206

Henk, O. (2020). Internal control through the lens of institutional work: A systematic literature review. *Journal of Management Control, 31*(3), 239–273. https://doi.org/10.1007/s00187-020-00301-4

Herath, S. K., & Albarqi, N. (2017). Financial Reporting Quality: A Literature Review. *International Journal of Business Management and Commerce, 2,* 1-14. https://www.ijbmcnet.com/images/Vol2No2/1.pdf

Herath, S. K., & Albarqi, N. (2017). Financial reporting quality: A literature review. *International Journal of Business Management and Commerce, 2*(2), 1–14. https://www.ijbmcnet.com/images/Vol2No2/1.pdf

Hopt, K. J. (2021). Corporate governance of banks and financial institutions: Economic theory, supervisory practice, evidence and policy. *European Business Organization Law Review, 22*(1), 13–37. https://doi.org/10.1007/s40804-020-00201-z

IFRS Foundation. (2016). *Who uses IFRS Accounting Standards? Greece*. https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/view-jurisdiction/greece/

Institute of Internal Auditors (IIA). (2016). Definition of Internal Auditing. https://www.theiia.org/en/standards/what-are-the-standards/definition-of-internal-audit/

International Accounting Standards Board (2023). IAS 12: Income Taxes https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2024/issued/parta/ias-12-income-taxes.pdf

International Accounting Standards Board (IASB). (2018). Conceptual Framework for Financial Reporting. IFRS Foundation.

International Accounting Standards Board. (2018). *Conceptual framework for financial reporting*. IFRS Foundation. https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/conceptual-framework-for-financial-reporting.pdf

International Accounting Standards Board. (2024). *IAS 1: Presentation of financial statements*. IFRS Foundation. https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-1-presentation-of-financial-statements/

International Auditing and Assurance Standards Board. (2003). *International Standard on Auditing (ISA) 200: Objective and general principles governing an audit of financial statements*. https://www.icjce.es/images/pdfs/tecnica2/normativainternacional/isa200.pdf

International Auditing and Assurance Standards Board. (2004). *International Standard on Auditing (ISA) 500: Audit evidence*. https://www.icjce.es/images/pdfs/tecnica2/normativainternacional/isa500.pdf

International Federation of Accountants. (2024, April). *Greece: Member organizations methodology*. https://www.ifac.org/about-ifac/membership/profile/greece#:~:text=financial%20statements,no%20plans%20to%20do%20so

Januarti, I., Darsono, D., & Chariri, A. (2020). The relationship between audit committee effectiveness and audit fees: Insights from Indonesia. *Journal of Asian Finance, Economics and Business, 7*(7), 179–185. https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no7.179

Jiang, L., Messier, W. F., & Wood, D. A. (2020). The association between internal audit operations-related services and firm operating performance. *Auditing: A Journal of Practice & Theory, 39*(1), 101–124. https://doi.org/10.2308/ajpt-52565

Kamara, A. K. (2023). The study on effectiveness of internal audit on the performance of the public sector in Sierra Leone: A case study of the National Social Security Insurance Trust. *Open Access Library Journal, 10*, 1–30. https://doi.org/10.4236/oalib.1110431

KPMG. (2017). *Audit Committee Handbook* (Luxembourg ed.). Audit Committee Institute. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/lu/pdf/lu-en-aci-handbook-international.pdf

KPMG. (2023). *Audit committee handbook* (2023 ed.). Audit Committee Institute – Ireland. https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ie/pdf/2023/09/ie-audit-committee-handbook-2023.pdf

Ma'ayan, Y., & Carmeli, A. (2015). Internal audits as a source of ethical behavior, efficiency, and effectiveness in work units. *Journal of Business Ethics, 137*(2), 347–363. https://doi.org/10.1007/s10551-015-2561-0

Mardessi, S. (2021). Audit committee and financial reporting quality: The moderating effect of audit quality. *Journal of Financial Crime, 29*(1), 368–388. https://doi.org/10.1108/JFC-01-2021-0010

Marianne, O. (2009). The role of external auditors in corporate governance: Agency problems and the management of risk. *American Accounting Association*.

Mesioye, O., & Bakare, I. (2024). Evaluating financial reporting quality: Metrics, challenges, and impact on decision-making. *International Journal of Research Publication and Reviews, 5*(10), 1144–1156. https://doi.org/10.55248/gengpi.5.1024.2735

Nininahazwe, P., & Mutembei, C. (2023). Analyzing the effects of credit management practices on loan repayment performance of microfinance institutions in Makamba, Burundi. *International Journal of Current Aspects in Finance Banking and Accounting, 5*(2), 49-70. https://doi.org/10.35942/416j5039

OECD. (2023). *G20/OECD principles of corporate governance 2023*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/ed750b30-en

Office of the Comptroller of the Currency. (2016, December). *Internal and external audits (Version 1.0)*. Comptroller's Handbook. https://www.occ.treas.gov/publications-and-resources/publications/comptrollers-handbook/files/internal-external-audits/pub-ch-audits-previous.pdf

Ojianwuna, C. (2024). Financial reporting quality and stakeholders' investment decision in listed deposit money banks in Nigeria. *International Journal of Business and Management (IJBM), 2*(2), 1-31. https://doi.org/10.56879/ijbm.v2i2.21

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2019). *Guidelines for assessing the quality of internal control systems* (SIGMA Paper No. 59). https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/06/guidelines-for-assessing-the-quality-of-internal-control-systems_a14f705d/2a38a1d9-en.pdf

Osadchy, E. A., Akhmetshin, E., Amirova, E. F., Bochkareva, T. N., Gazizyanova, Y. Y., & Yumashev, A. (2018). Financial statements of a company as an information base for decision-making in a transforming economy. *European Research Studies Journal, 21*(2), 339-350. https://doi.org/10.35808/ersj/1006

Perafan, H. F., & Benavides Franco, J. (2017). Impact of IFRS on the quality of financial information in the United Kingdom and France: Evidence from a new perspective. *Intangible Capital, 13*(4), 850–878. https://doi.org/10.3926/ic.939

Pizzini, M., Lin, S., & Ziegenfuss, D. E. (2012). *The impact of internal audit function quality and contribution on audit delays*. SSRN. https://doi.org/10.2139/ssrn.1673490

Pop, A., Bota-Avram, C., & Bota-Avram, F. (2008). The relationship between internal and external audit. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 10*(1), 18. https://doi.org/10.29302/oeconomica.2008.10.1.18

Pramukti, A. (2024). Internal audit versus external audit: A qualitative perspective. *Golden Ratio of Auditing Research, 4*(2), 78–88. https://doi.org/10.52970/grar.v4i2.392

Public Company Accounting Oversight Board. (2017). *The auditor's report on an audit of financial statements when the auditor expresses an unqualified opinion and related amendments to PCAOB standards* (PCAOB Release No. 2017-001). https://assets.pcaobus.org/pcaob-dev/docs/default-source/rulemaking/docket034/2017-001-auditors-report-final-rule.pdf

Quick, R., Sánchez Toledano, D., & Sánchez Toledano, J. (2024). Measures for enhancing auditor independence: Perceptions of Spanish non-professional investors and auditors. *European Research on Management and Business Economics, 30*(2), 100250. https://doi.org/10.1016/j.iedeen.2024.100250

Rae, K., Subramaniam, N., & Sands, J. (2008). Risk management and ethical environment: Effects on internal audit and accounting control procedures. *Journal of Applied Management Accounting Research, 6*(1), 11–30. https://cmaaustralia.edu.au/jamar-winter-2008/

Rashid, C. A., & Noori, T. M. (2017). External auditor's responsibility regarding the going concern assumption in his/her report: Case of Kurdistan Region, Iraq. *International Journal of Research – Granthaalayah, 5*, 138–152. https://doi.org/10.5281/zenodo.583905

Salah, W., & Abdel-Salam, A. (2019). The effects of International Financial Reporting Standards on financial reporting quality. *Athens Journal of Business & Economics, 5*(3), 221–242. https://doi.org/10.30958/ajbe.5-3-3

Salehi, M., Zimon, G., Hashim, H. A., Jędrzejczak, R., & Sadowski, A. (2022). Accounting Quality and Audit Attributes on the Stock Price Crashes in an Emerging Market. *Risks*, *10*(10), 195. https://doi.org/10.3390/risks10100195

Savčuk, O. (2007). Internal audit efficiency evaluation principles. *Journal of Business Economics and Management, 8*(4), 275–284. https://doi.org/10.3846/16111699.2007.9636180

Schipper, K. (2007). Required Disclosures in Financial Reports. *The Accounting Review*, *82*(2), 301–326. http://www.jstor.org/stable/30243468

Skaife, H. A., Collins, D. W., & Lafond, R. (2006). The effect of corporate governance on firms' credit ratings. *Journal of Accounting and Economics, 42*(1–2), 203–243. https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2006.02.003

Spira, L. F., & Page, M. (2003). Risk management: The reinvention of internal control and the changing role of internal audit. *Accounting, Auditing & Accountability Journal, 16*(4), 640–661. https://doi.org/10.1108/09513570310492335

Srivastava, A. (2023). Governance in financial institutions: Key elements and preventing the failures. *Asian Journal of Economics and Banking*. https://doi.org/10.1108/AJEB-05-2022-0049

Tasios, S., & Bekiaris, M. (2012). Auditor's perceptions of financial reporting quality: The case of Greece. *International Journal of Accounting and Financial Reporting, 2*(1), 57–74. https://doi.org/10.5296/ijafr.v2i1.1286

The Institute of Internal Auditors (IIA). (2013, January). *The three lines of defense in effective risk management and control* [Position paper]. https://theiia.fi/wp-content/uploads/2017/01/pp-the-three-lines-of-defense-in-effective-risk-management-and-control.pdf

The Institute of Internal Auditors. (2024). *Two-way mapping: 2017 IPPF mandatory elements to 2024 Global Internal Audit Standards (and back)*. https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/editable-versions/two-way-mapping-2017-ippfmandatory-elements-to-2024-global-internal-audit-standards-and-back.pdf

Ufier, A., O'Keefe, J., Benna, R., Bretschneider, B. W., Kajander-Saarikoski, M. M., Kuczynski, A., Nolte, J. P., & Khan, I. Z. (2017). *Deposit insurance systems: Addressing emerging challenges in funding, investment, risk-based contributions, and stress testing*. World Bank Group. http://documents.worldbank.org/curated/en/824821511878338917

Velte, P. (2017). What do we know about empirical joint audit research? A literature review. *Accounting and Financial Control, 1*(1), 4–14. https://doi.org/10.21511/afc.01(1).2017.01

Vousinas, G. (2021). Beyond the three lines of defense: The five lines of defense model for financial institutions. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*, *10*(1), 95–110. https://doi.org/10.35944/jofrp.2021.10.1.006

Wehrhahn, C., & Velte, P. (2024). The relationship between audit committees, external auditors, and internal control systems: A literature review and a research agenda. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, *ahead-of-print*(ahead-of-print). https://doi.org/10.1108/JFRA-05-2024-0312

Zabawa, G. (2020). Cooperation of internal and external audit. *SPC Journal of Education, 3*(1), 8–10. https://doi.org/10.14419/je.v3i1.30459

Ziorklui, J. E. K., Ampofo, F. O., Antwi, B. O., & Nyonyoh, N. (2024). Effectiveness of internal controls mechanisms in preventing and detecting fraud. *Finance & Accounting Research Journal, 6*(7), 1259–1274. https://doi.org/10.51594/farj.v6i7.1322

Αποστόλου, Α., & Φίλος, Γ. (2011). *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές μετατροπής*. Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Γαλάνη, Δ. (2013). *Παράγοντες προσδιορισμού των γνωστοποιήσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π μέσω των λογιστικών καταστάσεων στην επιστήμη της λογιστικής* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας]. https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15674/2/GalaniDespoina_Phd2013.pdf

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. (2018, Μάρτιος). *Η χρηματοδότηση μέσω χρηματιστηριακής αγοράς και το νέο αναπτυξιακό πρότυπο της Ελλάδας: Τελικό παραδοτέο*. https://iobe.gr/docs/research/RES_01_19032108_REP_GR.pdf

Καζαντζής, Χ. Ι. (2006). *Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος: Μία συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών και προτύπων*. Αθήνα.

Λερίου, Ε.-Ε. (2021). *Η αστική ευθύνη των πυλωρών ("gatekeepers") της κεφαλαιαγοράς έναντι των επενδυτών* [Διδακτορική διατριβή, Νομική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2943092/file.pdf

Μαγγανάρης, Π. (2016). *Ποιότητα και διαφάνεια στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών: Ο ρόλος των ΔΠΧΑ και της χρηματοπιστωτικής κρίσης* [Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. https://ikee.lib.auth.gr/record/285337/files/GRI-2016-17640.pdf

Νεγκάκης, Χ., & Ταχυνάκης, Π. (2017). *Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής & εσωτερικού ελέγχου*. Εκδόσεις Διπλογραφία.

Νιφορόπουλος, Κ. (2016, Νοεμβρίου 25). *Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα – Ε.Λ.Π. (Ν. 4308/2014): Σχέδιο λογαριασμών, κατηγοριοποίηση και υποχρεώσεις των επιχειρήσεων, οικονομικές καταστάσεις, πρώτη εφαρμογή, σημειώσεις* [Σεμινάριο]. Taxheaven. Με την υποστήριξη της Επιστημονικής Ομάδας του ΩΡΙΩΝ Α.Ε.Ο.Ε.Λ. https://www.taxheaven.gr/pagesdata/shmeiosis_niforopoulos.pdf

Ντζανάτος, Δ. (2008). *Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά* (1η έκδ.). Εκδόσεις Καστανιώτη.

Παπαστάθης, Π. (2014). *Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή του*. Αθήνα.

Πετράκης, Ε. (2015, Οκτώβριος). *Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα Ν. 4308/2014: Ερμηνείες – Εφαρμογές – Παραδείγματα*. TMS Α.Ε. Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. https://sete.gr/media/4310/simeioseis-elp-4308_2014-mp-81215.pdf

Σαμαράς, Ι. (2013). *Η επίδραση των γνωστοποιήσεων στην κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων κατά την μετάβαση από τα Ε.Λ.Π. στα Δ.Π.Χ.Α.* [Διδακτορική

διατριβή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας].
https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15678/2/SamarasIoannis_Phd2013.pdf

Τριάρης, Δ. (2011). *Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις*. Εκδόσεις Δίσιγμα.

8. Παράρτημα

8.1. Ερωτηματολόγιο

ΜΕΡΟΣ Α: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο:
   ☐ Άνδρας
   ☐ Γυναίκα

2. Ηλικία:

   ☐ 20-30
   ☐ 31-40
   ☐ 41-50
   ☐ 51-60
   ☐ 61+

3. Ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης:
   ☐ Δευτεροβάθμια
   ☐ Τριτοβάθμια (ΑΕΙ/ΤΕΙ)
   ☐ Μεταπτυχιακό
   ☐ Διδακτορικό

4. Θέση στην επιχείρηση:
   ☐ Διοικητικό στέλεχος / Διευθυντής
   ☐ Υπάλληλος Οικονομικού Τμήματος
   ☐ Εσωτερικός Ελεγκτής
   ☐ Εξωτερικός Ελεγκτής / Λογιστής
   ☐ Σύμβουλος ή Εξωτερικός Συνεργάτης
   ☐ Υπάλληλος σε άλλο λειτουργικό τμήμα (π.χ. Διοικητικό, Compliance, Risk)
   ☐ Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου / Εποπτικού Οργάνου

5. Περιφέρεια δραστηριότητας:

   ☐ Αττικής
   ☐ Κεντρικής Μακεδονίας
   ☐ Δυτικής Μακεδονίας
   ☐ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης
   ☐ Ηπείρου

☐ Θεσσαλίας
☐ Δυτικής Ελλάδας
☐ Στερεάς Ελλάδας
☐ Πελοποννήσου
☐ Ιονίων Νήσων
☐ Βορείου Αιγαίου
☐ Νοτίου Αιγαίου
☐ Κρήτης

6. Κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησης (επιλέξτε τον πλησιέστερο):
   ☐ Τραπεζικός
   ☐ Ασφαλιστικός
   ☐ Επενδυτικός
   ☐ Συμβουλευτικές υπηρεσίες
   ☐ Ελεγκτικές/Λογιστικές υπηρεσίες
   ☐ Τεχνολογία/Πληροφορική
   ☐ Δημόσιος οργανισμός με οικονομική λειτουργία
   ☐ Εμπορικός (λιανικό / χονδρικό εμπόριο)
   ☐ Βιομηχανικός / Μεταποιητικός
   ☐ Τουριστικός / Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις
   ☐ Αγροτικός / Αγροδιατροφικός τομέας

7. Τομέας δραστηριότητας της επιχείρησης:
   ☐ Ιδιωτικός τομέας
   ☐ Δημόσιος τομέας
   ☐ Δημόσια Επιχείρηση και Οργανισμός (ΔΕΚΟ)

ΜΕΡΟΣ Β: ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ;

8. Διαθέτει η επιχείρησή σας οργανωμένο Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου;
   ☐ Ναι
   ☐ Όχι

➞ **Αν επιλέξετε "Ναι"**, απαντήστε στο **ΜΕΡΟΣ Γ**
➞ **Αν επιλέξετε "Όχι"**, προχωρήστε στο **ΜΕΡΟΣ Δ**

ΜΕΡΟΣ Γ: Εταιρίες με Εσωτερικό Έλεγχο *(Κλίμακα Likert 1–5)*

9. Το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί ανεξάρτητα από τη διοίκηση.
10. Ο Εσωτερικός Έλεγχος αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο ή στην Επιτροπή Ελέγχου.
11. Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται βάσει ετήσιου προγράμματος.
12. Το προσωπικό του Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκώς εκπαιδευμένο και καταρτισμένο.
13. Οι εισηγήσεις του Εσωτερικού Ελέγχου εφαρμόζονται άμεσα και αξιοποιούνται.
14. Το Τμήμα διαθέτει επαρκείς πόρους και τεχνολογική υποστήριξη.
15. Ο Εσωτερικός Έλεγχος έχει ενεργό ρόλο στην πρόληψη απάτης και διαφθοράς.
16. Υπάρχει αποδοτική συνεργασία μεταξύ Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου.
17. Η λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου συμβάλλει στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.
18. Ο Εσωτερικός Έλεγχος συμμετέχει σε διαδικασίες κανονιστικής συμμόρφωσης.
19. Το τμήμα συμμορφώνεται με διεθνή πρότυπα (π.χ., IIA Standards).
20. Τα πορίσματα κοινοποιούνται στην Επιτροπή Ελέγχου με διαφάνεια.
21. Η ύπαρξη του Εσωτερικού Ελέγχου ενισχύει την εμπιστοσύνη επενδυτών και μετόχων.

ΜΕΡΟΣ Δ: Εταιρίες χωρίς Εσωτερικό Έλεγχο *(Κλίμακα Likert 1–5)*

9. Η απουσία Εσωτερικού Ελέγχου αυξάνει τον κίνδυνο λαθών ή παρατυπιών.
10. Υπάρχουν άλλοι μηχανισμοί εποπτείας (π.χ. επιτροπές, εξωτερικοί σύμβουλοι).
11. Η διοίκηση παρακολουθεί επαρκώς τους λειτουργικούς και οικονομικούς κινδύνους.
12. Οι διαδικασίες της επιχείρησης συμμορφώνονται με τα λογιστικά και εποπτικά πρότυπα.
13. Οι εξωτερικοί ελεγκτές καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό το έλλειμμα εσωτερικού ελέγχου.
14. Υπάρχει σκέψη για δημιουργία Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου στο μέλλον.
15. Η ύπαρξη Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου θα βελτίωνε την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
16. Οι επενδυτές δείχνουν ενδιαφέρον για θέματα διαφάνειας και ελέγχου.
17. Υπάρχουν πρωτόκολλα ή πολιτικές που λειτουργούν ως υποκατάστατο εσωτερικού ελέγχου.

18. Η διοίκηση είναι δεκτική σε νέες πρακτικές εποπτείας και διακυβέρνησης.
19. Ο εξωτερικός έλεγχος θεωρείται επαρκής για την παροχή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων.
20. Υπάρχουν διαδικασίες για την αναφορά παρατυπιών ή ανησυχιών (whistleblowing).
21. Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έπρεπε να καταστεί υποχρεωτικός για τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις.

ΜΕΡΟΣ Ε: Αντιλήψεις για την Ποιότητα της Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
(Κλίμακα Likert 1–5)

22. Οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησής μου είναι κατανοητές και διαφανείς.
23. Η διοίκηση της εταιρείας προωθεί κουλτούρα χρηστής διακυβέρνησης.
24. Η εταιρεία συμμορφώνεται πλήρως με τα λογιστικά πρότυπα (ΕΛΠ ή IFRS).
25. Οι πληροφορίες που παρέχονται είναι έγκαιρες και επικαιροποιημένες.
26. Η Επιτροπή Ελέγχου συμβάλλει στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.
27. Οι εξωτερικοί ελεγκτές επιτελούν τον ρόλο τους ανεξάρτητα και αποτελεσματικά.
28. Υπάρχει εμπιστοσύνη των μετόχων στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχει η επιχείρηση.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ: Προθέσεις και Προτάσεις Πολιτικής *(Κλίμακα Likert 1–5)*

29. Θεωρώ ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έπρεπε να είναι υποχρεωτικός για όλες τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις.
30. Η ύπαρξη ανεξάρτητου Εσωτερικού Ελέγχου μειώνει τον κίνδυνο οικονομικών σκανδάλων.
31. Θα υποστήριζα τη θεσμοθέτηση αυστηρότερων απαιτήσεων διαφάνειας για τις χρηματοπιστωτικές εταιρείες.
32. Η δημιουργία Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου απαιτεί επένδυση, αλλά αποφέρει σημαντικά οφέλη μακροπρόθεσμα.
33. Η ύπαρξη μηχανισμών εσωτερικής αναφοράς (whistleblowing) θα ενίσχυε τη διαφάνεια.
34. Οι μικρότερες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις θα έπρεπε να λαμβάνουν υποστήριξη για την ανάπτυξη μηχανισμών ελέγχου.
35. Οι ρυθμιστικές αρχές (π.χ. ΤτΕ, ΕΚ) θα έπρεπε να ενισχύσουν τον έλεγχο εφαρμογής των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης.